

ଭୂଦେବ-ଛୋଟା

ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ମହାପାତ୍ର

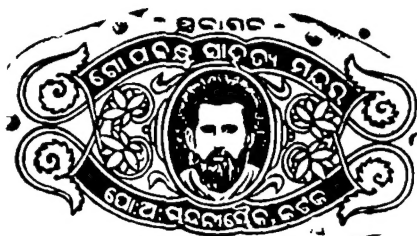
ସୁବେ-ବେଙ୍ଗା

ଲେଖକ :—

ଶ୍ରୀ ବାମନେନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

୧୯୫୧

ଏକ ଟଙ୍କା ଭାରି ଅପା ମାତ୍ର

ଆତ୍ମ-ବିବୃତ୍ତି

ପ୍ରେମ ପାଠକବୃନ୍ଦ,

ଗୁଳିଶ ବର୍ଷର ଫର୍ଦ୍ଦ ଶିକ୍ଷକତା ପରେ ବୃତ୍ତିଭ୍ରମ ନିରାଟ ଅନୁଭୂତି ନେଇ ‘ସ୍ବଦେଶେଳା’ ଲେଖିବାକୁ ଯାଇଅଛି । ଏଥିରେ ‘ସାର-ସାରତ’ର ଉଦ୍ଦାମ ସାରଂସ୍ତ କି ‘ଶାନ୍ତିଧାରା’ର ଦାର୍ଶନିକ ଜଟିଳ ଯୁକ୍ତିଜାଲ ପାଇବେ ନାହିଁ । ପଥଦ୍ବାର ବ୍ୟାକୁଳହୃଦୟ, ଭକ୍ତିବିଶ୍ବାସର ଉନ୍ମାଦନାମୟ ବିଭ୍ରାନ୍ତରତା, ସନ୍ନ୍ୟାସର ଅମୃତମୟ ନୈଶ୍ଚିନ୍ୟ, ତନ୍ମୟତାର ପବନ ଶାନ୍ତିସୁଧା ଫୁଟାଇବା ପାଇଁ ଏଥିରେ ସିଦ୍ଧସାଧକ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ ଜୀବନର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଇଅଛି । ଏ ପିପାସା ଭଗବତ୍ ପ୍ରାଣ ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ସାଧୁସଙ୍ଗ ପ୍ରଭାବରେ ସତ୍ୟବାଦୀର ବକୁଳ-ବନରେ ହିଁ ପ୍ରାଣରେ ପ୍ରଥମେ ଦେଖାଦେଇଥିଲା । ମଧ୍ୟରେ ସ୍ବରଜ୍ୟ ଲଭିପାଇଁ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଘୋର ସଂଗ୍ରାମ, ଉଦାର ଆତ୍ମବିସ୍ମୃତିର ପାବନ-ପ୍ରଭାବରେ ଗୁପ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଏହା ହମବର୍ଦ୍ଧିତ ହେଉଥିଲା । ଆଜି ଦେଶପ୍ରାଣରୁ ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରବଳ ନିଶା ଛୁଟିଯାଇଅଛି; ଦେଶର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କି ବ୍ୟକ୍ତି, କି ସମସ୍ତି ସକଳ ଜୀବନରେ ସହସ୍ର ଯୁକ୍ତି, ନାନା ଅକ୍ଷମଣୀୟ ପ୍ରମାଦ ଦେଖାଦେଉଅଛି । ତ୍ୟାଗ, ପ୍ରୀତି, ପରପ୍ରବଣତା,

ସେହି, ସେବାଣ୍ଡର, ସବୋପର ବଳିଷ୍ଠ କମଳୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବଳ
ଭଗବତ୍ ନିର୍ଭରତା ଦେଶରୁ ନମେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇ ଭବିଷ୍ୟତ
ସବଧୁଂସର ସୂଚନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲାଣି । ଏ ଆଉ ସ୍ଥର ହୋଇ
ବସି ରହିବାର ସମୟ ନୁହେଁ । ବିଭୀଷିକାମୟ ଏ ଘୋର ବିପତ୍ତି
ବେଳେ, ସନାତନ ଫଲ୍ଗୁଣର ଆଶଙ୍କାମୟ ସନ୍ଧ୍ୟାଳରେ
ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ଭରସା । ‘ସବେ ହୋଇବା ଏକ ମୁଖ; ଡାକିବା
ନାରାୟଣ ରଖ ।’ ଉକ୍ତି ଅଛି, ‘ବିପତ୍ତି ମଧୁସୂଦନ’ ।
ଏ ଦିଗରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ଦଳଗତ ସକଳ ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ ଶୀଘ୍ର
ଆରମ୍ଭ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ବିଦ୍ୟାପ୍ରସର ପରମ
ଲେଖକ ଗଢ଼ାଇ, ଶୁଦ୍ଧ ସରଳ ଆତ୍ମିକ ପ୍ରାଣରେ ଗାଢ଼
ପକାଉଥିଲେ—

ଯେତେବେଳେ ଯାହା ମାଗିଛି ହେ ବିଭୋ !
ତେତେବେଳେ ତାହା ଦେଇଛ,
କେତେ ଅପରାଧ, କେତେ ଅନାଚାର,
ଶମାନ୍ତ ସବୁ ସହିଛ !

ସକଳ ଅପରାଧ, ଅନାଚାର ଦୁଃଖ, ମହା ମହା ଅସୁବ
ଅନ୍ତରାୟ ଅପସାରିତ କରି ଦେଶକୁ ଚରମ ଆକାଞ୍ଚ ଶ୍ମାର
ପରମ ପରିତୃପ୍ତି ପଥରେ ସୁଦୃଢ଼ ଅଗ୍ରଗତି ଦେବା ପାଇଁ ଜନ-
ପ୍ରାଣରେ ପ୍ରବଳ ଭଗବତ୍ ଭକ୍ତି, ଅରୁଚି ଧର୍ମବିପ୍ଳାବ ଫୁଟାଇବା
ଯେ ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ, ଏହା କେହି ଅସ୍ମୀକାର କରି ନ ପାରେ ।
ଭଗବତ କହେ, “ଅଶିମା ଆଦି ସିଦ୍ଧି ଯେତେ, ମୌରୁକ କରୁନୁ
କିଛିତେ ।” ପ୍ରାଣରେ ଏ ମହାପ୍ରେରଣା, ବିଦୁପ୍ରାଣତା ଉଦ୍-
ବୋଧନ ପାଇଁ ଜନସାହିତ୍ୟ ଲେଖିବାର ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ।

ଏ ଦିଗରେ ଏ ଦୁଇ ଚାରି ଖଣ୍ଡି ଶୁଦ୍ଧ ସୁସ୍ତିକା କିଛି ନୁହେଁ ।
ଜୀବ ଓ ଲେଖକମାନେ ଏ ଦିଗରେ ନିଜ ନିଜର ସବଳ
ଲେଖନୀ ଚାଲିନା କରନ୍ତି, ଏହାହିଁ ପ୍ରାଣର ବ୍ୟାକୁଳ ଆକାଂକ୍ଷା ।

ସତ୍ୟବାଦର କର୍ମସଂକୀ, ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିଷ୍ୟ
ଶିଷ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମାନ୍ ରାଧାନାଥ ନିଜର ଗୁଣଗ୍ରାହ୍ୟତାରେ ଏ
ପୁସ୍ତକା କେତେ ଖଣ୍ଡି ଛପାଇବାକୁ ଯାଇ ମୋତେ କଡ଼-
ଉତ୍ସାହିତ କରିଅଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଶେଷରେ ଆଶୀର୍ବାଦ
କରୁଅଛି—ବଡ଼ ତାଙ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନର ଜଟିଳ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଶସ୍ବୀ
କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୀର୍ଘଜୀବନ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରର
ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବବତ୍ପ୍ରାଣତା ଓ ପରମ ପ୍ରୀତିକୁ ବଳବତ୍ତର
କରନ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ମହାପାତ୍ର

ସୂଚପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ବିଚିତ୍ର ବଟକର	୧
୨ । ରକାରୁଣୀ ପୁଅ	୧୦
୩ । ମାରଣାର ସାୟୁଜ୍ୟ ମୁକ୍ତି ...	୧୯
୪ । କାୟା ବିନମୟ ...	୩୧
୫ । ସିଂହ-ପୂଜା	୩୯
୬ । ଭୁଗର୍ଭରେ ସଂଳାପନ	୪୭
୭ । ପ୍ରୟାଗ ମାମୁ	୫୦
୮ । ଇଚ୍ଛା-ଗମନ	୬୧
୯ । ବନପଥେ	୬୭
୧୦ । ନନ୍ଦ ବାଟ ଦେଲୁ	୭୫
୧୧ । ଲଳିତାଚରଣ	୮୭
୧୨ । ମାତ୍ର ପାଟିରୁ ଭଗବାନ	୯୪
୧୩ । ଭଉଣୀ ସରସ୍ବତୀ	୧୦୪

ଭାବେ-ଭୋଳା

ବିଚିତ୍ର ବଚନର

ଜୟ ସାଶୀ-ଗୋପୀନାଥ	ଭକ୍ତ ଦୁଃଖହର,
ଜୟ ଦ୍ଵିଜକନ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମୀ-	ପ୍ରଣୟ-ପସର ।
ଜୟ ଗାନବନ୍ଧୁ ନଟ-	ବର ବେଶଧାରୀ,
ଜୟ ଭକ୍ତସବେ ଶ୍ରେଳା,	ବୈକୁଣ୍ଠବିହାରୀ ।
ଜୟ ହେ ଶିତାପଦାରୀ	କରବଲ୍ୟଦାତା,
ହୃୟ ଜୟ ଚକାଡ଼ୋଳା	ଜଗତକରତା ।
ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ	ମାଳାଦ୍ରୁ-ବିହାରୀ,
ଭକ୍ତ-ପରାଣସଖା	ଜୟ ବଶୀଧାରୀ ।
ବର୍ଣ୍ଣନାଦ ବାଜୁ ପ୍ରାଣେ	ଗାଏ ଭକ୍ତ-ଯଶ,
ଭକ୍ତ-ଯଶ ଗାଉ ଗାଉ	ହେଉ ଦିନ ଶେଷ ।
ଭକ୍ତ-ପରାଣ ଟାଣି,	ଭକ୍ତ-ଦୃଢ଼ତା,
ଚନ୍ଦିବାକୁ ଦିଅ ଶ୍ରୀକ୍ଷା	ବିଚିତ୍ର-ବିଧାତା ।
ଗଙ୍ଗାନଦୀ ପୂର୍ବ-ଶରେ	ଅଛି ଦବ୍ୟ ଗ୍ରାମ
କୃଷ୍ଣନଗର ନିକଟେ	ଅତି ହିଁ ପୁଷ୍ପମ ।
ବହୁଦିନ ତଳ କଥା	ଥିଲକ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
କଟିଯାଏ କାଳ କର	ପୁରୋହିତ କାମ ।

ଭଗ୍ୟକୁ ତା ପ୍ରିୟା ଥିଲା
 ଦେବତାଠୁଁ ବଳି ପଡ଼ି
 ଦେବକୁ ନନ୍ଦନ ଏକ
 ଅତିହୀନ ଗୁଣର, ବାଣୀ
 ସୁଷମା କୋଳର ହିଅ,
 ସରି ସମ ଦେଲେ ହେବେ
 ଦରିଦ୍ରା ଦ୍ରାଘଣ ନାହିଁ
 ନିତି ପାତ୍ରା ଅରଜନ୍ତୁ
 କାଳକୁ ସଞ୍ଚ ରଖିବା
 ସାରନ୍ତ ସମସ୍ତ କରି
 ଦିନେ ଯଜମାନ ଘରୁ
 ବାଟରେ ଦେଖଇ ଘୋର
 ହିଅଟି ଏ ବକେ ଶାଗ
 ହସି ହସି ଭୁଲିବ ଏ
 ଅଭିଭୂତ ହୁଲିନା ତାର
 ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପରିମାଣ
 ଦେଖିବାକୁ ଆସି ଲୋକେ
 ବେତାକ ସରିଲା ଶାଗ
 ପଣ୍ଡିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାର
 ଭାବ ନ ପାରିଲା କି ସେ
 ବଣିଜ ସରିଲା, ବାଳୀ
 ପଥରେ ଗୁପ୍ତେ, “ହିଅ,
 ସଂସାରେ ନ ଥିବା କଥା
 ଏକ ବଟକର, କେଉଁ

ପରଶ-ଦୋଷର,
 କରଇ ଆଦର ।
 ସୁତଳ ସୁନ୍ଦର,
 ଅମୃତ ମଧୁର ।
 ନାହିଁ ତା ଉପମା,
 ତାର ଉପା-ରମା ।
 ସମ୍ପଦ ବଶେଷ,
 ନିତି ହୁଏ ଶେଷ ।
 ନାହିଁ ତାଙ୍କୁ ଜଣା,
 ଅତିଥ ଅତିନା ।
 ଫେରେ ବସବର,
 ଗୁଣି ଗୁଣି ଗହଳ ।
 ଗଛମୂଳେ ବସି,
 ନଗନ ବସୁଧୀ ।
 ଏକ ବଟକର
 ଭୁଲିବ ଏ ଶାର !
 କିଶୁକନ୍ତ ରସି;
 ଗୁହ୍ୟ ଗୁହ୍ୟ ଆସି ।
 ବୁଦ୍ଧି ହେଲା ବଣା,
 ବିଚିତ୍ର ଦଟଣା !
 ଏକାନ୍ତରେ ଡାକ
 ଗୁଣି ଜାଣୁନ କି ?
 ଆଜି ମୁଁ ଦେଖିଲି,
 ସରବେ ତଉଲି !

କାହୁଁ ତୁ ପାଇଲୁ ଦିବ୍ୟ
ଏ ଯେ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା,
ଦିଅନ୍ତୁ କି ହିଁ ଅ ମୋତେ,
ଅରପନ୍ତୁ ନଇବେଦ୍ୟ

“ନାହିଁ, ନା ସାଆନ୍ତ ମୁଁ ତ
କେତେ କାନ୍ଦି, କଷ୍ଟ ପାଇ
ବାକ୍ତ ସ୍ଵଭାବ ହଜା-
ଗଞ୍ଜିଶା ସହଲି ବହୁ-
ଭାଇ ଭଉଜଙ୍କ ଦଣ୍ଡ
ବଟକର ଲଗି ଘର
ଗଙ୍ଗାପାଣି ପିଇ ଦୁଃଖେ
ବିକଳେ ବିଭୁକୁ ଡାକି
କାନ୍ଦାଜଳେ ପାଦତଳେ
ଗୋଟାଏ ଏ ବଟକର,
ଶୂନ୍ୟରୁ ଶବଦ ହେଲୁ
ଯେତେ ଯେ ମାଗିବ ଦିଅ
ଏହି ବଟକର ଦେଖି
ଏହା ଯୋରୁଁ ବିକେ ସିନା
“ଶିଳା ତୋର ଗଣ୍ଡିଧନ,
ଜାଣୁଛି ମୁଁ, ଦେବ ଧନ
ଧନ ଦେଇ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେବ;
ପୂଜି ଶାଳଗ୍ରାମ ତୋରେ
“ତୁମ କଥା ଶୁଣି ନନା
ଜନି କୋଡ଼ ଖଣ୍ଡେ ଟଙ୍କା,

ଏହି ବଟକର ?
ଆଖି ନ ଦେଖିଲୁ !
ପୂଜନ୍ତୁ ଯତନେ
ଭକ୍ତିପୂର୍ବ ମନେ ।”

ନ ପାରିବ ଦେଇ,
ଦେଇଛନ୍ତି ବିହା ।
ଇଲି ବଟକର,
ସେଥିପାଇ ପରା ।
କି କହିବି ନନା !
କରିଦେଲେ ମନା ।
ଭୋକଶୋଷ ଭୁଲି
କେତେ ଯେ କାନ୍ଦିଲି !
ବାଜେ ଶିଳା ଆସି,
ଦେଖି ହେଲି ଖୁସି ।
ଶିଳା ନିଅ ନାଲି,
ଏଥିରେ ତଉଲି ।
ଘରେ ହେଲେ ଖୁସି,
ଶାଗ ହସି ହସି ।”
ବିକା ତୋର ଢେଲ,
ଯେତେ କରୁ ମୂଲ ।
ପୁଣି ମୁଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
କରିବି କଲ୍ୟାଣ ।”
ଭାବେ ମନେମନ,
ସତେ ଏତେ ଧନ

ଦେଇ କି ପାରିବ ? ତେବେ	ବିକି ବଟକର,
ବୃନ୍ଦାବନଧାମ ଆଶ୍ରା	କରନ୍ତି ମୁଁ ପରା !
ନଟବର ବେଶ ଠାଣି,	ନିତି ନିତି ଦେଖି
ସଫଳ ହୁଅନ୍ତା ଜନ୍ମ,	ସାର୍ଥକ ଏ ଆଶି ।”
ଏକାନ୍ତ ବିଷୟ ମନେ	ଫେରେ ଦିନ ଦର;
ତୁମି କୋଡ଼ି କାହୁଁ ହେବ,	କରଇ ବିରୁର ।
ଭୋକଣୋଷ ଗଲୁ ଡୁଲି	ନ ରୁଚିଲୁ ଅନ୍ଧ;
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କହଇ “ଅଙ୍ଗୁ	ଅଳଙ୍କାର ଦେନ ।
ବିକି ଧନ ତୁମି କୋଡ଼ି	ମିଳିବ ନିଶ୍ଚୟ;
ଏଥିକ ଭାବନା କିଆଁ	ମନ କର ଥୟ ।
ହାତରେ ତ ହେଲେ ଧନ	ହେବ ଅଳଙ୍କାର,
ମାଟିରୁ ତ ରୂପା, ସୁନା	ମାଟିର ବିକାର ।
କି ହେବ ସେ ଅଳଙ୍କାର	କିବା ସେହି ଧନ,
ପରଶ-ପିପାସା ଯଦି	ନ କରେ ପୂରଣ ?”
କଣ୍ଠୁ ହାତ କାଡ଼ି ବାଳା	ଦେଲୁ ହସି ହସି,
ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲୁ, “ଧନ୍ୟ	ଧନ୍ୟ ତୁ ପ୍ରେୟସୀ !”
ତୁମି କୋଡ଼ି ଦଣ କର	ବିକିଦେଲୁ ହାର,
ଶାଗ ବିକାଳୁଣୀ ପାଶେ	ହୋଇଲୁ ହାଜର ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ପାଇଁ ଦିଏ	ତୁମି କୋଡ଼ି ଗଣି,
ଦଣ ଟଙ୍କା ବେଶି ଦେଲୁ	ଉପକାର ମାନି ।
ଭକ୍ତିରେ ଶିରରେ ଧରି	ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା
ନାଚି ନାଚି ଦିନ ଫେରେ	ହୋଇ ଭାବେ-ଭୋଳା ।
ଦେଖାଇଲୁ ଗୃହିଣୀକୁ	କହଇ ପ୍ରଶଂସି,
“ଭାଗ୍ୟ କରବଲ୍ୟଦାତା	ମିଳିଗଲେ ଆସି !

କି ଦେଇ ପୂଜିବା ପ୍ରିୟେ !
 ଭକ୍ତିଭରେ ଅରପିବା
 ଶିରେ ଶିଳା ବହି ଦ୍ଵିଜ
 ଶିଳା କହେ, “ବ୍ରାହ୍ମଣରେ
 ଭକ୍ତ ପାଖୁ ଆଶିଲୁ
 ମହା ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ
 ଶାଗ ବିକାଳୁଣୀ ପାଶେ
 “କି କଥା ଡରାଇ କହ,
 ମରଣ ଅମୃତ ବଳେ,
 ଭାଗ୍ୟବଳେ ହାତେ ମୋର
 ନ ଗୁଡ଼ିବ, କରିବି ମୋ
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ସ୍ନାନ କରୁଛି
 ମରଦ-ସୁନ୍ଦର ବାଳ
 “ଘର ଲିପି ପୋଛି ବେଗେ
 ବଇକୁଣ୍ଠନାଥ ଘରେ
 ଏକ ଲପେ ଚାହିଁ ବାଳା,
 ଲିପିପୋଛି ରଖେ ଘର
 ସିଂହାସନେ ସ୍ଥାପି ଶିଳା,
 ଭକ୍ତି ତାଳି ପୂଜେ ଦ୍ଵିଜ,
 ସ୍ଵପ୍ନେ କହେ ଶିଳା, “ବେଗେ
 ନୋହିଲେ ନନ୍ଦନ ତୋର
 “ନ ଫିଙ୍ଗିବ”, କହେ ଦ୍ଵିଜ
 କେ କାହା ନନ୍ଦନ, ନିଅ
 ଗରିବର ଘର,
 ଯା ଅଛି ସମ୍ଭାର ।”
 ଗଙ୍ଗାକୁଳେ ଗଲ,
 ସ୍ନାନ କରାଇଲ ।
 ଭାଗ୍ୟ ତୋର ମନ୍ଦ,
 କରି କେତେ ଛନ୍ଦ;
 ସରିଯିବୁ ଜାଣି;
 ଦିଅ ଫେରାରଣ ।”
 ଆହେ ଘନବନ୍ଧୁ !
 ହୁ ତ କୃପାସିନ୍ଧୁ !
 ଦେଇଅଛୁ ଧର,
 ପରାଣ-ପସର ।”
 ଜାହାଗର ଜଳେ
 ଡାକି କହେ କୁଳେ,
 କରି ଆଉ ତୋର;
 ଆସୁଛନ୍ତି ପରା !”
 ଭାବେ ଆତମ୍ବିତ,
 ପ୍ରଭୁ ଆସିବେ ତ ?
 ଶୋଡ଼ିଶୋପରରେ
 ଦରିଦ୍ର-ବେଶରେ ।
 ଫିଙ୍ଗିଦିଅ ମୋତେ
 ନାଶିବ ନିୟତେ ।”
 “ଦଣ୍ଡ ଇଚ୍ଛା ଯେତେ;
 ଯେବେ ଲେଡ଼ା ତୋତେ ।”

ମାସ ନ ପୂରୁଣୁ ମଲ୍ଲ
 ପିତା ମାତା ମନେ, ପ୍ରଭୁ
 ପୁଣି ସ୍ବପ୍ନବାଣୀ ଶୁଭେ,
 ପିତାମାତା ଭ୍ରୁଛନ୍ତି,
 ତନୟା ମରିଲା, ପୁଣି
 “ନ ମାନିଲୁ କଥା ମୋର
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଭାବଇ, “ସତେ
 ପତିମୁଖ ଦେଖୁଥିବି
 ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଗଲେ
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଭାବଇ, “ଦେବେ
 କପାଇଁ ଭାବନା, ଆଉ
 ବହିଷେ ମୟାକେ ସଦା,
 ଶିରେ ଶିଳା ବହେ ପ୍ରେମେ,
 କେବେ ହସେ, କେବେ କାନ୍ଦେ,
 ପୁଣି ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ଶୁଭେ,
 ନ ମାନିଲୁ କଥା, ଶିରେ
 ବିପ୍ର କହେ, “ପଞ୍ଚ ବଜ୍ର
 ନ ଭୋଗିବୁ ଆଉ ଶାଗ
 ଗଙ୍ଗାକୂଳେ ପୂଜେ ବିପ୍ର
 ସୁଡ଼ଳ ସୁନ୍ଦର ଦୁଇ
 କଳା ଧଳା ଦୁଇ ତନୁ,
 କାମ-ପଞ୍ଚଶର ସେ କି
 ପାଣି ଦାଣ୍ଡି ଦୁଇ ସଖା
 ଛୁଟିକା ପଡ଼ିଲା ଅଙ୍ଗେ

ପରାଣ-ନନ୍ଦନ,
 କାଟିଲେ ବନ୍ଦନ ।
 “ନାଶିବ ତନୟା ।”
 “ଭୁଟିଯାଉ ମାୟା ।”
 ଶୁଭେ ସ୍ବପ୍ନବାଣୀ
 ନାଶିବ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ।”
 ଯେତେ ଭାଷା ହେବ,
 ପ୍ରାଣ ଉଡ଼ିଯିବ !”
 ସୁତ, ସୁତା, ଜାୟା;
 ଭୁଟିଗଲା ମାୟା,
 କାହା ପାଇଁ ତର ?
 ନ ହେବେ ଅନ୍ତର ।”
 ସଜାଡ଼େ ପଗଡ଼ି,
 ନାଚେ ଘଡ଼ି ଘଡ଼ି ।
 “ପାଗଲ ପଣ୍ଡିତ !
 ହେବ ବଜ୍ରପାତ ।”
 ଶିର ପଡ଼ୁ ଛୁଡ଼ି,
 ଟୋକେଇରେ ସଢ଼ି ।
 ଶିଳା ଆସି ଶିରେ
 ବାଲକ ମିଳିଲେ ।
 ଓଷ୍ଠ ବିନ୍ଦୁ ଜଣି,
 ବର୍ଜିମ ଚାନ୍ଦାଣି !
 ଲଗାଇଲେ ନାଟ;
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଉଠୁଟ !

ବ୍ରାହ୍ମଣ—ଭଲ ଟୋକେ ! ପୂଜାକରେ	ଦଶୁନାହିଁ କରେ ?
ମୋ ଅଙ୍ଗେ ଛୁଟିକା ପଡ଼େ,	ଭଗବାନ ଶିରେ !
ବାଳକେ—ଭଗବାନ ଶିରେ ଛୁଟା	ସତେ ଗଲ ପଡ଼ !
ଜାଣିନାହୁଁ ବାବା ! ରାଗେ	ଦିଅ ନାହିଁ ରଡ଼ !
ବ୍ରାହ୍ମଣ—କାହିଁ ତୁମ ଘର ବାବୁ,	କି ମଧୁରବାଣୀ !
ଆଖି ଦେଖିବ କି ଆଉ	ଏ ସୁନ୍ଦରଠାଣି ?
ରାଗିବି ତୁ ଧନ ! ଦୁବେ	ଖେଳୁଥାନ୍ତ ଜଳେ,
ପୂଜା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଥାନ୍ତା	ବୁଡ଼ା କାଳେ କାଳେ !
ବାଳକେ—କାହିଁକି ବିକଳ ବାବା !	ନିକଟରେ ଥାଉଁ;
ଡାକିଲେ ପରାଣ ଖୋଲି,	ଆସି ମିଳିଯାଉଁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ—କି ନାମେ ଡାକିବି ଧନ !	କେଡ଼େ ଦୟା ସତେ !
ବାରେ ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ଦେବ	କେବା ଏ ମରତେ ?
ବାଳକେ—ନୁହେଁ ଏକ ନାମ, ଯିଏ	ଯେଉଁ ନାମେ ଡାକୁ
ସ୍ତବ ଭରି ଡାକିଦେଲେ,	ଆସି ମିଳୁ ତାକୁ ।
ଶ୍ୟାମ ବାଳକ—ଆଜ୍ଞା ଏ ମୁରଲୀ ନିଅ, ଦେବତା ବୀଜାଳ,	ଆସିବି ମୁଁ ଧାଇଁ ।
ବଜାଇଲେ ସେହିସଖି,	
ଗୌର ବାଳକ—ନିଅ ବାବା ! ଏଇ ଫୁଲ, ଦେଖାଅ ତ ହାତ;	
ରଖିଥିବ ପାଖେ ସବୁ	ଶୁଭ ଦେବ ଜାତ ।
ଗୁଲିଯାନ୍ତି ଦୁଇ ସଖା,	ସ୍ତବେ ଦ୍ଵିଜ ଚାହିଁ,
ଏ ଅପୂର୍ବ ରୂପରାଶି	ମିଳିବ କି କାହିଁ ?
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖଇ ପୁଣି	ଅଛି ହସ୍ତେ ତାର,
କି ସୁନ୍ଦର ଗଠନ ତା,	ବାସ ମନୋହର !
କି ହେବ କୁସୁମ, ବାସ	ରସିକ ଲେଡ଼ଇ ;
ରଜ୍ୟ ନୃପେ ଦେଲ ବସ	ସେହି ପୁଷ୍ପ ନେଇ ।

ରଜା ହୁଏ ପାଟରାଣୀ
 ଅଭିମାନେ ସାନରାଣୀ
 ‘ଦୋସର କୁସୁମ ଆଣି’
 ବାଳକଙ୍କୁ ଡାକେ ବିପ୍ର
 କଳା ଧଳା ଦୁଇ ତନୁ
 ଭାବେ-ଭୋଳ ବସ୍ତ୍ର-ନେତ୍ର
 ଦିଜ କହେ, “ଧନ୍ୟ ହେଲୁ
 ଭାବୁଥିଲୁ, ସତେ ଆଉ
 ପାଟରାଣୀ ଭ୍ରମ ଫୁଲ
 ସାନ ରାଣୀ ବାନ୍ଧି ଏବେ
 ବାଳକେ ଶାସିଲେ, ଫୁଲ
 ମୁଦ ଆଖି ବଗିଚାକୁ
 ଗୋଟିଏ କାଞ୍ଚିକ ତୋଳ
 ଦେଖାଇବୁ ଦବ୍ୟ ସ୍ଥାନ
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଦିଲ ଆଖି
 କ୍ଷଣକେ କେ ଦବ୍ୟସ୍ଥାନେ
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ବୃକ୍ଷଲତା
 ବାସେ ଭରି ବହେ ମନ୍ଦେ
 ମଧ୍ୟେ ଫୁଟି ଦିଶେ ସେ କି
 କଳା ଧଳା ଦୁଇ ବାଳ
 ସାହସ ବାନ୍ଧିଣୀ ଦିଜ
 ଶୂନ୍ୟ ରହୁ-ଫି ହାସନ
 ମୁରତି ଭାବଣ ତଳେ
 ଚିରୁ ଶିଳା ଖସି ଲେଟେ

ନେଲେ ସେହି ଫୁଲ,
 କଲେ ଗଣ୍ଡିଗୋଳ ।
 ରଜା ଦିଜେ କହି;
 ମୁରଲୀ ବଜାଇ ।
 ନାଚିଲେ ଆଗରେ
 ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ଝରେ ।
 ମୋର ଚମ୍ପିଆଣି,
 ପାରିବ କି ଦେଖି !
 ନେଲେ ଗୁଣ ଜାଣି,
 ଦିଅ ଫୁଲ ଆଣି ।”
 ନାହିଁ ଆଉ ସଙ୍ଗେ;
 ନେଇଯିବୁ ରଙ୍ଗେ ।
 ଯେତେ ଲଜ୍ଜା ଫୁଲ;
 ଆମ ସଙ୍ଗେ ରୁଲ ।
 ଫିଟାଇଲୁ ପୁଣି,
 ଥୋଇଦେଲୁ ଆଣି !
 ପୁଷ୍ପ ମନୋହର
 ମଳୟ ମଧୁର ।
 ବଇକୁଣ୍ଠପୁର !
 ଅଛନ୍ତି ଦୁଆର ।
 ପୁରମଧ୍ୟେ ଗଲ,
 ଭିତରେ ଦେଖିଲ ।
 କଲକ ପ୍ରଗତି,
 ବିକଳ ତା ମତି ।

ଗୋଟାଇ ବସିଲ ଶିଳା,	ଯାଏ ନାଦେ ପାଟି,
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ତନୁ	ଉଠନ୍ତୁ ଚଢ଼ଟି ।
ପୂର୍ଣ୍ଣକଲେ ସିଂହାସନ	ମୁଖେ ମଧୁହାସ,
ଭାଷିଲେ, “ଧନ୍ୟ ତୁ ଦ୍ଵିଜ !	ଧନ୍ୟ ତୋ ବିଶ୍ଵାସ !
କେତେ ଦୁଃଖ ଦେଲି,	ଭୁବ୍ଧ ରହିଲୁ ଅଟଳ;
ମେରୁଠାରୁ ଦୃଢ଼ ଭୁବ୍ଧ,	ହୃଦ କି ବିଗଳ !
ସୁତ-ସୁତା-ଦାର ଗଲେ,	ନ ହେଲୁ ତୁ ଭାଳି;
ମୋଠାରେ ଅଟଳ ଭକ୍ତି	ରଖିଲୁ ସମ୍ଭାଳି ।
ସେହି ଭକତିର ବଳେ	ବଳକୁଣ୍ଠେ ବସ,
ଏ ସରଗ ବଇଭବ	କର ତୁ ସରସ ।
ସୁତ ସୁତା ଦାସ ଗୁରୁ	ବୁଝ ପ୍ରାଣଧନ,
ଇହଲୋକ ପରଲୋକ	କରି ବିସର୍ଜନ,
ଯେ ଭକତ ସବୁ ଗୁଡ଼ି	ଆଶ୍ରା କରେ ମୋରେ,
ପରଶୁ ଅଧିକ ମୁଁ କି	ଗୁଡ଼ିପାରେ ତାରେ ?
ପରଶୁ ବଳେ ଭକତ	ତାର ପୀଦଧୂଳି,
ପ୍ରେମେ ଧରି ଶିରେ ନାଚେ	ଦେଇ କରତାଳି ।
ତୋ ଧରମେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଦେହେ	ଭକତ ନିର୍ମାୟା !
ଆସିଲୁ ସରଗେ; ତୋର	ସୁତ-ସୁତା-ଜାୟା !
କରନ୍ତି ପ୍ରଣାମ ଚୁହଁ	ନିଅ ତାଙ୍କୁ କୋଳେ;
ଚୁହଁଥିଲେ ପଥ ତୋର	ପରଶ ଆକୁଳେ ।”

×

×

×

“ଜୟ ହେ ଯୁଗଳସଖା
ସମ୍ମୁଖରେ ନାରୁଥାଅ

ଶ୍ୟାମ-ଗୌରତନୁ !
ନ ଯାଅ ନୟନୁ ।

ଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ	ବୈକୁଣ୍ଠ ସୁନ୍ଦର
ଜୟ କରବଲ୍ୟଦାତା	ଭକତବତ୍ସଳ !
ଭକତି-ବିଶ୍ୱାସ ଯାହା	ବଡ଼ ବୋଲି ଦେନ,
ସେସବୁ ତ ତୋର କୃପା	ତୋର ପ୍ରେମଦାନ !
ବିଶ୍ୱାସ-ଭକତି ଦିଅ,	ନାରୁ ପ୍ରାଣ ପୁର,
ଯାଉ ପ୍ରାଣ, ହିଁ କହୁ-	ଥାଉ ହରି ହରି ।

ଭିକାରୁଣୀ-ପୁଅ

ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରାମଟିରେ ରହେ	ବଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ,
ବଞ୍ଚେ ଭିକା କରି, ପ୍ରେମେ	ବିଷ୍ଣୁନାମ ଗୁଣି ।
ଛଅ ବରଷର ଶିଶୁ	ନାମ ତା ମୋହନ;
ଦୁଃଖିନୀର ଗଣ୍ଡିଧନ	ବଧବା-ଜୀବନ ।
ଭକ ଆଣି ରନ୍ଧା ଦିଏ	ପୁଏ ପୁର ଗ୍ରାସ,
ନ ବଳିଲେ, ନାମ ନିଏ,	ରହେ ଉପବାସ ।
ଗ୍ରାମେ ରହୁଛନ୍ତି ବହୁ	ଧନୀ, ଅର୍ଥପତି;
ବଧବାର ଦୁଃଖେ କାର	ନ ବଳଇ ମତି ।
ଅନ୍ତରର ଦୁଃଖ ରଖି	ଅନ୍ତରେ ସାଧି,
ଉଦାସେ ଜପଇ ନାମ,	ଯାଏ ଦିନ ବତି ।
ବଧବା ମନରେ ଭାବେ,	ବ୍ରାହ୍ମଣ-କୁମର,
ଦି ଅକ୍ଷର ନ ପଢ଼ିବା	ନୁହେ ତ ସୁନ୍ଦର ।
ଦୁଇ କୋଣେ ଦୂରେ ଅଛି	ପାଠଶାଳା ଜାଣି,
ପୁଅକୁ ସଙ୍ଗରେ ଦେନ	ଚଳଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ।

ହାତଗୋଡ଼ ଧରି ଗୁରୁ
ଅବୋଧ ଶିଶୁକୁ ପଦେ
“କି ଦେଇ ତୋଷିବି ଗୁରୁ
ଜ୍ଞାନଦାନ କର” କହେ,
ରୁଣି କୋଣ ଯାଇ ଆସି
ବାଟରେ ଜଙ୍ଗଲ ପଡ଼େ
କେବେ ବେଳ ବୁଡ଼େ ମାଡ଼ି
ସାଥୀ ନାହିଁ, ଶିଶୁପ୍ରାଣ
ସବୁରି ତ ଆସିଥାନ୍ତି
ମୋହନର କଥା ନାହିଁ,
ଅନ୍ତର ଫିଟାଇ ଦୁଃଖ
“ଆମର କି କେହି ନାହିଁ
ମାଆ ଲେ ! ବାଟରେ ବଣ,
ଅନ୍ଧାର ହୋଇଲେ ଦେହ
ବିଧବା କୁମର ଦୁଃଖ
ଚକ୍ଷୁ ଫାଟି ଝର ଝର
କୁମରକୁ କୋଳେ ଧରି
‘ଅଛନ୍ତି, ଅଛନ୍ତି’ ଶ୍ରବେ
“ଅଛନ୍ତି ଗୋପାଳ ସେ ତ
ରହିଛନ୍ତି ସବୁ ସ୍ଥାନେ
“ସତେ; ସତେ, ମାଆ ! ତେବେ ଅଛନ୍ତି ତ ଜଣେ !
କି ବୋଲି ଡାକିବି ତାକୁ
“କି ବୋଲି ଡାକିବୁ ? କିଆଁ ?
ଡାକି ଦେଉ ସେ ତ ନିଶ୍ଚୟ

ରକ୍ତି କରାଇଲୁ ;
ସମରପି ଦେଲା ।
ଦାନା ଭକାରୁଣୀ,
“ଥୁବ ଚରରୁଣୀ ।”
ପଡ଼େ ଶିଶୁ ନିତି,
ଲଗେ ବଡ଼ ଶୁଭ ।
ଆସଇ ଅନ୍ଧାର,
ହୁଅଇ କାତର ।
ଦରୁଁ ରୁକର,
ଭଲେଣି ତାହାର ।
କହିଲୁ ମାଆକୁ,
ବାଟେ ଜଗିବାକୁ ?
ମାଡ଼େ ବଡ଼ ଡର,
କମ୍ପେ ଥରଥର ।”
ନ ପାରିଲୁ ସହି;
ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼େ ବହି ।
ବିଅଇ ରୁମ୍ଭନ,
ମଧୁର ବଚନ ।
ଦେଖୁଛନ୍ତି ସବୁ;
କିଆଁ ଭୟ ବାବୁ ?”
ଭୟ ହେଲେ ମନେ ?”
“ହେ ଗୋପାଳ ଭାଇ
ଆସିବଇଁ ଧାଇଁ ।”

ଅନ୍ତର-ଉଲ୍ଲାସେ ଶିଶୁ	ନାଚେ ମାତୃକୋଳେ,
ମାତାର ଲେଟକଧାର	ପୋଛଇ ଅଞ୍ଚଳେ ।
“କଥା କାନ୍ଦୁ ମାଆ ?” କହେ,	“ଦୁଃଖ କର ଦୂର;
ଗୋପାଳ ଭାଇକୁ ସବୁ	କହିବି ଏଥର ।”
ମାଆ—ବୁଝନ୍ତୁ ଗୋପାଳ ଭାଇ	ତୋର ସବୁ କଥା
ମୁଁ ତ ଭିଖାରୁଣୀ ଆଶା	କରିଛୁ ସବଥା ।
ମହାଭାବେ ବୁଝେ ମାଆ,	ରାତି ଗଲ ପାହି;
ହରଷେ ମୋହନ ପଥେ	ବୁଲେ ଗୀତ ଗାଇ ।
ଯୋଗକୁ ବୁଝିଲୁ ଦିନ	ଫେରିଲ ମୋହନ,
“ହେ ଗୋପାଳ ଭାଇ ବୋଲି	ଡାକେ ଦେଖି ଦିନ ।
ଏନ ଏନ ଡାକ ଗୁଡ଼େ	ହେ ଗୋପାଳ ଭାଇ !
ଅନ୍ତରେ ମାଡ଼ୁଛି ଡର	ଲୁଚ ନା ତ ତୁହି ।”
ବାହୁତ ବିମଳ ପ୍ରାଣ,	ଶୁଭ ସେ ବିଶ୍ୱାସ,
ଭକତର ଆର୍ତ୍ତ ଡାକ,	ପରଶର ପ୍ରାସ,
ତରଳାଇ ଦେଲୁ ପ୍ରାଣ	ଆସିଲେ ତ ଧାଇଁ,
ଭକତବିହଳ ପ୍ରଭୁ	ସେ ତ ସ୍ୱପ୍ନାସ୍ତ୍ରୀ ।
ବାଳକ ଦେଖଇ ଦିବ୍ୟ	ଜ୍ୟୋତି-ପରିସରେ
ତା ଗୋପାଳ ଭାଇ ହସି	ହସି ନୃତ୍ୟକରେ ।
ମାଳ-ନବଦଳ-ଶ୍ୟାମ,	ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର,
ମୁଖେ ସୁମଧୁର ହାସ	ଶିରେ ଶିଖିରୁଳ,
କୁଞ୍ଚି କୁଞ୍ଚି କେଶ ଦାମ,	ମୁଖ ଦିଶେ ତୋର,
କଣ୍ଠରେ ରତନମାଳା	ହାତେ ବଂଶୀ ପର !
ବାହୁରେ ବଳୟ ଯୋଡ଼ି	ଦିଶେ କି ସୁନ୍ଦର !
ପିନ୍ଧିଛୁ ଯତନେ ଭଡ଼ି	କାନ୍ତି ପୀତାମ୍ବର ।

ନାଚି ନାଚି ଆସେ ଭାଇ,
 ବକିମଠାଣିରେ ରହି
 “ଆରେ ବାଃ ! ଆରେ ବାଃ ! ଆସ ମୋ ଗୋପାଳଭାଇ,
 କୁଣ୍ଡାଇ ଧରିବି ଆଉ
 ଦୁଇ ଭାଇ କୋଳାକୋଳି,
 ନାଚିଲେ ପାଦପଲ୍ଲଟା,
 ଭାଇର ମୋହନ ବେଶ
 ଯେତେ ଦେଖିଲେହେଁ ସେ ଯେ ଦିଶଇ ନୂତନ !
 କି ବିଚିତ୍ର ଭାଇ ତୁ ରେ
 ଗଲୁ ତୋ ସଂସାର-ଉପୁ,
 ହାତ ଧରି ଭାଇ ଚାଲି
 ଗ୍ରାମ ପାଖେ ଛୁଡ଼ି କହେ,
 ମୋହନର କି ଆନନ୍ଦ,
 ମାଏ କହେ, “କି ସୁନ୍ଦର
 କି ଯୋଗରେ ମାଆ ଆଜି
 ଦେଖିଲି ଗୋପାଳ ଭାଇ,
 କାହା ଦରେ ଅଛି ମାଆ
 ତା ପାଦଧୂଳିକି କିଏ
 ନାହିଁ, ନ ଥିବ ତ ପୁଅ
 ହରଷେ ନାଚିଲି ମୁଁହିଁ,
 ଗ୍ରାମ ପାଖେ ଛୁଡ଼ି ଭାଇ
 କହେ, ପରେ ଦେଖାହେବ’
 କୋଳେ ଧରି ମାଆ ପୁଅ
 ଗୋପାଳର, ଦ୍ରବେ ପ୍ରାଣ,
 କେବେ ଠିଆହୁଏ;
 ମୁରଲୀ ବଜାଏ ।
 ଛୁଡ଼ିଦେବ ନାହିଁ !”
 କେତେ ନାଚ ରଙ୍ଗ,
 ନାଚିଲେ କୁରଙ୍ଗ ।
 ଦେଖଇ ମୋହନ,
 ଦିଶଇ ନୂତନ !
 ପାଇଲୁ ମୋହନ !
 ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ।
 କଢ଼ାଇଣି ବାଟ,
 “କଲି ହେବ ଭେଟ ।”
 କେ ପାରିବ କହି ?
 ମୋ ଗୋପାଳ ଭାଇ !
 ପାଇଥିଲୁ ସତ,
 ତା ଦିବ୍ୟ ମୂରତି !
 ଏ ସୁନ୍ଦର ପଲ୍ଲ ?
 ସରିହେବ ପର !
 ତା ଭଳି ଜଗତେ,
 ଖେଳିଲୁ ତ କେତେ !
 ହୋଇଲୁ ଅନ୍ତର,
 ବଚନ ମଧୁର ।”
 ପାଇଲେ ପରଶ
 ମହାଭାବାବେଶ !

ମୋହନ ମୋହନ ନୁହେଁ;	କେତେ ବଡ଼ ଦିଶେ !
ପରାଣେ ବିଚଳି ଖେଳେ	ପରାଣେ ପରାଣେ ।
ବୁଝିଲ କାଳୀଳ-ଧନ	କୃପାମୟ ହରି .
ଶୁଣିଲେ କରୁଣ ଡାକ	ଘନେ କୃପା କରି ।
ଦ୍ରୋପଦୀ ଆରତ-ଡାକ,	ଗଜେନ୍ଦ୍ର-କାକୁତି,
ବଜ୍ରନାଦେ ଶୁଭ୍ରଥଲ	ମୃଗୁଣୀର ସୁତି ।
ନିରାପୟ ବାଳକର	ଶୁଭ ପ୍ରେମଜାଳ
ନ ଫୁଟିଲେ ରହନ୍ତା କି	କେଉଁ ପ୍ରଭୁ ଟେକ ?
ମାଆ ପୁଅ ଭାବେ ଭୋଳ	ରାତି ଗଲ ପାହି
ହସି ସୁଅ ଗୁଲେ ପଡ଼ି,	ଭୟ ଲେଖି ନାହିଁ ।
କେବେ ହେଲେ ଭୟ, ଡାକେ,	“ହେ ଗୋପାଳ ଭାଇ !
ବଡ଼ ଡରମାଡ଼ୁଛି ମ !	ଆସ ବେଗେ ଧାଇଁ ।”
ଗୋପାଳ ଆସନ୍ତି ଧାଇଁ	ଭାଇ ହାତ ଧରି
କଡ଼ାନ୍ତି ବାଟ, ଲୁଚନ୍ତି	ବନ କରି ପାରି ।
ପାଠଶାଳାରେ ଦିନେକ	ପଡ଼ିଲ ବିରୁର,
ଗୁରୁ ପିତୃଶ୍ରାଦ, ଦେବ	କିଏ କି ବେଭର ।
ଦିଅ, ଦୁଧ, ଆଳୁ, ମାଛ,	ସାରୁ, ବାଇଗଣ,
ଶକ୍ତି ଦେଖି ବାଣ୍ଟି ନେଲେ	ଗୁଣ ଜଣ ଜଣ ।
ମୋହନ ଝିକାରା ପଲ	ତାହା ଆଡ଼େ କେହି
କି ଦେବ ସେ ? ଅନାଦରେ	ଗୁହଁଲେ ତ ନାହିଁ ।
ବାଧୁଲ ବାଢ଼ୁଲ ପ୍ରାଣେ,	ନେହୁ ଝରେ ନାହିଁ;
“କି ଦେବ ମୁଁ ଗୁରୁଦେବ !”	କହେ “ଆଜ୍ଞାନର ।”
“ହଉ, ହଉ, କି ଦେବୁ ତୁ !	ଆଣ ତାଳେ ଶୀର;
ସେହିକି ଯଥେଷ୍ଟ ତୋର	ଗରିବର ଘର ।”

ମାତା ପାଶେ ପୁଅ କହେ,
କାଲି ତାଲେ ଦୁଧ ନେବି
ଭକାରୁଣୀ ମାଆ କାହୁଁ
କହିଲୁ ଗୋପାଳ ଦେବ
ଜଗତର ଭାର ଯେହୁ
ତୋରେ କ୍ଷୀର ଯୋଗାଇବ
ହରଷେ ମୋହନ ଚାଲେ,
ତାକଲ “ଗୋପାଳ ଭାଇ !
ଆସିଲେ ଗୋପାଳ ଭାଇ,
ଭାଇ ହାତେ କ୍ଷୀର ଦେଇ,
ହାତେ କ୍ଷୀରତାଳ ଚାଲେ
ମିଳିଲୁ ପାଠଶାଳାରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଯୋଗଡ଼ରେ
ଜିନିଷ ରଖନ୍ତି ପୁଞ୍ଜି
ମୋହନ ଦେଖାଇ କହେ,
ସାମାନ୍ୟ କ୍ଷୀରରେ କାର
କହି କହି ଶେଷେ ଉଠେ
“ବକଟେ ଆଣିଛି କ୍ଷୀର,
କହନ୍ତି ଶିକ୍ଷକ, “ନିଅ,
ଗୁରୁ ଭକାରୁଣୀ ପୁଅ,
କାନ୍ଦିଲୁ ମୋହନ ଅପ-
ତାଳରୁ ତାଳନ୍ତି ତେଣେ
ପୂରିଲୁ ବାଲଟି ଗର
କ୍ଷୀର ତ ନ ସରେ ତଳେ,

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୁରୁଦ୍ବରେ
ରୁନା ଅଛି ମୋରେ ।”
ଯୋଗାଡ଼ନ୍ତା କ୍ଷୀର,
ନ ହୁଅ ଅଧୀର ।
ଅଛି ଶିରେ ବହି,
ନିଅ ବାଟେ କହି ।”
ହେଲୁ ବନ ପାଶ;
ଆସ, ବେଗେ ଆସ ।”
ହାତେ କ୍ଷୀର ତାଳ
ଲୁଚନ୍ତି ଚକ୍ର ।
ଫୁଲଭାଗ ଛୁତି,
ମୋହନ ଝଟିତ ।
ଲଗିଛନ୍ତି ଗୁରୁ,
ପ୍ରତି ଛୁପିଠାରୁ ।
“ନିଅ କ୍ଷୀରତାଳ ।”
ନ ହେଲୁ ଆଦର ।
କାନ୍ଦଇ ମୋହନ,
ଦେଖ ତା ଗୁମାନ !”
ରଖିଦିଅ ଆଗ,
କାନ୍ଦୁଛି ସୁଆଗ !”
ମାନେ ଲୁହ ଝରେ,
କ୍ଷୀର ନାହିଁ ସରେ ।
ହସ୍ତା ହାଣ୍ଡି ଯେତେ,
ଅଛି ଯେତେ ସେତେ !

ଗାଆଁ ଗଣ୍ଡା ଚାରିଆଡ଼ୁ
 ଅଛୁତ ସ୍ବ ସୀର ଦେଖି
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ହାତର ସୀର
 କହନ୍ତି, ‘ଅଛୁତ ଏ ଯେ
 ସୀରେ ଶିରପିଠା ହେଲା,
 ରାବେଡ଼ି, ଶିରମୋହନ,
 ଶିରପିଠା ଥୁଆ ହେଲା,
 ମହକ ତା ଚହଟିଲା
 ଶ୍ରୀରାମେ ବଢ଼ାହେଲା
 ତା ଦିବ୍ୟ ସୁବାସେ ଶ୍ରୀରା-
 ପିଣ୍ଡ ଧରି ପିତୃଲୋକେ
 ସଦେହେ ଘେନନ୍ତି ପିଣ୍ଡ,
 ‘ତୃପ୍ତ’, ‘ତୃପ୍ତ’ କହି ପିତୃ-
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ପକ୍ଷେ ବସେ
 ସୀର ନୁହେଁ ସରଗର
 ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଭୁଣ୍ଡେ
 ଶେଷରେ ବସନ୍ତି ଗୁରୁ
 ପଡ଼ଇ ସକଳ ଗ୍ରାଣ
 ଶିରପିଠା ଖାଇ ଲୋକେ
 ମୋହନକୁ ଡାକ ଗୁରୁ
 ଗୁରୁ—କାହୁଁ ପାଇଲୁ ଏ ସୀର
 ତୋର ସୀର ଘେନି ଆଜି
 ମୋହନ—ଡାକିଲି, ଗୋପାଳ ଭାଇ
 ସେ ତ ମୋର ବଡ଼ଭାଇ,

ଆସି ଛୁଣ୍ଡି ଲୋକେ;
 ପରଶନ୍ତି ଥୋକେ ।
 ଅସ୍ବୟ ହୋଇଲି,
 ଆଖି ନ ଦେଖିଲି !’
 ସର ରସାବଳି,
 ଲଞ୍ଜୁ, ସରପୁଲି ।
 ଘର ଘର ପୁର;
 ମୁଗ୍ଧ ନରନାରୀ ।
 ଯେତେ ପିଠାଖିଣ୍ଡ,
 ଘର ଗଲ ପୁର ।
 ଡାକନ୍ତି ଶିଷକ,
 ଦେଖୁଛନ୍ତି ଲୋକ ।
 ଗଣ ଗଲେ ଫେରି,
 ଲଗେ ଦିବ୍ୟ ସୀରି
 ଅମୃତ ସେ ଅବା !
 ‘ବାହାବା ! ବାହାବା !’
 ଛୁଟି ଧାଡ଼ି ଧରି,
 ଆନନ୍ଦେ ଉଛୁଳି ।
 ଗଲେ ଯେହ୍ନା ଘରେ;
 ପୁଛନ୍ତି ଆଦରେ ।
 କହ ତ ମୋହନ !
 ଶ୍ରୀରାମ ମୋର ଧନ୍ୟ !
 ଆଖିଦେଲେ ସୀର;
 ବାଟେ ସାଥୀ ମୋର ।

ବାଣବାଟେ ଅଛକାରେ	ଭୟ ହେଲେ ମୋରେ;
ହାତ ଧରି ତଳାନ୍ତି ସେ,	ଡାକିଦେଲେ ଥରେ ।
ଗୁରୁ—ରହ ତେବେ ବାବୁ ! ତୋର	ସଙ୍ଗେ ଯିବି ମୁହିଁ,
ଦେଖାଇଦେବୁ କି ବାରେ	ତୋ ଗୋପାଳ ଭାଇ ?
ମୋହନ—ଆସନ୍ତୁ ନା ଗୁରୁଦେବ !	ଦେଖିବେ ତ ଯାଇ,
ଡାକିବି ‘ଗୋପାଳ ଭାଇ’,	ଆସିବେ ସେ ଧାଇ
ବଣର ନିକଟେ ହେଲେ,	ଡାକିଲୁ ମୋହନ;
ଉଚ୍ଛ୍ଵସରେ ତାନ ତୋଳି	ତାକେ ଯନ ଯନ ।
ଆଜି କି ବିଚିତ୍ର କଥା,	ତା ଗୋପାଳ ଭାଇଁ,
ଯେତେ ଡାକିଲେ ହେଁ	କିଆଁ ପାଖେ ପଶୁନାହିଁ !
“କିଆଁ ତାକୁଅଛୁ ?” ଶୁଭେ,	“ଆଜି ନାହିଁ ଏକା,
ଗୁରୁ ଯାଉଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେ,	ନାହିଁ ଭୟ, ଦକା ।”
ମୋହନ ଆତୁରେ କହେ,	“ଗୁରୁଜି ତୁମକୁ
ଦେଖିବେ କହନ୍ତି ବେଗେ	ଦେଖାଦିଅ ତାଙ୍କୁ ।”
ବନସାରା ଖେଳେ ଜ୍ୟୋତି	ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣ,
ଆସିଲେ ଗୋପାଳ ଭାଇ	ଦେଖିଲୁ ମୋହନ ।
ମୋହନ—ଦେଖନ୍ତୁ ହେ ଗୁରୁଦେବ ! ଭାଇ କି ସୁନ୍ଦର !	
ଚିରରେ ମସୂରଚୂଳ,	ଗଳେ ରତ୍ନମାଳ,
ବାହୁରେ ବଳୟ ବେନି,	ପାଦରେ ନୃପୁର,
ହସ୍ତେ ଶୋହେ ବର୍ଣ୍ଣା,	କଟିତଟେ ପୀତାମ୍ବର !
ଗୁରୁ—ଦଶନାହିଁ ମୋତେ କିଛି,	ଖାଲି ଶ୍ୟାମଜ୍ୟୋତି !
ମୋହନ—ମୋ ଭଣ ! ଗୁରୁଙ୍କୁ ଭାଇ ! ଦେଖାଅ ମୂରତି ।	
ଗୋପାଳ—ତୋ କଥା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବାବୁ ! ବିଶ୍ଵାସ ସରଳ,	
ଅନ୍ତର ତ ଶୁଦ୍ଧଭାବେ,	ପ୍ରେମେ ତଳତଳ;

ତୁ ଦେଖିଲୁ ବୋଲି ଗୁରୁ	ଦେଖନ୍ତେ କି ସତେ !
ତୋ ଯୋଗୁଁ ଦେଖିଲେ ଜ୍ୟୋତି, ଗଲ ପାପ ଯେତେ ।	
ହେମେ ବିଚ୍ଛାରିତ ଗୁରୁ	ଦେଖି ଦିବ୍ୟ-ଜ୍ୟୋତି;
ମଧୁ ଦିବ୍ୟବାଣୀ ଶୁଣି	ଧନ୍ୟ କଲେ ଶ୍ରୁତି ।
ମୋହନ ପରଶ କିନ୍ତୁ	ଅତି ହିଁ ଆତୁର,
ଦେଖି ନ ପାରିଲେ ଗୁରୁ	ଭଲକୁ ତାହାର ।
ଶିଷ୍ୟ ହସ୍ତ ଧରି ଗୁରୁ	ମିଳିଲେ ମନ୍ଦିରେ
ଶିଷ୍ୟହସ୍ତ କି ବିଦ୍ୟୁତ	ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଖେଳେ !
ମନ୍ଦିରେ, ବାହାରେ ଏବେ	ଦନଶ୍ୟାମ-ଜ୍ୟୋତି !
ଅମୃତର ହୋଇ ଗୁରୁ	ଭିତରେ ଦେଖନ୍ତି;
ଦେଖିଲେ ଜ୍ୟୋତିମଣ୍ଡଳେ	ବିଧବାର କୋଳେ
ଗୋପାଳ ପୋଛନ୍ତି, ମାଆ-	ଲୁହ କୁତୁହଳେ !
ଦେଖ ଗୁରୁ ଚକ୍ଷୁ ଫେଡ଼ି	ଅପରୂପ ଛବି;
ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ବଡ଼ କିଏ	କହିବ କି ଶ୍ରବି ?
ଉକାରୁଣୀ ଗଣିଧନ	ଦେଖିଲ ତ ଗୁରୁ !
“ଘର ଉକାରୁଣୀ ପୁଅ !”	ମୁଣ୍ଡୁ ନ ବାହାରୁ ।

X

X

X

ଜୟ ଜୟ ଗୋପୀନାଥ,	ଜୟ ନନ୍ଦବାଳ !
ଆଶିକ ନ ଦିଶେ ପଥ,	ହୁଏ ମୁଁ ବାଲୁକ ।
ଅନ୍ତରେ ଘୋର ଅନ୍ଧାର,	ଦିବ୍ୟ-ଜ୍ୟୋତି ଜାଳ
ଦେଖାଅ ସୁଗମ ପଥ	ଭୁଲ ବନମାଳୀ !
ସୁତସୁତା ଦେଲୁ କାହିଁ	ନ ଦେଖଇ ସୁଖ !
କୋଳେ ଆସ ନନ୍ଦସୁନ୍ଦ	ଦେଖେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ !

ମାରଣାର ସାମୁଦ୍ଧ୍ୟ ମୁକ୍ତି

ଶୁଦ୍ଧ ବରଣାଶ ମାସ
 ସେ ତ ଧନକର ଘର
 ଦାନ୍ତେ ସୁପ୍ରଶସ୍ତ ବେଦ
 ହୁଏ ଭଗବତ ପାଠ,
 ଗାଆନ୍ତି ମଧୁର କଣ୍ଠେ
 ଶୁଦ୍ଧ ସରସେ ପୁଣି
 ପିଣ୍ଡା ଘର ପୁର ଚନ୍ଦ୍ର-
 ମଣ୍ଡପରେ ବସିଛନ୍ତି
 ଦେଉଅଛି ପାଠ କୃଷ୍ଣ
 ଭବର ଲହରୀ ପ୍ରାଣୁ
 ମାରଣା ପଶିଛି ଘର
 ସାର ସାର ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ
 ସୁମଧୁର କୃଷ୍ଣନାମ
 ଶୁଣିଲ ସେ ହିର ହୋଇ
 ପଡ଼ିଅଛି ବାଳଲୀଳା,
 କୋଳରେ କହାଇ ନୟ
 କଣ୍ଠକିତ ତନୁ, ନେତ୍ର
 କୋଳେ କଇବଳଦାତା
 ବାର ବାର ନିରେଖନ୍ତି
 ବାର ବାର ରୁମ୍ଭ ଦ୍ୟନ୍ତ
 ସରିଲା ଗୋଧନ ଦୁହ୍ନା;
 ଯୁଗିଚୁଣ୍ଡେ ସଦ୍ୟ ଦୁର୍ଗ

ଶୁଦ୍ଧପଥ ରାତି
 ବିଦୁଳ ସମ୍ପତ୍ତି ।
 ସୁରାଣ ମଣ୍ଡପ,
 ଜଳେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦୀପ ।
 ପଣ୍ଡିତ ଉତ୍ତମ,
 ରାମକୃଷ୍ଣ ନାମ ।
 ଜିଗେ ଜମା ଲୋକେ,
 ବଡ଼ ବଡ଼ ଥୋକେ ।
 ଦବ୍ୟ ବାଳଲୀଳା,
 ପ୍ରାଣେ କରେ ଖେଳା ।
 ଖୋଜେ ଅନ୍ଧ କନ୍ଦ,
 ଥୋଉଅଛି ବାନ୍ଧ ।
 ବାଜେ କୁଣ୍ଠେ ଚାର,
 କବା ସମାରୁର ।
 ପାଦୁଅଛି ରାତି,
 ଗୋଧନ ଦୁହନ୍ତ ।
 ବନ୍ଦେ ପ୍ରେମଧାର,
 ଶ୍ରୀର ଦୁଲଳ ।
 ତନୟ ଶ୍ରୀମୁଖ
 ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ଦେଖ !
 ଦୁର୍ଗ୍ୟ ଘଟ ଧର
 ନୟ ଦେଲେ ତାଳି ।

ଶୁଭିଲ ନୁପୁର ଧ୍ବନି
 ପିଇଲେ ତାଙ୍କର ଭାଗ,
 ଭାଇ ଦୁଇ ଚଳିଯାନ୍ତି
 ଖଳପୀତ କାଛା ଧରି
 ଫିରାଇଲେ ଭଡ଼ି କାନ୍ଥ,
 ଖଞ୍ଜି ଦେଲେ ଶିଶିପୁଞ୍ଜ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦୁଇ ମଣି ଦୁଇ
 ସଂସାର-ସମ୍ପଦ ସରି
 ବସେ କଉସୁଭମଣି,
 ବାହୁରେ ବଳୟ ଦେଲେ,
 କେତେ କେତେ ଅଳଙ୍କାର
 ଧରଣୀର ଧନ ଅଳ୍ପ,
 ବେଶ ବାନ୍ଧ ପ୍ରେମେ ମାତା
 ସେ ରମ୍ୟନେ ସ୍ୱର୍ଗସୁଖ
 ଛନ୍ଦଣି ବନ୍ଧଣି ବଂଶୀ
 ଚାଲିଲେ ଯମୁନାକୂଳେ
 ତୋଳି ଫୁଲ ବନମାଳେ
 କଦମ୍ବମୂଳରେ ରଙ୍ଗେ
 ଶୁଣିଲ ମାରଣା, କବା
 ଭାବିଲା, ‘ଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
 ଦୁଇ ବାଳକଙ୍କ ପିତ୍ର-
 ହରିବ ଭୂଷଣ, ହେବ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଲ ଗୁଡ଼ି ଦାଣ୍ଡେ
 ପଶ୍ଚିତେ ପଚାରି ଭଲେ

ଆସିଗଲେ ରାମ,
 ନନ୍ଦ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ !
 ପଶୋଦା-ମନ୍ଦିରେ
 ମାତା ଉଭା ଦ୍ୱାରେ ।
 ସଜାଡ଼ିଲେ ବେଶ,
 ବିନ୍ୟାସିଣ କେଶ ।
 ଚୁଲେ ଖଞ୍ଜି ଦେଲେ;
 ହେବ ନ ତା ଭୁଲେ ।
 ଗଲେ ରତ୍ନହାର,
 ଚରଣେ ନୁପୁର ।
 ନାହିଁ ତାର ମୂଲ
 ସରଣେ ଅତୁଳ ।
 ରମ୍ୟ ବଦନ;
 ଦିଶିଲା ମଳିନ ।
 ହାତେ ଦୁଇ ଭାଇ,
 ଗୋଧନ ଚରାଇ ।
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଭରିବେ
 ବଂଶୀ ବଜାଇବେ ।
 ଭାବିବୁ ଏ ଠିଆ,
 କରିବି ମୁଁ କିଆଁ ?
 ଧରି ଯିବି ବନେ,
 ଆଜ୍ଞା ଧନୀ ଜଣେ ।”
 ଆସିଲା ମାରଣା
 ବୁଝିବ ଘଟଣା ।

ପଣ୍ଡିତେ ଫେରନ୍ତି ଘରେ	ହେବ ଅଧରାତି,
ଦୁଆରେ ଦେଖନ୍ତି ଭାମ	ମାରଣା ମୂରତି ।
“ଗୋସାଇଁ ! କହିଲୁ ତୁ ତ”	ପୁଛଇ ମାରଣା,
“ନନ୍ଦପିଲା ରାମ କୃଷ୍ଣ	ଅଳଙ୍କାର ନାନା,
କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ହେବ	ଆଜ୍ଞା ଆଜ୍ଞା ମାଲ,
ସଫାରରେ ନାହିଁ ସରି	ସରଗେ ଅତୁଳ ।
ଗୁରୁ କରୁଥିଲି ଘରେ	ବାଜିଲ ମୋ କାନେ,
ଥରକରେ କେତେ ଧନ !	ଭାବେ ମନେ ମନେ,
ମୁଁ କିଆଁ କରିବି ଗୁରୁ	ପଣି ଘରେ ଘରେ,
ଜୀବନକୁ ସୁଖୀ ହେବି	ଗୁରୁ କରି ଥରେ ।
ମାରଣା ମୁଁ, ଡର ନାହିଁ	ପଡ଼ିଗଲେ ବାଗ
ଲୁଟିବି ସେ ଅଳଙ୍କାର,	ବତାଅ ତ ଆଗ ।
ଠିକ୍ କଥା କହୁଛ ତ,	ଦେଖ ମୁଁ ମାରଣା,
ଦେଖ ମୋର ଟଂକା	ମୁଣ୍ଡ କରିଦେବି ରୁନା ।
ଥରକରେ ଯେବେ ଏତେ	ବିଭବ ମିଳିବ,
ଅଧେ ଅଧେ ନେବା, ମୋର	ବହୁତେ କି ହେବ ?
ନାହିଁ ବାଲବରୁ, ନାହିଁ	ନାହିଁ ଧନେ ସଧ,
ପୋଡ଼ା ପେଟ ପାଇଁ ସବୁ	ଲଗିଅଛି ଯୁଦ୍ଧ ।
ସତ ସତ କହ ତେବେ,	ମୁହଁ ତ ମାରଣା,
କେତେ ଦୁରେ, କେଉଁ ଦିଗେ,	କହ ତ ଠିକଣା ।
“କଳା ଧଳା ଦୁଇ ଭାଇ	ଘରେ ଶିଖିବୁଲ,
ଗୋଗୋଷ୍ଠ ଫେରନ୍ତି ଘରେ	ବୁଡ଼ିଗଲେ ବେଳ ।
ବନମାଲେ ମଣ୍ଡିଆନ୍ତି	ସମସ୍ତ ଶରୀର,
ବୁଦ୍ଧି ଆସେ, ନୋହିଲେ ତ	ଲୁଟି ନେବେ ଗୁରୁ !

ମୂରଲୀ ବଜାନ୍ତି ନିତି
 ମାରଣା ଧରବେ ପିଣ୍ଡ
 “ଥାଅ, ଥାଅ ପଣ୍ଡିତ ହୋ !
 ମାରଣା ତ ପିଣ୍ଡ ଧରି
 ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଆଜ୍ଞା,
 କ'ଣ କେଉଁ ଅଳଙ୍କାର
 ମାରଣାର ମୂର୍ଖପଣ
 ଘରୁ ପୋଥି ଆଣି
 କହେ “ପୋଥି କଥା ମିଛ
 ତପନ ପଡ଼ିବେ ଖସି,
 ରାମ କୃଷ୍ଣ ବେନିକର
 ସୁନାର ନୁପୁର ରୁମ୍ଭୁ
 କଟିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁତା
 ବିରସ କୌସୁଭ୍ୟମଣି
 ବାହୁରେ ରତ୍ନକଙ୍କଣ,
 ଜ୍ୟୋତିରେ ମାନସ ହରେ,
 ସାର ସାର ମଣିଷଜ୍ଞା
 ନୀଳ ଘନେ ତାରାପନ୍ଥ
 କୁଞ୍ଜିତ ଅଳଙ୍କପନ୍ଥ
 ମୁଖେ ମଦହାସ, ମୋହେ
 କୃଷ୍ଣର ହାତର ସେ ଯେ
 ମୂଲ୍ୟ ତାର କେ କହିବ,
 ମାରଣା—ହଉ ହଉ, ଆଉ କଥା;
 କେତେ ଦୂରେ, କେଉଁ

ନାହିଁ ମାପମୂଳେ,
 ନ ସ୍ୱାଦନ୍ତୁ ତିଳେ ?”
 ମୋ ମନ ଉଚ୍ଛନ୍ନ;
 ଲୁଟି ବେଶି ଧନ !
 କହ ଆଉ ଅରେ,
 କେଉଁ ଅଙ୍ଗେ ଭରେ ।”
 ଦେଖି ଦ୍ୱିଜ ହସେ,
 ହସି ହସି ପଡ଼ି ବସେ ।
 ହେବ କି ମାରଣା !
 ଧରା ହେବ ଚୂନା !
 ଚରଣ କମଳେ
 ଝୁଣୁ ଧୂନି କରେ ।
 ମାଣିକ୍ୟଜଡ଼ିତ
 ବନ୍ଧେବମଣ୍ଡିତ ।
 କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ,
 ଗଳେ ରତ୍ନମାଳ ।
 ରୁଡ଼ା ଶୋଭା କିବା ?
 ମନେ ହୁଏ ଅବା !
 କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ,
 ଚୁଡ଼ାଣି ଛଟକ ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବାଂଶରୀ
 ନାଦେ ସୁଧା ଝରି ।
 ପୁଚ୍ଛେ ପଦ ଦୁଳ,
 ଆନେ ରେଡ଼ିବି ମୁଁ ଯାଇଁ ?

ପଣିତ—“ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ ଯାଅ,
ବହଇ ଯମୁନା ନନ୍ଦି,
ନଦୀକୂଳେ ମାପମୂଳେ
ସରସେ ନାଚନ୍ତୁ ରଙ୍ଗେ
କୁଳୁ ଗିରି ପାଦ ଯାଏ
ଚରିଣ ଶୁଣନ୍ତୁ ଗାନ୍ଧି
ଥାଉ ଥାଉ ଯାଏ ମୁହିଁ
ଅନ୍ଧାରେ ଉତ୍ତରେ ଧାଏଁ,
ଭୋକଶୋଷ ନାହିଁ, ଆଗେ
ପାଦରେ କଣ୍ଠକ ଫୁଟେ,
ଅନ୍ଧରେ ନାଚନ୍ତୁ ଦୁଇ
ଏକ ଦନଶ୍ୟାମ ତରୁ,
କେତେ ଗାଆଁ ଗଣ୍ଡା ଗଲୁ,
ପାହାଡ଼ ପାଖରେ ସେ ତ
ଗୁଲେ ଅପନ୍ତର ବାଟ,
କେତେ ଯେ ଗୁଲୁଲୁ
ଡାକିଲେ ନିଶି ଡଗରୁ,
ଜାଣିଲୁ ମାରଣା ଆସି
ପରାଚୀ ଗଗନ ଦିଶେ
ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖଇ ଦୟା
ନିକଟେ ଦିଶିଲୁ ନନ୍ଦି
ଖୋଜିଲୁ କେଳିକଦମ୍ବ
ଦି ଗୁରି କଦମ୍ବଗଛ
‘ଏଇ ହେବ’ ‘ଏଇ ହେବ’

ଦେଖିବ ତ ସ୍ଥାନ,
ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
ମିଳି ଦୁଇ ଭାଇ,
ମୁରଲୀ ବଜାଇ ।
ଶୋଭଇ ପ୍ରାନ୍ତର,
ମୁରଲୀ ମଧୁର ।”
କହିଣ ମାରଣା,
ନାହିଁ ପଥ ଜଣା ।
ଆଗେ ଯାଏ ଚଳି,
ବହେ ଶ୍ରମବାରି ।
ସୁନ୍ଦର ବାଳକ,
ଗଉର ଆରେକ ।
ପାହାଡ଼ ପଡ଼ିଲୁ,
ନଦୀ ନ ଦେଖିଲୁ ।
ଉଡ଼େ ବାଆ ଭଳି,
କିଏ ପାରିବ ତା କଳି ?
କୁଆ କଇଲ କାଆ,
ହେଲୁ ପାହାଡ଼ିଆ ।
ଆରକ୍ତ ସୁନ୍ଦର,
ଗିରି ମନୋହର ।
ଯାଉଅଛି ବହୁ,
ରହିଅଛି କାହିଁ ?
ଯୋଗକୁ ଦେଖିଲୁ ।
ମନେ ଠିକ୍ କଲୁ ।

ନଦୀକୁଳୁଁ ଗିରିତଳେ
 ରହିଛି ପ୍ରାନ୍ତର ଶ୍ୟାମ
 ଦେଖିଲ ଗୋଚରଭୂମି
 ଗଛରୁଲେ ଚଢ଼ି ଦୁରେ
 କାହାନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, କାହିଁ
 ଆସନ୍ତି କି ବଳଗମ
 ରାତି ହେଲା ଯାତ ରାତି
 ପୀକ କାକ ରାବ ଦେଲେ,
 ଜଦମ୍ବରୁଲରେ ଚଢ଼ି
 ମନ ତ ଦୂରଇ, ପ୍ରାଣେ
 ବାରେ ସେହୁ କାନପାତି,
 କଳା ଧଳା ଦୁଇ ଭାଇ
 ଅଭିଭାସିତ ସାଧନା ଶୁଣି
 କି ଭାବେ ନାଚଇ ପ୍ରାଣେ
 ପସର ପାଟିଲ ଦେବେ,
 ମାରଣ ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣେ
 ଦୃଷ୍ଟିକୁଁ ଆସେ ତଳେ,
 ବାରେ ଦୂରେ ବଂଶୀ ସ୍ବନ
 ଶୁଭିଲ କି ଦୂରେ, ବହୁ
 ଚଳୁଛୁ ଡେଇଁଲ ତଳେ,
 ପଡ଼ିଣ ମୁହିଁତ ହେଲା,
 ନିକଟେ ଶୁଣିଲ ସ୍ବନ,
 ଦଶିଲ ଶୀତଳ ଜ୍ୟୋତି
 ଜଗତମୋହନ ଦୁଇ

ଯାଏ ପ୍ରସାରିତ
 ଦୁଃଖାଦଳସୁତ ।
 ତୁମ୍ଭ ହେଲା ମନେ,
 ଶୁଣିଲ ଯତନେ ।
 ଶ୍ୟାମଦନ ଦୁଃଖି,
 ଗଉର ମୂରତି ?
 ସବୁ ନାହିଁ କାଳ !
 ନୁହଇ ସକାଳ ।
 ଶୁଣିବେ ତଉଦିଗ,
 ଅପାର ଆବେଗ ।
 ବାଜେ କି ମୂରଲୀ,
 ଆସନ୍ତି କି ବୁଲି ?
 ରାତି ହେଲା ଶେଷ,
 ସରଳ ବିଶ୍ବାସ !
 ରାତି ଗଲା ପାହି,
 ତଳେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ ।
 ପୁଣି ଚଢ଼େ ଚଳେ
 ଜୀବନ ବିକଳେ ।
 ଦୂରେ ବଂଶୀସ୍ବନ !
 ଭୁଲିଲ ମରଣ ।
 ହୋସଗଲା ଉଡ଼ି,
 ଉଠେ ଛୁଡ଼ି ରଡ଼ି ।
 ଶ୍ୟାମଳ ପ୍ରକାଶ,
 ଭାଇ ହେଲେ ପାଶ ।

ଗୋରୁପଲ ଯାଉଛନ୍ତି
ମଧୁର ମୁରଲୀ ଶୁଣୁ-
ମାରଣା—ଆହା କି ଅପୂର୍ବ ରୂପ,
ଚକ୍ରଜ୍ୟୋତିରୁ ସ୍ଵରୁପ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ଯାଏ ଖେଳି
ବହୁ ମୁଖ ବିଭୂଷଣ
ଏଡ଼େ ସୁକୁମାର ଶିଶୁ
ଗାଢ଼ ଜଗି ବାପ ମାଏ
ଦ୍ରବେ ମୋ ମାରଣା-ତନୁ,
ଯେତେ ଦେଖିଲେ ହେଁ
ଲୁଟିବ ଗହଣା, ଧକ୍
ହାତ କହେ ନୂଆ ସଜ
ନ ଲୁଟିବ ଗହଣା ତ
ଅଧେ ଦେବ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ
ମାରଣା ମୁଁ ଶୋଭର କି
ଲୁଟିବାକୁ ଆସିଅଛି,
ଦୃଢ଼ମନେ ମାରଣା ଯେ
ପ୍ରେମ, ସ୍ଵେଦ, କମ୍ପ, ହେଲ
ଗୌରବ୍ୟାମ ଦୁଇ ତନୁ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ବୁଡ଼େ ଚେତା
ସୁଖି ଉଠେ, ପ୍ରେମେ ନାଚେ,
କହେ ଦୃଢ଼େ, ଦିଅ ସବୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, ‘ଆମ
ମାରଣା ଦେଖାଏ ଲି

ଦୂର୍ବୁ ଦୂରେ ଚରି;
ଛନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ଡେରି ।
ଗୁରୁ ବିମ୍ବାଧର,
ଅମୃତ-ନିର୍ଦ୍ଦର !
ଅଙ୍ଗର ଝଟକ,
ଶୋହେ ଅଙ୍ଗଯାକ ।
'ଛନ୍ତି କି ଜଗତେ !
ଛୁଡ଼ିଲେ କେମନ୍ତେ ?
ଚେମେ କଣ୍ଠକିତ,
ଚୟ ନୁହନ୍ତି ତୃପତ ।
ନଲେ ମୁଁ ମରି,
ଦିଅନ୍ତି ମୁଁ ଭରି ।
ଆସିଲି କିପାଇଁ ?
କହିଛି ତ ମୁହିଁ ।
ଦୟାମୟୀ ପ୍ରାଣେ ?
ଲୁଟିବ ଏ କ୍ଷଣେ ।
ହୁଏ ଆଗୁସାର,
ସାହୁକି ବିକାର ।
ଦେଖେ ପ୍ରାଣଭରି,
ତଳେ ଯାଏ ପଡ଼ି ।
ଛୁଡ଼େ ଘୋର ରଡ଼ି,
ଅଳଙ୍କାର କାଢ଼ି ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବୁ କଥା ?
କହେ ‘ବୁଢ଼ା, ବୁଢ଼ା’ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଧରନ୍ତୁ ତ ଲଠି ଖଣ୍ଡେ

ମାରଣା—ନ ଦେଲେ ଏଥିରେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ନାହିଁ, ନାହିଁ କେବେ

ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ ଅଛୁ,

ମାରଣା—ମାଡ଼ିବସି ନିଜ ହାତେ

ଦୁଇ ଭାଇ ଦେବ ମୁହିଁ,

ଦୁଇ ଭାଇ—ବାପରେ ! ବାପରେ ! କିଏ ଅଛ ଆସ ଧାଇଁ !

ମୁଖ ବନ୍ଦ କରେ ଦୟା

ସେ ପ୍ରଶ୍ନେ ମାରଣା ଦେହେ

ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା, ଭୂମି

ଚେତା ପାଇ କହେ,

ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଦିଶ,

ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଚକ୍ଷୁରେ ତ

ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଖେଳିଯାଏ

କାନ୍ଦିବ କି, ଲୁହ ବହେ,

ତୁମେ ତ ମନୁଷ୍ୟ ନୁହ,

ଦୁଇ ଭାଇ—ନାହିଁ ତ ! ଦେବତା ନୋହୁ ଆମେ ଦୁଇ ଭାଇ,

ନନ୍ଦଙ୍କ କୁମର, ଜଗୁ

ମାରଣା—ଆହା କି ମଧୁର ହସ !

ଲୁଟି କେ ପାରିବ ଅଙ୍ଗ

ଯାଅ, ଯାଅ, ଦୁଇ ଭାଇ

ଦେଖୁଥିବ ନେତ୍ରଭରି,

ଆଶ ତୁମ କୁନି ହାତ

ଶିରେ ପଦ୍ମପାଦ ଥିଅ,

ଆଉ କି ଦେଖିବ ?

ମୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡାକରି ଦେବ ।

ଅଳଙ୍କାର ନାହିଁ ଦେବୁ,

ଜଣେ କି କରିବୁ ?

ସବୁ ନେବି କାଢ଼ି,

ନନ୍ଦରେ ଫୋପାଡ଼ି ।

ପ୍ରଭୁ ମୁଖ ଛୁଇଁ ।

ଖେଳିଲା ବିଜୁଳି,

ତଳେ ପଡ଼େ ତଳି ।

“ତୁମେ କିଏ ଦୁଇ ଭାଇ ?

ଯେତେ ଦେଖେ ମୁହିଁ ।

ନ ପଡ଼େ ପଲକ,

ମୋହନ ପୁଲକ !

କି ବିଚିତ୍ର କଥା !

ନିଶ୍ଚୟ ଦେବତା !”

ବୁଲି ବନେ ଗାନ୍ଧି ।

କି ବାଙ୍କ ଗୁହାଣି ।

ଅଳଙ୍କାର ପୁଣି !

ଗୋଧନ-ଚରଣ,

ନିଜ ଆସୁଥାଅ ।

କରେ ମୁଁ ଚନ୍ଦନ,

କର ବାବୁ ଧନ୍ୟ !

ଏଇ ଯେ କଦମ୍ବମୂଳେ	ବରତ କୁଟୀର,
ରହି ଦେଖୁଥିବ ନିତି	ବଦନ କମଳ ।
ନିତି ଦେଖା ଦେବ ଆସି	ପରାଣ-ସଙ୍ଗାଳି
ନ ହେଲେ ଏ ପିଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ି	ପିବ ଜୀବ ଗୁଲି ।
କୃଷ୍ଣ—କର ତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା, ଆଉ	ନ ମାରିବ ଲୁଠି,
ଅଙ୍ଗର ଗହଣା ଆଉ	ନେବ ନାହିଁ ଲୁଟି ।
ବାକ୍ସ ପରାଣ ଆଉ	ନାହିଁ ଉତ୍ତର ;
ତେବେ ତ ଆସିବୁ ବନେ	ନିତି ଦେଖାହେବ ।
ମାରଣା—ଥରେ ନୁହେଁ, ଶତ ଥର	ପ୍ରତିଜ୍ଞା ମୋହର,
ତୁମକୁ କେ ମାରିବ ରେ	ଲୋକ ଦୁନିଆର ?
ତୁମକୁ ମାରିବ କା'ର	ଅଛୁରେ ଶକତ ?
ରୂପ ଦେଖି ଚରକିବେ,	ବାଇ ହେବ ମତି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଏବେ ଯାଚି କରି ଦେଉ,	ନିଅ ତ ଗହଣା,
ଲୁଟିନେବା ବ୍ୟବସାୟ,	ଜାତିରେ ମାରଣା ।
ଆମର ତ ଅଛି ବହୁ,	ପୁରୁଷ ଭଣ୍ଡାର;
ଗରିବ ତୁ ନିଅ, ନିଅ,	ଦୁଃଖ କର ଦୂର ।
ମାରଣା—ଗହଣା କି ହେବ ବାବୁ !	ପୁରୁଷ କାମନା,
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମୁକୁଳା ହେବ,	ବଳାଇ କହ ନା ।
ଦୁଇ ଗୁଣ୍ଠ—ବନମାଳେ ଭରିଅଛୁ,	ଦୁଇ ଗୁଣ୍ଠ ଦେହ,
ମୁକୁଳା ଶିଶିରୁ ନାହିଁ,	ମିଛ କଥା କହ ?
ଘରେ ନୁଆ ଅଳଙ୍କାର	ମାଆ ଦେବେ ରାଜ,
ଇଚ୍ଛା ଯେବେ ଆସ କାଲି	ନେବ ଆଜି ପରି ।
ମାରଣା—ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ କାଲି,	ଦେଖିବ ଶ୍ରୀମୁଖ,
ନିତି ନିତି ମୁଖ ଦେଖି	ଭୁଲୁଥିବ ଦୁଃଖ ।

ବଳାଇ କହିଲେ କୃଷ୍ଣ
 ଅଞ୍ଜଳପାତ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପାଲଟା
 କେତେ ଭାବେ ପ୍ରାଣ ଥରେ,
 ପଣ୍ଡିତ ଦୁଆରେ ସବୁ
 କହେ, “ସବୁ ନିଅ ତୁମେ,
 କରପ୍ରଭୁମଣି ଆଉ
 ଜ୍ୟୋତିରେ ଝଟକେ ଘର
 ପଣ୍ଡିତେ ବୁଝିଲେ ସବୁ
 ଧନ୍ୟ ମାରଣା ଜୀବନ,
 ବୁଝିବୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଲାଳା
 ଲେମ୍ବୁକଣ୍ଠକତ, ଗଣ୍ଡେ
 ଚରଣ ଧରି କହନ୍ତି,
 କଳା ଧଳା ନନ୍ଦବୁଝ
 ଦୟା କହେ, “ପଣ୍ଡିତ ହୋ !
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୁ
 ସଙ୍ଗେ ଚାଲି, ନିଶ୍ଚେ
 ଫେରାଇ ଫିରାଇ ଦେବା
 ଗହଣା ଆଣିଲି, ଅଙ୍ଗ
 ଯାଚି ଦେଲେ ସତେ, ଧନ
 ଧନଲେଖି ମାରଣା ମୁଁ,
 କଇବଲ୍ୟଦାତାଠାରୁ
 ଦୟା ବିପ୍ର କୋଳାକୋଳ
 କଦମ୍ବମୂଳରେ ହେଲେ,

ଭାଙ୍ଗି ନ ପାରିଲି,
 ଭୃଷଣ ଦେନିଲି ।
 ଅଳଙ୍କାର ଶିରେ ଧରି,
 ଦୟା ଯାଏ ଫେରି ।
 ଅଳଙ୍କାର ଥୋଇ,
 ମୋର ଲେଉଟା ନାହିଁ ।
 ଆଉ ଅଳଙ୍କାର
 ନ ରହେ ଅନ୍ଧାର ।
 ଘଟଣା ତ ସତ,
 ଥୁକ ମୁଁ ପଣ୍ଡିତ !
 ପରୁର ପରୁର;
 ଝରେ ଅଶ୍ରୁବାରୀ ।
 କି ହେବ ଗହଣା ?
 ତୁ ଦେଖାଉ କିନା ?
 କି ତୋର ବିରୁର,
 ଧରୁ ମୋ ପୟର !
 ଦେଖାଇବି ଦୁଇ ଭାଇ ।
 ଗହଣା ଗୋସାଇଁ !
 ଥୁବ ତ ମୁକୁଳା;
 ଦେଖି ହେଲି ଭୋଳା ।
 ଥୁକ ମୋ ଜୀବନ,
 ଲୁଚେ ତା ଭୃଷଣ !
 ଧାଆନ୍ତି ଝଟକି,
 ନ ପାହୁଁ ରାତି ।

ପଣ୍ଡିତେ ଦେଖିଲେ, ଆଗେ
 ନାହିଁତ ଯମୁନା, ପାଖେ
 ପୁଣ୍ୟ ବ୍ରଜଭୂମି ନୁହେଁ,
 କାଙ୍ଗାଲେ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ
 ସତେ ମୁଁ ଦେଖିବି ନେତ୍ରେ
 ସଫଳ ହେବ ଜୀବନ,
 ସକାଳ ହେଲୁ, ମାରଣା
 ଶୁଣେ ବଂଶୀସ୍ବନ ଦୂରେ
 ଲୁଚିଯାଅ ପଣ୍ଡିତ ହୋ !
 ଅଜଣା ଭ୍ରମକୁ ଦେଖି,
 ଦୂରୁଁ ପାଖେ ଆସି କ୍ରମେ
 ଜ୍ୟୋତି ପରିସରେ ଦୁଇ
 ବିମ୍ବାଧରେ ପୁଟେ ହସ,
 ବଂଶୀନାଦ ମୋହେ ପ୍ରାଣ,
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, “ଦୟା,
 ପିନ୍ଧିଛୁ, ଆଖିକୁ ନିଅ
 ଲଜରେ ମାରଣା ପ୍ରଭୁ
 ହସ୍ତରେ ଚରଣ ଧରେ,
 ମାରଣା—ଗୁର ମାରଣାର ବୁଦ୍ଧି
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମୁକୁଳା କରି
 ଲଜେ ଯାଏ ସଜି, ତୁ ତ
 ଆଉ ଦଣ୍ଡ ଦିଅନାହିଁ,
 ଦୁହିଙ୍କଗହଣା ଅଙ୍ଗେ
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରେମେ ଦେଖେ,

ରମ୍ୟ ଏକ ବନ,
 ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ !
 ନ ହେବ ତା ଗୁପ୍ତା;
 ଆହା କେଡ଼େ ଦୟା !
 ନୟନୁଟ ଦୁଇ,
 ଏଡ଼େ ଭାଗ୍ୟ କାହିଁ !
 ଗଛରୁଲେ ଚଢ଼ି,
 ଛୁଡ଼େ ପ୍ରେମେ ରଡ଼ି ।
 ବୃକ୍ଷ ପଛେ ଏବେ;
 କାଳେ ନ ଆସିବେ ।
 ଜ୍ୟୋତି ଗଲୁ ଖେଳି,
 ମୁଣ୍ଡ ଶୋହେ ଢଳି ।
 ବଞ୍ଚିମ ଚାନ୍ଦାଣୀ,
 କି ବଚନ ଠାଣି !
 ନୂଆ ଅଳଙ୍କାର
 ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ତୋର ।”
 ପାଦତଳେ ପଡ଼ି
 ଦେଲୁ ନାହିଁ ଛୁଡ଼ି ।
 ସମ୍ପଦେ ଭୁଲିଲୁ,
 ଗହଣା ଦେନିଲୁ ।
 କରବଲ୍ୟ-ଦାତା !
 ରଖ ମୋର କଥା ।
 ଦିଏ ମୁଁ ପିନ୍ଧାଇ,
 ନାହିଁ କର ନାହିଁ !

କାନରୁ ଫିଟାଇ ଦସ୍ୟୁ
 ଗୋଟି ଗୋଟି ଖଞ୍ଜେ ଅଙ୍ଗେ,
 ‘ଆସ ହେ ପଣ୍ଡିତ’ ! କହେ,
 ଜଣକରେ ସରୁନାହିଁ,
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, “ଦସ୍ୟୁ
 ତୋ ସଙ୍ଗେ ଅପର ଅଛି
 ଯୁ ପିନା ସୁରୁଣା, ତୋର
 ନୂଆ ସେ ପଣ୍ଡିତଠାରେ
 ଦେଖି କି ପାରିବ ମୋରେ,
 ତାଠାରେ ଅଛି କି ଦସ୍ୟୁ
 ତୋର ହାତ ଧରି ଦେଖୁ,
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ କୁର୍ଦ୍ଧାବ ଧାତା
 ଦସ୍ୟୁ ହାତ ଧରି ଦ୍ଵିଜ
 ଦେଖେ, ନଟବର ଦିବ୍ୟ
 ଦେଖଇ ନୟନେ ପୁଣି
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମଣ୍ଡିଇ ନିଜେ
 ଦ୍ଵିଜ-ଦସ୍ୟୁ ଆମ୍ଭହର,
 ପ୍ରେମୋନ୍ମାଦେ ପଡ଼ିଯାନ୍ତି
 ଗୁଡ଼ିରନ୍ତୁ ପୁଟି ଦୁଇ
 ଦୁଇ ଆତ୍ମା ଦୁଇ ଅଙ୍ଗେ

ରୁମ୍ଭେ ଅଳଙ୍କାର,
 ମନେ ପଡ଼େ ତାର,
 ଖଞ୍ଜି ଅଳଙ୍କାର,
 ହେଉଛି ଉଛୁର ।’
 କପଟ ତୁ କଲୁ ।
 ଆମେ ନ ଜାଣିଲୁ !
 ଠାରେ ଆମ ଭାବ ;
 ପୁରୁଛି ଗରବ ।
 ପିନ୍ଧାଇବ ଭୂଷା,
 ତୋହର ତପସ୍ୟା ?
 ପାରିବ ସେ ଦେଖି,
 ଭଲେ ନାହିଁ ଲେଖି ।’
 କାଟେ ଭାବ ଡୋର
 ବେଶ ମନୋହର ।
 ଦସ୍ୟୁଭାଗ୍ୟ ଟେକ,
 ଅଳଙ୍କାର ଯାକ ।
 ନାଚୁ ତଳିତଳି
 ଧରଣୀରେ ଟଳି ।
 ପ୍ରାଣ ଗଲ ଉଡ଼ି,
 ଶେଷେ ଗଲେ ଜଡ଼ି !

×

×

×

ଜୟ କରବଲ୍ୟଦାତା
 ପତ୍ନୀ-ପୁତ୍ର ହତ୍ୟା କଥା

ପତିତପାବନ ।
 ତୁମେ କି ନ ଜାଣ ?

ମାରଣାଠୁଁ ବଳି ମୋର	ପାତକ ବହୁତ,
ଧୋଇ କି ପାରିବୁ କୃପା	କରି ନନ୍ଦସୁତ !
ପାପିର ଗରଷ୍ଟ ପାପ	ନ କଲେ ଶଶ୍ତ୍ରନ,
ପତିତପାବନ-ବାନା	ହେବ ଅକାରଣ ।

କାୟା ବିନିମୟ

ଜୟ ଭକତବତ୍ସଳ,	ଜୟ ଚକାଡ଼ୋଳା !
ଜୟ ପ୍ରେମମୟ ହରି,	ଭକ୍ତ ଭାବେ ଭୋଳା ।
ଭାବ ପାଇ ମହାଭାବେ	ବୁଢ଼ାଉ ଜଗତ,
ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେ ରତୁ ଖେଳା,	କି ଯେ ଅଦ୍ଭୁତ !
ଭକତର ପ୍ରେମମୟ	ବଚନ ଚରିତ,
ବଞ୍ଚିବାକୁ ଶକ୍ତି କାହିଁ	ବାଣୀ ପରହତ ।
ଧୂଣି ହେ ଭକତଜନ	ଭାବେ ଶ୍ରୀବତ୍ସଳା,
ପ୍ରେମେ ମହା ପ୍ରତିଦାନ	ମହିମାର ଲାଳା ।
ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଦେଶେ ପୁତ	କୃଷ୍ଣାନନ୍ଦ ଶାରେ,
କହାଡ଼ ନାମକ ଗ୍ରାମ	ରଞ୍ଜିତ ରୁଚିରେ ।
ଗ୍ରାମରେ ଦ୍ରାହ୍ମଣ ରହେ	ରତ ଦରଦାର,
ଋଷି ବୋହୁ ପତ୍ନୀ ଘେନି	ତାର ପରିବାର ।
ବୋହୁଟିର ନାମ ସଖୁ	ଭକତ ସୁଶିଳା,
ନମ୍ର, ସେବାପରାୟଣା,	ବିନୟୀ, ସରଳା ।
ଶାଶୁ ଶଶୁର ଦୁହିଙ୍କ	କଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକୃତି,
କର୍ଜଣ, କୁଟିଳ, ଦୁଷ୍ଟ,	ତହୁଁ ବଳି ପତି ।

ରାତି ପହରରୁ ଉଠି
 ସଖୁ କର୍ମରତା, ସବେ
 ଝଟିବାରେ ତାର ସୁଖ,
 ଯେତେ କଲେ, କଲ ବୋଲି
 ଶାଶୁଙ୍କ ଗଞ୍ଜିଣା, ଗାଳି,
 ସହି ସହି ସଖୁ କଲ
 ବିଧା ଗୋଇଁ ପ୍ରହାର
 ଧୁଙ୍କ ସପ୍ତ ପୁରୁଷ
 ମାରବେ ସହଇ, ସବୁ
 ଦୁଃଖ ମଣେ ସୁଖ ସଖୁ
 ବହୁପଦେ ରତ ସଦା
 ଦୁଃଖ କଷ୍ଟେ ଦେଖେ ପ୍ରଭୁ
 ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ସେବା,
 ଧର୍ମ ତାର, ଦୁଃଖ ତାର,
 ଶାଶୁ ଶଶୁର-ଦେବତା,
 ରଖନ୍ତୁ ସଦା ତୃପତ,
 କର୍ମ ତା ହାତରେ, ଫଳ
 କର୍ମକରି ତୃପ୍ତ ରହେ,
 ପବିତ୍ର ପଣ୍ଡିତପୁର
 ରଥ ବଡ଼ ଏକାଦଶୀ
 ଦୂର ଦୂରନ୍ତରୁ ଅସି
 ପୂଜନ୍ତି ବିଟଳ ଦେବେ
 ଦିନେ ସଖୁ ଯାଇ କୃଷ୍ଣା—
 ଦେଖିଲୁ ଦିଶନ୍ତି ଯାତ୍ରୀ

ରାତି ଅଧଯାଏଁ,
 ଶୋଇଲେ ସେ ଶୁଏ ।
 ସେବାର ମୂର୍ତ୍ତି,
 କେହି ନ କହନ୍ତି ।
 ବଚନ ନିଷ୍ଠୁର,
 ଶରୀର ପଥର ।
 ଶାଶୁଙ୍କର ଦାନ,
 କରିବା ତର୍ପଣ ।
 ଆଶୀର୍ବାଦ ମଣେ,
 କ୍ଷମା ପ୍ରୀତି ଗୁଣେ ।
 ଶାନ୍ତା, ପ୍ରେମଶୀଳା,
 କୃପା, ପ୍ରେମଲାଳା ।
 ପତିରେ ଭକତି,
 ନାହିଁ ତ ତୃପତ ।
 ପତି ତାଙ୍କୁ ବଳି,
 ବିଭୂପାଦେ ଅଳି ।
 ବିଭୁଙ୍କର ଦାନ,
 ନିଏ ବିଭୁ ନାମ ।
 ବିଷ୍ଣୁଶାର୍ଥ ସ୍ଥାନ,
 ବଡ଼ ପଦ ବିନ ।
 ଲକ୍ଷ ନରନାରୀ,
 ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ଢାଳି ।
 ନଦୀ ଆଣି ବାରି,
 ୨ ଯାଆନ୍ତି ସରି ।

ଗାଆନ୍ତି ବିଦ୍ଵସଞ୍ଜୀତ
 ଉଠେ ଚାନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଧ୍ଵନି
 ଭବମୟ ପ୍ରାଣ ତାର
 ସ୍ଥିର କଲ, “ଯିବ ନିଶ୍ଚେ
 କହିଲେ କେବେ କି
 କହନ୍ତି ପତିଙ୍କୁ ସେ ତ
 ଏତେ ଭାବ ସଖୁ ମିଳେ
 ବିଟ୍ଠଲେ ଜଣାଏ ବାଳା,
 ପ୍ରତିବେଶୀ ନାଶ ଆସି-
 ଫେରି କହନ୍ତି ଶାଶୁକୁ
 ଶାଶୁ ତ ନାଗୁଣୀ ଶୁଣି
 ‘ମାରି ପିଟି ଆଣ ବେଗେ’
 ମାରି ପିଟି ଆଣେ ପତି,
 ବିଟ୍ଠଲ ବିଟ୍ଠଲ ଜପେ,
 ତନି ଜଣେ ମିଳିମିଶି
 ସଖୁକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବେ
 ପଣ୍ଡରପୁରରେ ମେଳା
 ଶୁଣି ଶୁଣି ମରୁ ସଖୁ
 ସୁକୁମାର ବାଳାତନ୍ତ୍ର
 ଧାର ଧାର ହସ୍ତପଦ୍ମ
 ବନ୍ଧନରେ ପଡ଼ି ବାଳା
 “ଏତକି ମାଗୁଣି ନାଥ !
 କମଳଚରଣ ବାରେ
 ଯାଆନ୍ତା ଏ ଜୁଳାମୟ

ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ଝରେ,
 ରଙ୍ଗେ ନୟନରେ ।
 ନ ପାରେ ସମ୍ଭାଳି,
 ଯାହା ଦଳେ ମିଳି,
 ଶାଶୁ ଶଶୁର ଛୁଡ଼ିବେ ?
 ତାଙ୍କ ପଟ ନେବେ ।”
 ସୁଖେ ଯାହାଦଳେ,
 ପରାଣ ବିକଳେ ।
 ଥିଲେ ମାର ନେଇ,
 ଦଟଣା ବୁଝାଇ ।
 ଗରଜେ ଗରରେ,
 କୁମରେ ତିଆରେ ।
 ତରୁଣୀ ବିକଳ,
 ନେହୁ ବହେ ମାର ।
 କଥା କଲେ ସ୍ଥିର,
 ଦବସ ପଦର ।
 ଚାଲେ ଯେତେ ଦିନ,
 ନ କରୁ ଭୋଜନ !
 ବନ୍ଧନର ଭିତ୍ତି,
 ରକତ ନିଗିଡ଼ି ।
 କହଇ ବିଦ୍ଵରେ,
 ଚରଣ-କମଳେ,
 କରଣ ଦର୍ଶନ,
 ଅସାର ଜୀବନ ।

ଚାକି ମାତର ଇଚ୍ଛା
 ପୂର୍ଣ୍ଣକର, ଶୁଣ ଡାକ,
 ଏ ଶରୀର ଏ ସମ୍ପଦ
 ଯାହା ଅଛି, ଯାହା ନାହିଁ
 ମାରୁଛୁ, ତାରୁଛୁ ନାଥ !
 ତରିବାକୁ ତୋ ଚରଣ
 ଯିଉଯୁ ଚରଣ ଧରି
 ତୋ ନାମେ କଳଙ୍କ ହେବ,
 ଏ ଯେ ବିକଳ ପ୍ରାର୍ଥନା,
 କମ୍ପାଇଲ ବଇକୁଣ୍ଠ,
 ଉଠିଲେ ଆସନ ତେଜି
 ସୁନ୍ଦର ଅବଳା ବେଶେ
 କହନ୍ତି, “ପଣ୍ଡିତପୁର
 ଆସିବୁ କି, ଇଚ୍ଛା ବଡ଼
 ସଖା—ଅଭାଗିନୀ ଭାଗିନୀ ମୁଁ,
 ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ବିଟଠଲ
 ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା, ତେଣୁ
 ଏ ମହା ସଙ୍କଟ ନାମ,
 ନବାରତ୍ନ—ଉଦାସ, ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହେଲେ ହେବ କି ଭାଗିନୀ ?
 ‘ରହେ ମୁଁ ବନ୍ଧନେ ତୋର’
 କହିଣ ଏସନ ବିଭୁ
 ସଖୁକୁ କହିଲେ “ବାନ୍ଧ
 ଏଥୁ ରହେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ
 ପିଟି ମୁଁ ପାରିବି ଯାଇ
 ତୁ ଯେ ଦୟାମୟ,
 ପରଶ ଅଥୟ ।
 ସବୁ ନାଥ ତୋର,
 କିଛି ନୁହେଁ ମୋର ।
 ସବୁ ତୋର ଖେଳା,
 କରଅଛି ଭେଳା ।
 ନୁହେଁ ଯେବେ ପାରି,
 ସହିବି କିପରି ?”
 ଭକ୍ତ ଆର୍ତ୍ତ ଡାକ
 କମ୍ପଇ ସିଲେକ ।
 ବଇକୁଣ୍ଠସାହି,
 ଆସିଲେ ସେ ଧାଇଁ ।
 ଯାଉଛି ଭଉଣୀ,
 ଯିବି ସଙ୍ଗେ ଘେନି ?”
 ନାହିଁ ଭାଗ୍ୟେ ଲେଖା,
 କାହୁଁ ଦେବେ ଦେଖା ?
 ହେଲା ଏ ବନ୍ଧନ,
 ନାହିଁ ପରିସାଣ ।
 ଭେନ ହୃତ ବାଣୀ ।
 ଖୋଲିଲେ ବନ୍ଧନ,
 କରଣ ସତନ;
 ମୁହଁ ତୋ ବଦଳେ,
 ମୋର ବୁଦ୍ଧି ବଳେ ।”

ଶୁଦ୍ର ପରଶେ ସଖୁ
 ବଦ୍ୟତ ଖେଳିଲା ପ୍ରାଣେ
 ବାନ୍ଧବାକୁ କାହିଁ ଶକ୍ତି
 ଖୋଲିଲା ସେହୁ ବନ୍ଦନ
 ସଖୁକୁ ଦେନଶ ପ୍ରଭୁ
 ଶେଷକେ ଥୋଇ ଆସିଲେ
 ପ୍ରଭୁ ଆସି ସଖୁ ସ୍ଥାନେ
 ଲାଗିଗଲେ ପ୍ରେମମୟ
 ନାଗୁଣୀ ଶାଶୁ ଚରକେ
 ମୁଣିଲା ବୋହୂଟି ପରି
 ପତି ଆସିଲେ ଆଖିକୁ
 କେ ବୁଝିବ ବହୁଲିଲା
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ
 ପଞ୍ଚଦଶ ଦିନ ପତି
 “ନ ଖାଇ ମରିଲେ
 ମୁଁ ପୁଣି ଧର୍ମପତି
 ଅନ୍ତର ଧକ୍କାରେ ଆସେ
 କ୍ଷମା ଭକ୍ଷକରେ ଯାଇଁ
 ବନ୍ଦନମୋଚନ କରି
 ସ୍ଥାନ ପାନ କରାଇଲା
 ସୁଚତୁର ପତ୍ନୀ ପରି
 ରାଜବାରେ ଲାଗିଗଲେ
 ରାଜ ବାଡ଼ି ତାକ ଖୁଆ-
 ସ୍ବାଦ ରୁଖି ପ୍ରଶଂସନ୍ତି,

ମହା ପ୍ରେମେ ଭୋଳା,
 ସେ ତ ଆତ୍ମହର !
 ବାନ୍ଧବ କି ଆନେ,
 ଶାନ୍ତି ଦେଲା ପ୍ରାଣେ ।
 ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର,
 ବଟ୍ଟଲ ମନ୍ଦର :
 ପଡ଼ିଲେ ବନ୍ଦନେ,
 ଲାଲା ବିରଚନେ ।
 ଦିଏ ଗାଳ ନିତି,
 ଶୁଣନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି ।
 ପଡ଼େ ଅଶ୍ରୁ ଝରି,
 ଅଭୁତ ଗାତ୍ରୀ ?
 ଦିନ ଦେଲା ପାର,
 କରଇ ବିରୁର,
 ପାପୁ ହେବେକି ମୁକ୍ତ ?
 ଧରିଛୁ ତା ହାତ ।”
 ଘୋର ପଶ୍ଚାତ୍ତପ,
 ପତ୍ନୀର ସମୀପ ।
 କହେ ଗୁରୁ ବାଣୀ,
 ତେଣିଶ ରମଣୀ ।
 ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ,
 ବିବିଧ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
 ଇଲେ ତିନି ଜଣ,
 ସରବେ ପ୍ରସନ୍ନ ।

ପ୍ରଭୁହସ୍ତ ରକ୍ତା ଖାଇ
 ବୋହୂର ଦଶଇ ସବୁ
 ଅଙ୍ଗପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଳୁଁ ପତି
 “କେଉଁ ପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗେ କଲି
 ଦିନ ଯାଇ ରାତି ଆସେ
 “ସଖୁ ନ ଆସି ଗମିଲେ
 ଆଉ ଏଇ ରାତି ଗଲେ,
 ଭକତର ହାତେ ଦେଇ
 ରାତି ରକ୍ତାରେ ତ ଶାଶୁ
 ‘ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା’ ବୋଲି ବଧୂ
 ଶଶୁରଙ୍କର ତ ଏବେ
 କି ପ୍ରୀତି ଖେଳଇ ପୁରେ
 ଖାଇପିଇ ସାରି ଶାଶୁ
 ଶଯ୍ୟା ସଜାଡ଼ିଲେ ପତି
 ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣରେ କାହିଁ
 ଭକ୍ତ ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ କରେ
 ଶୟନସଙ୍ଗ ମା ହେବେ
 ନଖୁଁ ଶିଖଯାଏ ବିଭୁ-
 ବୃନ୍ଦାକେଶ ପ୍ରସାଧନେ
 ମହକିଲା ଶଯ୍ୟାଗୃହ,
 ପ୍ରଭୁ ଏ ମୋହିନୀ ବେଶ
 ଥରେ ଦେଖି ଯିଭୁବନ
 ଭକ୍ତର ତରଳ ପ୍ରାଣେ
 ବୁଝୁ ନଟବର ବେଶ

ନାଚଇ ଅନ୍ତର,
 ଅତୁଳ, ସୁନ୍ଦର :
 ଅତି ହିଁ ଅଧୀର,
 କିବା ବ୍ୟବହାର !”
 ପ୍ରଭୁ କରେ ସ୍ଥିର,
 ଶୁଭ ନାହିଁ ତାର ।
 ଭକତର ଦର,
 ହୋଇବି ଅନ୍ତର ।”
 ଯୋଗଦେଲେ ଆସି,
 ସମ୍ମୋଧିଲେ ହସି ।
 ସୁପ୍ରସନ୍ନ ମୁଖ,
 ଗଲ ଚିର ଦୁଃଖ ।
 ଶଶୁର ଶୋଇଲେ,
 ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ ।
 କେବେ ନାହିଁ ଶୁଣା,
 ଶୟନ-ରଚନା ।
 କେଶ ବରଷିଲେ
 ଶଶ ମଣ୍ଡି ହେଲେ ।
 ଅଙ୍ଗରାଗ ବାସେ
 ରୂପେ ପୁର ହସେ ।
 ଶିବ-ଧୃତିହସ,
 ତରଳିଲା ପରା !
 ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ,
 ଦେଖୁ ଏ ନୟନ ।

ଫିଉଜା ଠାଣିରେ ଯୋଗ
 ପ୍ରେମର ତରଙ୍ଗେ ଭରି
 ପତ୍ନୀ ହୁଇଁଲେ ପଲଙ୍କ
 ପତି ପତ୍ନୀ ହେଲା, ପତ୍ନୀ
 ପତି ପତ୍ନୀ ପ୍ରେମେ ଭୋଳା
 କି ପ୍ରେମ-ପୀୟୂଷରସ
 ରଜନୀ ପ୍ରସାଦେ ପ୍ରଭୁ
 ଲାଗିଗଲେ ଗୁହକର୍ମେ
 ଖେଳିଲା ପୀରତି ହସି
 ଗୁରୁ ପ୍ରାଣ ଏକ କଲ
 ତେଣେ ସୁଖେ କରେ
 ଲକ୍ଷ ଯାତ୍ରୀମେଲେ ମହା
 ଅଙ୍ଗରେ ପୁଲକ ଖେଳେ,
 “ଏ ଦେହେ ନ ଯିବି ଘରେ”
 “ଦିଅ ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ସ୍ଥାନ
 କହି କହି ପଡ଼େ ସଖୁ
 ମହା ସମାଧରେ ଲଗ୍ନ
 ‘ଗଲା ଗଲା, ଯାଇ ପ୍ରାଣ
 ଉଠିଲା ଗହଳ, ଲେକେ
 କହନ୍ତି, ‘ପିଣ୍ଡରେ ଆଉ
 ଯୋଗକୁ କହାଉ ପାଖ
 ମହା ସମାର୍ପଣେ ପିଣ୍ଡ
 ହୁକୁଣୀ ଭବନ୍ତି ମନେ
 ସଖୁ ସେ ତ ଭବମୟୀ

ବକ୍ତିମ ଗୁହାଣୀ,
 ବାଜୁ ବଣିବାଣୀ ।
 ଘଟେ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ,
 ଧରେ ପୁଂସକାୟ !
 ରାତି ଗଲା ପାହି,
 ରଚ ବଶ୍ମସାଇଁ !
 ସଖୁ ବେଶ ଧରି,
 ପୁଣି ମାୟା ଭରି ।
 ଉଠିଲା ମନ୍ଦିର,
 ପୀରତି ମଧୁର ।
 ସଖୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନ,
 ପ୍ରେମେ ନିମଗନ ।
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ଝରେ,
 ପ୍ରତିଜ୍ଞା ସେ କରେ ।
 ନିଅ ଏ ପରୀକ୍ଷେ”,
 ବିଚ୍ଛନ୍ନ ରରଣେ ।
 ନ ଉଠଇ ବାଳା,
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ମିଶିଲା !
 ଦେଖନ୍ତି ପରଶି,
 ନାହିଁ ପ୍ରାଣପ୍ରଣୀ ।
 ମିଳିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
 କଲେକ ଦହନ ।
 “ଆଜ୍ଞା କୃତ୍ୟ ହେଲା !
 ଭବ-ମୃତ୍ୟୁ ନେଲା ।

ସଖୁ ବେଶେ ବୋହୂ ସାଜି,
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଫେରିବା ପାଇଁ
 ଏତେ ଭାବ ମହାମାୟା
 ସଖୁ ଭୟ ଧରି ହସ୍ତେ
 କହନ୍ତି “ବାପାଣୀ, ଉଠ
 ‘ଏ ଅଙ୍ଗରେ ନ ଫେରିବ’
 ସେ ଅଙ୍ଗ ଯାଇଛି ପୋଡ଼ି,
 କେତେ କାଳ ପ୍ରଭୁ ଥିବେ
 ସଖୁର ପଡ଼ିଲୁ ମନେ,
 କାହୁଁ ଆସି ଫିଟାଇଲେ,
 ପ୍ରେମେ ନାଚେ ପ୍ରାଣ ଚାରି
 ଶୋଡ଼ିଣ ଦିନରେ ମିଳେ
 ମାର ନେବେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ,
 ଥିଲେ, ଦେଖାହେଲା
 ଭକ୍ତକୁ ବୁଝାଇ ପ୍ରଭୁ
 ବେନି ତନୁ କଞ୍ଜକିତ,
 ସଖୁ ଆସି ଘରେ ହେଲା
 ଦେଖିଲା ଶୁଣାନ-ପୁରୀ
 ଆସିଣ ମିଳିଲେ ଗ୍ରାମ
 ସଖୁକୁ ଶୁଣାନେ ସେହୁ
 ବିସ୍ମୟେ କହିଲେ, “କାହୁଁ
 ଅବକଳ ସଖୁ ବେଶେ
 ପାଞ୍ଚଲେକେ ଏକ କଥା,
 “ଭୂତ ନୁହେଁ ଅନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣା,

ଗଡ଼େ ପ୍ରଭୁ ଘର,
 କରେ ମୁଁ ବିଚାର ।”
 ଶୁଣାନକୁ ଗଲେ,
 ନବ ଜନ୍ମ ଦେଲେ ।
 ଫେରିଯାଅ ଘର
 ସତ୍ୟ ଥିଲା ତୋର ।
 ଯାଅ ବେଶେ ଆଜି,
 ବୋହୂ ବେଶ ସାଜି ?”
 “ନାଶୁଏ ବନ୍ଧନ
 ସେ ତ ଆର୍ତ୍ତହୀନ !”
 ବେଶେ ଆସେ ଧାଇଁ,
 କୃଷ୍ଣାତଟେ ଯାଇଁ ।
 ଆସି ନଗାକୂଳେ
 ସଖୁ ଜଳପାତ୍ର ନେଲେ !
 ହୁଅନ୍ତୁ ଅନ୍ତର,
 ନେତ୍ରେ ଅଶ୍ରୁ-ମାର ।
 ବୁଦ୍ଧ କର୍ମେ ରତ,
 ସ୍ୱର୍ଗେ ପରିଣତ !
 ପାଶ ଦ୍ୱିଜଗଣ,
 ଥିଲେକ ଦହଣ ।
 ଭୂତ ଏକ ଆସି,
 ଘରେ ଥିଲୁ ପଶି ।”
 ଶୁଣି ଦ୍ୱିଜ ହସେ,
 ଆଉ ସଖୁ ବେଶେ !”

ସଖୁ ନିଜେ କହେ ମୁଖେ	ନିଜ ସମାବୃତ୍ତ,
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହି ଲୋକେ	ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ।
ଧନ୍ୟ ପୁଅ ବୋହୂ, ଧନ୍ୟ	ତୁମର ଜୀବନ,
ମରଦେହେ ଅଜେ ମିଶା-	ଇଲ ନାସପୁଣ !
ଧନ୍ୟ ହେଲେ ପିତା ମାତା	ପୁଅବୋହୂ ଦେଖି
ମିଳିଲେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଧାମେ,	ତେଜଣ ଅବନୀ ।
×	×
ଜୟ ଜୟ ଲୀଳାମୟ	ବିଶେଷ ବିଧାତା !
ଜୟ ଜୟ ଭକ୍ତସଖା	କଳବଲ୍ୟଦାତା !
ତୋ ଭକ୍ତଚରଣ ରେଣୁ	ଧରୁ ଏ ମଉଳି,
ଭକ୍ତ ଯଶ ଗାଉଁ ଗାଉଁ	ପଡ଼େ ଶେଷେ ଟଳି ।

ସିଂହ-ପୂଜା

ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ମାନସିଂହ	ଅମର ନୃପତି,
ସାଇ ରାଜା ମାଧୋସିଂହ	ପତ୍ନୀ ରତ୍ନାବତୀ ।
ରତି ଜଣି ରୂପ ତାର,	ରୁପୁଁ ବଳି ଗୁଣ,
ପବନ ପ୍ରେମରେ ମୁଜେ	ପତିଙ୍କ ଚରଣ ।
ହୁଆ ପ୍ରୀତି ବଳେ ବଣ	ପୁରବାରୀ ଜନେ ,
ଜନମାଠୁଁ ବଳି ରାଣୀ,	ବରୁରନ୍ତି ମନେ ।
ଏ ସଂସାର ଶେଳଦର	ସବୁ ବିଭୁଲୀ,
ଭକ୍ତ ପୀରତି ଧରି	ରଚନ୍ତି ସେ ଖେଳା ।
ରାଣୀଙ୍କର ଦାସୀ ଶୁଦ୍ଧ-	ପ୍ରାଣା ଭକ୍ତମଣି,
ଖ୍ୟାମସୁନ୍ଦରରେ ତାର	ପରମ ପୀରତି ।

ପ୍ରେମଦରକିତ ପ୍ରାଣ,	ଗଣେ ଅଶ୍ରୁଧାରୀ,
କେବେ ନାଚେ, କେବେ ହସେ,	କେବେ ଆମୃତର ।
ଭାବେଭୋଳା ଭିନ୍ନ ସେ	ହୁଏ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣ,
ମୁଣ୍ଡ ଶୁଭେ ବ୍ରଜଚନ୍ଦ୍ର !	ହେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ !
ସେ ନାମୁଁ ଅମୃତ କ୍ଷରେ	ପୂରେ ଅନ୍ତପୁର,
ବେଳେ ବେଳେ ରାଣୀ ହେଲେ	ପ୍ରେମରେ ଅଧୀର ।
ଦାସୀର ବ୍ୟାକୁଳ ଡାକ,	କରୁଣ ହୃଦନ
ଜଗାଇଦେଲା ଚେତନା,	ଟାଣେ ରାଣୀ ମନ ।
ଦାସୀର ହୃଦନେ ହମେ	କାନ୍ଦେ ରହାବଣୀ,
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଭିଡ଼େ, ବୁଝେ	ପରାଣ-ଆରତି ।
ହମେ ସେହୁଁ ଆସେ ପ୍ରେମ,	ପ୍ରୀତିରୁ ଭକତି;
ଦାସୀ ବଡ଼ ହେଲା, ଘେନେ	ରାଣୀର ପ୍ରଣତି ।
ଗୁରୁ ଛାନେ ବସି ଦାସୀ	ରାଣୀକୁ ତଥାରେ,
ରାଣୀର ସ୍ବାଭିକ ପ୍ରାଣେ	ବିଭ୍ରରସ ଢାଳେ ।
ବ୍ୟାକୁଳତା ବଢ଼େ, ରାଣୀ	ଦାସୀକୁ ପଚାରେ,
କାହୁଁ ପାଇଲୁ ଏ ପ୍ରେମ !	ବତା ବତା ମୋରେ ।
କୃଷ୍ଣ ନାମେ ଏତେ ମଧୁ	କାହୁଁ ଦେଉ ଭରି,
କି ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱସର	ତୋ ଅନ୍ତର ପୂର ?
ତୋ ମୁଖର ବ୍ରଜଚନ୍ଦ୍ର !	ହେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ !
କି ବରଦ ଜାଳେ ପ୍ରାଣେ	ଛନ୍ଦ ହୁଏ ମନ ?
ଭୁଲିଯାଏ ସଂସାର ଲୋ !	ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ଝରେ,
ନାଚିବ, ଗାଇବ ଭାବେ,	କି ଭାବେ ଅଧୀରେ ?
କି ମାଧୁରୀ, କି ପ୍ରେମରେ	ତୋ ଅନ୍ତର ଭର,
ରଖାଇପାରିବୁନି କି	ମୁଁ ତୋ ଶିଷ୍ୟା ପର ?

ଶୁଣାଇପାରିବୁନି କି
 ଦେଖାଇ ପାରିବୁନି କି
 ଦାସୀ କହେ, ରାଣୀ ଧରୁ
 କେଡ଼େ କେଡ଼େ ଧରି ହେଲେ
 ରାଜଭୋଗ ଗୁଡ଼ିକ କେତେ
 ପାଟ ପୀତାମ୍ବର ଗୁଡ଼ିକ
 ଖାଦ୍ୟ ପାନ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଦା
 ସୁନା ଦେହ ଚୂନା କଲେ,
 ତେବେ ତ ପାରିଲେ ନାହିଁ
 ସହଜ ନୁହେଁ ଗୋ ଧରି
 ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ଅଛି,
 ପ୍ରେମ, ପ୍ରେମ, ମହାପ୍ରେମ,
 ପାଗଳୀ ହୋଇଲେ ପ୍ରେମେ,
 ବିଳାସ ଲୁଚିଲ, ଜାତ
 ସାଧନେ, ଭଜନେ ଦୁଇ
 କୃଷ୍ଣ ନାମେ ପ୍ରେମ, ସେଇ
 ସାଧୁସଙ୍ଗ ପାଇଁ ଫଳେ
 ସାଧୁସଙ୍ଗ ବିନୁ ନୁହେଁ,
 ଦାସୀ କହେ, “ରାଣୀ ! ନୋହୁ
 ବାଇଫଳ ଖାଇ ଲୁ ତ
 ସମ୍ପଦର ରୂପେ ବସି
 କାଙ୍ଗାଳର ହରି,
 ଫିଙ୍ଗ ପୀତାମ୍ବର, ଧରି
 ଭୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ଧରି ଦୈନିକ,

ମୁରଲୀ ମଧୁର,
 ବାରେ ବଂଶୀଧର ?
 କି ଦୁର୍ଗମ-ପଥ ?
 ନାହିଁ ସମରଥ ।
 ଗଡ଼ିଲେ ଧୂଳିରେ,
 କଉଁସାରୀ ନେଲେ ।
 ତପସ୍ୟା ମଗନ,
 ସାରିଲେ ଜୀବନ ।
 କରଲେ ! ଗୋତର,
 ଲେଉଟୁ ବଂଶୀଧର ।
 ପଦେ ଶୁଦ୍ଧମତି,
 ସେହି ଏକା ଗତି ।
 ରାଣୀ ଦାସୀ ଭେଳା,
 ସୁସମ, ଶୁଖିଲା ।
 ପ୍ରାଣଗର୍ଲ୍ଲ ମାତି,
 ଚରଣରେ ରତି ।
 ପରାଣ ଉଚ୍ଛନ୍ନ
 ଚରଣ-ଦର୍ଶନ ।
 ସୋଗୀ ରୁଷି ମୁନି,
 ହେଲୁ ପାଗଳୁଣୀ ।
 ଧରିବାକୁ ମନ
 ଦରିଦ୍ରର ଭଗବାନ !
 କାଙ୍ଗାଳର ଭେକ,
 ଲୁଚୁ ଗର୍ବ, ଟେକ ।

କୁଶାସନେ ଚର୍ମ ପାତି
 କାୟା ଶିର ସମ କରି
 ନାସା ଅଗ୍ରେ, ଭ୍ରମଧରେ
 ଧନମାନ ଚନ୍ଦ୍ରା ଭୁଲି
 ଓଁକାର ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର,
 ତେବେ କାଳେ କୃପା ହେବ,
 ଦବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ପରିସରେ
 କସ୍ତୁରୀ କେଶର ତାର
 ସେହି ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ ପରେ
 ଦେଖି ଧନ୍ୟ ହେବୁ ରାଣୀ,
 ଦୁର୍ଗମ କରମପଥ
 କରମ ଅରପି ତାରେ,
 ସୁଗଳଚରଣେ ରହୁ
 ତାଙ୍କୁ କେ ଧରିବ ଯେବେ
 ବଡ଼ ସେ ହଟିଆ ରାଣୀ,
 ଧରୁ ଧରୁ ଗସି ସେ ତ
 ଗୁରୁପଦେ ଶୁଦ୍ଧ ମତି,
 ସାଧୁସଙ୍ଗ ବନ୍ଦୁ ନାହିଁ
 ସାଧୁସେବା କର ରାଣୀ,
 ଲହ ପର ସୁଖ ଛାଡ଼ି,
 ଦାସୀ କଥା ଶୁଣି ରାଣୀ
 ଅନ୍ତଃପୁରେ ବନ୍ଦନା ସେ
 ଯୋଗକୁ ଦକ୍ଷିଣ ନଗରେ
 ମିଳିଲେ ନଅର ପାଶେ

ବସ ତୁ ଆସନେ,
 ଶୁଦ୍ଧ ହୃଦୟ ମନେ ।
 ମନ କର ସ୍ଥିର,
 ପ୍ରଣବ ତୁ ଧର:
 ସୁଗଳ ମୂରତି,
 ଦେଖୁ କିନା ଜ୍ୟୋତି ।
 ହେମ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ,
 ପସ ସହସ୍ରକ,
 ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ,
 କର୍ମ ଯେବେ ଭଲ ।
 ରଖେ ଅହଂକାର,
 ପ୍ରେମେ ପଦ ଧର ।
 ପୀରତି-ପ୍ରଣତି,
 ନାହିଁ ତାର ରତି ?
 ସେ ତ ନଟବର,
 ହୃଦୟ ଅନ୍ତର ।
 ଗୁରୁରେ ପ୍ରଣତି,
 ମିଳନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି ।
 ଭବୁ ହେବୁ ପାର,
 ସାଧୁପଦ ଧର ।
 ମନ ଦୃଢ଼ କଲ,
 କଥା ଭୁଲିଗଲ ।
 ରହିଛନ୍ତି ପତି,
 ଯତି ଶୁଦ୍ଧମତି ।

ବୈଶ୍ଣବର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି
 ଦେଖୁ ପ୍ରେମ-ଦେଉ ରାଜ୍ୟ-
 ଯତ୍ନକୁ ଭେଟିବେ ରାଣୀ
 ନିରୋଧ ନ ମାନି ବଳେ
 ନଅର ବାହାରେ ରାଣୀ
 ଭାବେ ଭୋଳା ପ୍ରେମେ ରାଣୀ
 'ଶ୍ରୀ ଚରଣ ମିଳୁ' ରାଣୀ
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ଝରେ, ପ୍ରାଣେ
 ନଅରେ ବାହୁଡ଼ି ରାଣୀ
 ଲଜ୍ଜା, ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ପରଦା
 "ମୁଁ ପରା ଜନନୀ, ତୁମେ
 କହେ ରାଣୀ, "ମାତୃ କୁସା
 ପଦକରେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ,
 ମନ୍ତ୍ରୀ ନ ବୁଝିଲେ ଧରି
 ଦିଲ୍ଲୀକୁ ଲେଖିଲେ କଡ଼ା,
 ରାଗରେ ଶରୀର ଥରେ,
 ଜନନୀ ସମ୍ପାଦ କିଛି
 ଆସିଗଲେ ପ୍ରେମସିଂହ
 ମାଆ ଭାବ ପୁଅଠାରେ
 ଗଳାରେ ତୁଳସୀମାଳା,
 ପୁଣେ ଦେଖି ପିତା ଭାଷେ
 "ଆସ ଥାସ ସାଧୁପୁଅ
 ପିତୃହୋଧ ଦେଖି ସୁତ
 ମାତାର ଚରଣେ ଲେଖେ

ବିଭ୍ରପ୍ରେମେ ଭୋଳା,
 ସାରା ଖେଳିଗଲା ।
 ମନ ଦୃଢ଼ କଲେ,
 ପରଦା କାଟିଲେ ।
 ଯତ୍ନଜନ ଭେଟେ,
 ଯତ ପଦେ ଲେଖେ ।
 ଶୁଣେ ଆଶୀର୍ବାଦ,
 ଅପାର ଆନନ୍ଦ ।
 ନିଜ ଦୋଷ ଶୁଣେ,
 ଦଳିଲେ ଚରଣେ ।
 ପୁଅ ଝିଅ ମୋର !"
 ଅତି ଅସୁନ୍ଦର !"
 ସେତେ ପୁରଜନେ,
 ଅହଙ୍କାର ମନେ ।
 ନାଚେ ଶୁଭା କୋପେ,
 ଦନ୍ତେ ଓଷ୍ଠ ଚୁପେ ।
 ଶୁଣିବାର ଆଶେ
 ପିତାଙ୍କର ପାଶେ ।
 କିଛି ଯାଏ ଜଣା,
 ଭଲକ ରଚନା ।
 ଅବଜ୍ଞା ବଚନ,
 ସାଧୁଶୀନନ୍ଦନ ।
 ହୋଇଲା ଅନ୍ତର,
 ବନପ୍ତେ ପତର ।

“ମାତା ଯେନ ଶତ ଶତ
 ସୁତ ତୋର ନେଉଅଛି
 ପିତା ଆଜ ଦେଲେ ମୋରେ
 ‘ଆସ ସାଧୁପୁଅ, ଆସ
 ସାଧୁଶ୍ରୀସଙ୍ଗାଳି ମାଆ !
 ତୋ ପରି ଅନ୍ତରେ ଭକ୍ତି-
 କୃପା କଲେ ହରି ହୃଦେ
 ଭେକ ଧରି ସମେ ହୁଏ
 ଅନ୍ତର ନୈବେଦ୍ୟେ ବିଭୁ—
 କର ଆଶୀର୍ବାଦ,
 ପସ ପଡ଼ି ମାତା ଶ୍ରବେ
 “ସଜା ପୁଅ ମାତୃପ୍ରାଣେ
 ଉତ୍ସାହ ସାହସ ଦେଇ
 ମାତାର ମୁକତି ପାଇଁ
 ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ଶୁଣି ବେଶ
 ପଲଙ୍କ ତେଜ ବସିଲେ
 ବକତେ ହରିଷ୍ୟ, ନାହିଁ
 ପୁଣେ ଲେଖେ, “ଆସ ପୁଅ,
 ସାଧୁଶ୍ରୀ କି ନୁହେଁ ମାଆ
 ସାଧୁଶ୍ରୀର ପୁଅ ହୁଅ,
 ପସ କଥା ଶୁଣି ନୃପ
 ନୃପତିଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚେୟଲେ,
 ଦିଲ୍ଲୀ ଛାଡ଼ି ମାଧୋସିଂହ
 ମାରିବେ କପରି ରାଣୀ,

ଚରଣେ ପ୍ରଣାମ,
 ନିଜ ନିଜ ନାମ ।
 ଆଶୀର୍ବାଦ ତାଙ୍କ,
 ସାଧୁଶ୍ରୀସଙ୍ଗାଳି ।’
 ପାରିବ କି ହୋଇ ?
 ପ୍ରୀତିବଳ କାହିଁ ?
 ଭକ୍ତି ହୁଏ ଜାତ,
 ଅନ୍ତର ମହତ ।
 ପଦ ହୁଏ ଧରି,
 ଯୋଗ୍ୟସୁତ ହୁଏ ତୋରି ।”
 ପାଇଣ ଆଶ୍ୱାସ,
 ଭରଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
 ଚଳାଏ ମାତାରେ,
 ପ୍ରାଣପାତ କରେ ।”
 ରହ ଅଳଙ୍କାର,
 ତୁଣାସନ ପର ।
 ରଜାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ,
 ପରାଷା ତୁ ଯେନ ।
 ପରାଷା ତୁ କର,
 ସେ ମୋ ପୁରସ୍କାର ।”
 ପୁଣେ ମାରି ଧାଇଁ,
 ଅମାତ୍ୟେ ବୁଝାଇ ।
 ପୁରେ ଆସି ରହି,
 ବିଗୁର ପଡ଼ଇ ।

ଶ୍ରୀର ହେଲ ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି
 ‘ପୋଷା ସିଂହ ଛୁଡ଼ିଦେବା
 ପର ଦିନ ପ୍ରାତଃକାଳ,
 ସିଂହର ପଞ୍ଜୁରୀ ଖୋଲେ,
 ଦାସୀ ଡାକେ ଉଠେ, “ସିଂହ,
 ତେଜା ନାହିଁ, ରାଣୀ କର୍ଣ୍ଣେ
 ଦେହସାରା କଣ୍ଠକତ
 ଚନ୍ ମନ ଅର୍ପି ଦେଇ
 ଦାସୀ ଛୁଡ଼େ ଘୋର ରଡ଼ି,
 “କ ଭାଗ୍ୟ ! ପ୍ରହ୍ଲାଦ ସ୍ୱାମୀ
 ଆସନ୍ତୁ, ବସନ୍ତ ଦେବ
 ରାଣୀ ପାଦ୍ୟଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଲେ,
 ନରସିଂହ ମନ୍ତ୍ରେ ରାଣୀ
 ସିଂହ ନଇବେଦ୍ୟ ଧରେ
 “ସିଂହେ ନରସିଂହ ଭାବ
 ସୁଖେ ସିଂହ ନଇବେଦ୍ୟ
 ନେବେଦ୍ୟ ଭକ୍ଷିଲା ସିଂହ,
 ବାହାରକୁ ଡେଇଁ ଦୁଷ୍ଟେ
 ଖୋଜି ଖୋଜି ଦୃଢ଼େ ଧରି
 କୁଟ ବୁଦ୍ଧି ଦେଲେ ସେନ୍ଦ୍ର
 ହାହାକାର ପଡ଼ିଗଲା,
 ମାର୍ଜାଣୀ ସମାନ ସିଂହ
 ସାରା ଦୁର୍ଭାବନା ଗଲା,
 ପ୍ରୀତିରେ ଲେଉଟକ ଝରେ

ଦେଲେ ମାଚଜନ,
 କରୁ ସେ ଭୋଜନ ।’
 ରାଣୀ ପୂଜାରତ,
 ସିଂହ ଉପଗତ ।
 ସିଂହ ଆସେ ରାଣୀ !”
 ନ ବାଜେ ସେ ବାଣୀ ।
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ଝରେ,
 ରାଣୀ ପୂଜା କରେ ।
 ରାଣୀ ଖୋଲେ ଆଖି,
 ନରସିଂହ ଦେଖି !
 ଦାସୀ ସେବା ଦେନ,
 କୁସୁମ, ଚନ୍ଦନ !
 କରୁଛନ୍ତି ପୂଜା,
 ଦେଖ କେଡ଼େ ମଜ୍ଜା !
 ରାଣୀ ଡରେ ପୂଜା,
 ଖାଏ,” ଶୁଣେ ରାଜା ।
 କ ପୋଷା ମାର୍ଜାଣୀ,
 ମାରେ ବସ ଚରି !
 ସିଂହ ବସ ଚରେ,
 ରାଜାଙ୍କ ମନରେ ।
 ରାଜା ଆସେ ଧାଇଁ,
 ପଞ୍ଜୁରୀକୁ ଯାଇ !
 ଖୋଲେ ନୃପ ଆଖି,
 ରାଣୀପୂଜା ଦେଖି ।

କରନ୍ତି ନୃପତି ନଚ	ରାଣୀ ପଦେ ଶିର,
ରାଣୀ କହେ, “ନୃପ ପୁଅ—	ଛନ୍ତି ବଂଶୀଧର !”
ସମ୍ମୁଖେ ଯୁଗଳ ରୂପ	ଦେଖୁଛନ୍ତି ରାଣୀ,
ବାମେ ରାଧା ରାଣୀ, ମୃଦୁ-	ହାସେ ବେଶୁପାଣି ।
ରାଜା—ପାପୀରେ ଦେଖାଉ, ରାଣୀ !	ଜାଣୁନି କି ଗୁଣି,
ଯୋଗୀରେ ଅଲଭ୍ୟ ଏ ତ	କୃଷ୍ଣ ରାଧାରାଣୀ !
ରାଣୀ—ଦେଖନ୍ତୁ ପରାଶଧନ !	ସାର୍ଥକ ସାଧନା,
ରାଜା ଆଜ୍ଞା ମିଳୁ, କରେ	ପୂଜା-ବନ୍ଦାପନା ।
ଯୁଗଳ ମୁରତି କ୍ଷଣେ	ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର,
ରାଣୀ ସଙ୍ଗେ ରାଜା ଧରେ	ବେଶ ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ।
ରାଜ୍ୟର ବିଭବେ ପୁର	କରେ ପୂଜାଦାନ,
କୃତାର୍ଥ ଜୀବନ ଦେଖି	ନରେ ନାରାୟଣ ।
×	×
ଜୟ ବଂଶୀଧାରୀ, ଜୟ	ଯୁଗଳ ମୁରତି,
ହୃଦେ ଭକ୍ତି ହେଉ ସଜା,	ଚଣାଅ ପୀରତି ।
ଭେକୁ ଆସ୍ଥା ତୁଟୁ, ହେଉ	ଅନ୍ତର ସୁନ୍ଦର,
ହୃମତି ନୈବେଦ୍ୟ ରତ,	ତୁମେ ବଂଶୀଧର ।

ଭୁଗର୍ଭରେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ

ଫଳସ୍ଥାନ ଶାରଭୂମି,	ତହିଁ ଏକ ଗ୍ରାମ,
ଭକତ କୁମ୍ଭାର ରହେ	କୁବା ତାର ନାମ ।
ପତ୍ନୀ ନାମ ପୁରୀ ତାର	ପତିରେ ପୀରତି,
ମାଟି ହାଣ୍ଡି ଗଢ଼ି ବିକି	ସୁଖରେ ଚଳନ୍ତି ।

ଧନରେ ନ ଥାଏ ଲୋଭ,
 ଭଜନେ ସମୟ ଯାଏ,
 ଅଭ୍ୟାଗତ ସେବା ଅବା
 ଶ୍ରାବ୍ୟରେ ଯୁଟିଲେ ପରି-
 ଧନ କରେ ଲୋକ, ଧନୀ
 ବ୍ୟୟୁଟି ବିଷମ କଥା,
 ତାନ, ଭୋଗ, ନାଶ ହେ
 ସମ୍ପଦେ ସମ୍ପଦ ହମେ
 ଭୋଗରେ ଲାଗିଲେ ରୋଗ,
 ଅଭିଧୂସେବା, ଦାନରେ
 ଧନର ଏ ଗୁଣ, ଦୋଷ
 ଧନ ଥିଲେ, ଆଦରେ ମେ
 ଗ୍ରାମକୁ ଆସିଲେ ଥରେ
 କେହି ନ କରନ୍ତି ସେବା
 ଶେଠ, ସାହୁକାର, ସେବା
 କୁବା ନାମ କହି ବର—
 ଦେଖିଣ ସାଧୁମଣ୍ଡଳ
 ପଦେ ପଡ଼ି ଜଣେ ଜଣେ
 ଆସନ ଦେଇଣ କୁବା
 ଅର୍ଥ ନାହିଁ ସାଧୁ କେହି
 ଉଧାର ମାଗଇ ଯାଇ
 ସଜା ଲୋକ ବୋଲି ତାର
 ଦୁଇଶ ସାଧୁଙ୍କ ପାଇଁ
 ସଦୃଶ କି ଯୋଗାଇବା ?

ଗଢ଼ନ୍ତି ଅଳପ,
 କରି ଜପ ତପ ।
 ଅଭିଧୂ ପୂଜନ,
 ଚୂଡ଼ା ପ୍ରାଣ ମନ ।
 ହୁଏ ବ୍ୟୟେ ତାର,
 ଥିଲେ ବିଜ୍ଞ ନର ।
 ଧନର ତ ଗତି,
 ନଷ୍ଟ କରେ ମତି ।
 ପାପ ହୁଏ ସାର,
 ସମ୍ପଦ ସଫଳ ।
 ଜାଣନ୍ତି ଦମ୍ଭିତ,
 ଅଭିଧୂ ପୂଜନ୍ତି ।
 ସାଧୁ ଦୁଇ ଶତ,
 ବଡ଼ ହିଁ ସ୍ବଧୂତ ।
 ଥିଲେ ଅର୍ଥପତି,
 ଗନ୍ତି ତାର କତି ।
 କୁବା ଆନନ୍ଦ,
 କରେ ଦଣ୍ଡବତ ।
 ବିକଳେ ଭାବିଲା,
 ଶୁଦ୍ଧାଇବ ଭଲ !
 ମହାଜନ ଘରେ,
 ସେହି କୁବାଠାରେ ।
 ଘଟ, ଡାଲି, ଅଳ,
 କେତେ ଲୋଡ଼ା ଧନ !

ଗରିବ ନ ଛାଡ଼େ, ଡରି—
 କୁବା ରହିଅଛି ଦୃଢ଼,
 ଗରିବର ସ୍ୱାଦେ ତର—
 କହିଲୁ, ମୋ ପାଇଁ କୃପ
 ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ମିଳି
 ଅଟା, ଡାଲି, ଦିଅ ଯେତେ
 ହରଷରେ କୁବା ସେଥି
 ସୁଖେ ସାଧୁ ଭୁଞ୍ଜାଇଲୁ
 ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଇ ସାଧୁ
 ସମ୍ପଦ କି ସରି ହେବ
 ଦିନାକେତେ ଗଲୁ କୁବା
 ଖୋଳିବାକୁ କୂଅ ଆସେ
 ପୁଣି ଦୂରେ ଫିଙ୍ଗେ ମାଟି
 ଖୋଳି ଖୋଳି କୁବା ଡମେ
 ଭୁଷୁଡ଼ିଲୁ କଢୁଁ ମାଟି
 କି ହେଲୁ, କି ହେଲୁ ବୋଲି
 ଜମିଲେ ବହୁତ ଲୋକ
 ବାହାର କରିବା ସାଧ
 ଉଠାଉ ଉଠାଉ ମାଟି
 ସେଯାଏଁ ତ କେବେ ପିଣ୍ଡେ
 ପୁଣ୍ୟର ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣେ
 କାନ୍ଦି କହେ କି କଲୁ ରେ,
 ପୁଣ୍ୟକୁ ବୁଝାଇ ଲୋକେ
 ଦୟାକରି ଧନଦ୍ରବ୍ୟ

ଗଲେ ଅର୍ଥପତି,
 ପୂଜିବ ଅତିଥି ।
 ଲିଲୁ ମହାଜନ,
 କରିବୁ ଖନନ ।
 ଖୋଳିଦେବ କୂଅ,
 ଲୋଡ଼ା ଲେଖିନିଅ ।
 ଦେଲୁ ସନମତି,
 ପାଇଲୁ ତୃପ୍ତି ।
 ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ,
 କେବେ ଏହା ତୁଲେ !
 ମାନସ ଚଞ୍ଚଳ,
 ମହାଜନ ଘର ।
 କୁବା ମାଟି ଖୋଳେ,
 ଗଲୁ ତଳୁତଳେ ।
 କୁବା ପୋତିହେଲୁ,
 ଚହଲ ପଡ଼ିଲୁ ।
 ଦେଖିଲେ ବିରୁଦ୍ଧ,
 ନୁହେଁ ଖୋଳିକରି ।
 ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ ହେବ,
 ପରାଣ ନ ଥିବ ।
 କି କରୁଣ ସ୍ୱାବ !
 କି କଲୁ ଦଇବ !
 ନେଇଗଲେ ଘରେ,
 କେନ୍ଦ୍ର ଅବା ଦେଲେ ।

ବର୍ଷା ହେଲା, କୁଅ ମାଟି-
 ପୁଣି ଛଡ଼ା କୁବା କାହା
 ଥରେ ଯାଉଥିଲେ ବାଟେ
 ତମ୍ଭ ପକାଇଲେ କୁଅ
 ମହନ୍ତ ଶୁଣିଲେ, କୁପ
 ଉଠଇ ମୁଦଙ୍ଗଧନ
 ଏ ଅଭୁତ ପଂକାଉଁନ
 ଜମିଲେ ରାଜଜ ଲେକେ
 ରାଜାଦେଶେ ଖୋଲିବାରେ
 କୁଅ ସପା ହେଲା ଲେକେ
 ତଳେ ବହୁଅଛି ଦବ୍ୟ
 ପାଖେ ଛନ୍ଦି ଶଙ୍ଖ-ଚନ୍ଦ୍ର-
 ସମ୍ମୁଖେ କୁବା ନାରୁଛି
 କେବେ ଅବା ହସ୍ତେ ଧରି
 ଦେଖିଲେ, ରାଜନ ମନ୍ତ୍ରୀ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଭଗବାନ
 ମହା ଭଗବତ କୁବା,
 ରାଜା, ମନ୍ତ୍ରୀ, ମୁଦଜନ
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କୁବା ଧନ୍ୟ
 ତୋ ଦେନ ତରିଲେ ଜନେ
 ପତି ଦେଖି ପ୍ରତିବ୍ରତା
 ଦୂର ଦୂରନ୍ତୁ ଦେଖି
 ରାଜା ଆସି ନିୟମିତ
 ଦେବତାଂ ବଳ କୁବା

ପାଣିରେ ପୂରିଲା,
 ମନେ ନ ପଡ଼ିଲା !
 ଜମାଉତ ଦଳେ,
 ପାଖ ବୃକ୍ଷତଳେ ।
 ତଳରେ ଚଢ଼ଳ,
 ବାଜେ କରତାଳ !
 ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରବୁର,
 ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀବର !
 ଲାଗିଗଲେ କେତେ,
 ଦେଖିଲେ ଚକିତେ ।
 ବିମଳ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ,
 ଚଦା-ପଦ୍ମଧାଗ !
 ବଜାଇ ମର୍ଦ୍ଦଳ,
 ବାଏ କରତାଳ ।
 ଲୋକ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ,
 ହେଲେ ଅନୁହିତ ।
 ତା ଚରଣ-ଧୂଳି,
 ସେନେଲେ ମଉଳି !
 ତୋହର ଖାବନ,
 ଦେଖି ଭଗବାନ ।
 ନେହୁଁ ଅଶ୍ରୁ ଝରେ,
 ଆସନ୍ତୁ କୁବାରେ ।
 କରନ୍ତୁ ଦର୍ଶନ,
 ପାଅଇ ସମ୍ମାନ ।

କାଙ୍ଗାଳର ହରି ସେ ତ	ଦରିଦ୍ରର ନାହା,
ଉପଦେ ଆପଦେ ସଦା	ଭକତର ସାହା ।
ଭକତ ରଖିବା ପାଇଁ	ଲୀଳା ବିପ୍ରାରିଲେ,
ଦଣ୍ଡ ଘୋଡ଼ାଇ କୁବାରେ	ଭୁତଲେ ରଖିଲେ ।
କୁବା ସଙ୍ଗ ମେଲେ ଜନେ	ପାଇଲେ ସୁଗତି,
ଉପଦେଶେ ବଦଳିଲ	କେତେ ପାପ ମତି ।
ପଡ଼ିଲ ଅକାଳ ଥରେ	ଲୋକେ ମଲେ ଗତି,
‘ହା ଅନ୍ଧ’, ‘ହା ଅନ୍ଧ’	ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ଶୁଭେ ରତି ।
କୁବା ପାଶେ ଜମି ଲୋକେ	ଧରିଲେ ପୟର
କୁ ବା ମୁଜେ ଆଖି, ଖୋଲେ	ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗନ୍ତାଘର ! -
ଅନ୍ଧ ପାଇ ସେ ଅକାଳୁ	ବଞ୍ଚିଗଲେ ଲୋକ,
କାଳ କାଳ ରହିଅଛି	ଭକତର ଟଙ୍କ ।

×

×

×

ଜୟ ଧନବନ୍ଧୁ, ଭକ୍ତ-	ଆରତ-ଉଞ୍ଜନ
ଜୟ କାଙ୍ଗାଳର ହରି,	ଭକତ-ରଞ୍ଜନ ।
ଜୟ ହେ ବିଚିତ୍ରକର୍ମୀ,	ଜୟ ଲୀଳାମୟ,
ଶୁଣ ଘନ ଡାକ, ଦିଅ	ଅଭୟ ଆଶ୍ରୟ ।

ପ୍ରୟାଗ ମାମୁ

ଜନକ-ନନ୍ଦନ ସୀତା	ପୁତ୍ରା ଜନ୍ମଭୂମି,
ଫାର୍ଥସମ୍ପଦେ ଦେଖନ୍ତି	ସାଥୀ, ମୁକ୍ତିକାମୀ ।
ଜନକପୁର ବିଦେହେ	ଉନ୍ନତ, ମହତ,
ତନିଶ ବର୍ଷ ତଳର	ହେବ ଏ ଚଢ଼େ ।

ବଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ରହେ
 କୋଳକୁ ମାତର ତାର
 କୁମର ନୁହଇ ମାତା
 ନୟନର ମଣି ସେ ତ
 ମାତା ପିତା ଯାଇଥିଲେ
 ଫେରି ଆସି ପୁଅ ଜନ-
 ଆନନ୍ଦେ ନନ୍ଦନ ନାମ
 ଶିଶୁପୁତ୍ର ରଖି ପିତା
 ଜନକପୁରର ଲୋକ
 ଜନକନନ୍ଦିନୀ ତାଙ୍କ
 ପ୍ରୟାଗ ପୁଛଇ, ‘ମୋର
 “ଅଛଇ ଭଉଣୀ,” ମାଆ
 “ରାମ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଅଯୋ-
 ପୁରା ମୋ ଜାନକୀ ପ୍ରାଣ-
 ପ୍ରୟାଗ ଉତ୍ତର ଦୁଏ,
 ବଡ଼ ହୁଅ ‘ଦେଖିଯିବୁ,’
 ଭଣୋଇ ଭଉଣୀ କଥା
 ଛାପି ହୋଇ ଯାଇଥିଲ
 ବଧବା ବଡ଼ ଭକତା,
 ଜନକତନୟାଠାରେ
 ପୁଅ ଜନ୍ମ କରେ ଯିବ
 ଭଉଣୀ ଭଣୋଇ ଦେଖି
 ଅନ୍ତର ନିର୍ଭରେ ମାତା
 “ଅବୋଧ ଭାଇ କି ସୀତା

ବରହ କୁଟୀର,
 ଏକଇ କୁମର ।
 ପରାଣପଣେ,
 ଦୁଃଖ-ଶୋକହର ।
 ପ୍ରୟାଗ ସ୍ବାହାନ୍ତେ,
 ମିଳି ଦୁଇ ଦିନେ ।
 ପ୍ରୟାଗ ସେ ଦେଲେ,
 ସଫାର ଗୁଡ଼ିଲେ ।
 ମୁଖେ ଏବେ ଶୁଣି,
 ହିଅ ବା ଭଉଣୀ ।
 କିଏ ଅଛୁ ଆଉ ?”
 କହେ, “ରାଣୀ ସେହୁ ।”
 ଧାରେ ତାଙ୍କ ଘର,
 ପ୍ରିୟା ପତ୍ନୀ ତାର ।”
 ଦେଖିବ ଭଉଣୀ,
 କୁହାଏ ଜନମା ।
 ପିଲାଦିନୁ ମନେ,
 ଶୁଣି ପ୍ରତି ଦିନେ ।
 ଜପେ ରାମନାମ,
 ବଡ଼ ତାର ପ୍ରେମ ।
 ଜନକନଗର,
 ଆସିବ ସେ ଫେରି ।
 ଶୋଚେ ମନେ ମନେ,
 ଘେନିବେ ଯତନେ ?

ଜଗତର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ତ
 କି ଅବା ସମ୍ପଦ ସରି
 ରାମ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ନିଶ୍ଚୟ
 ଅନ୍ତର ବଳର ଯେବେ
 ସମ୍ପଦ ଭରିଲା ମାତା,
 ଖାଲି ହାତେ କିପରି ସେ
 ଶୂନ୍ୟ ହାତେ ହିଅନ୍ତରେ
 ଧାର କରି ଆଣିଲା ସେ
 ଯତନେ କରିଲା ରୁନା,
 ହିଅ ପାଇଁ ପଠାଇଲା
 ପୁଅ ବାଟେ ଖାଇବାକୁ
 କୁମରକୁ ପିନ୍ଧାଇଲା
 ରୁମ୍ବ ଦେଇ ମୁଖେ କନ୍ଦେ,
 ନିଶ୍ଚୟ ଦୁଇ ଚାରି ଦିନେ
 ଦଣ୍ଡେ ନ ଯିବିଲେ ମୁଁ ତ
 ଦୁଇ ଚାରି ଦିନ କେନ୍ଦ୍ରେ
 ମାତା ପଦେ ନମି ପୁଅ
 ରାମନାମ ଜପେ ମାତା,
 ବୁଲି ବୁଲି ପୁଅ କଣ୍ଠେ
 ଭଣେଇ ସମ୍ପଦ ଜଣେ
 ପ୍ରୟାଗ ପରାରେ ପ୍ରଣ,
 ଗୋଡ଼ ଥକିଗଲା ବୁଲି
 ପ୍ରୟାଗ ଶୁବର ମନେ,
 ସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ି କାହିଁଗଲେ,

ରାଜାର ନନ୍ଦିନୀ,
 ଯିବ ଶୁଭ ଦେନ ?
 କରିବେ କରୁଣା,
 ନ କରିବ ମନା !”
 ପୁଅ ଆନନ୍ଦତ,
 ପଠାଇବ ସୁତ ?
 କି କହିବେ ଜନେ ?
 ଖୁଦ ଦୁଇ ମାଣେ ।
 ଗଡ଼ିଲା ମୋଦକ,
 ରଖି ନିଜ ଟେକ ।
 ଦେଲା ଛତୁ କିଛି,
 ପେଡ଼ି ଲୁଗା ବାଛି ।
 “ପରାଣ-ସଖାଳି,
 ଆସିବୁ ତୁ ଫେରି ।
 ହୁଅଇ ବାପାଣୀ,
 ରହିବଇଁ ପୁଣି ?”
 ହୁଅଇ ଅନ୍ତର,
 ନେହୁ ଝରେ ଖାର ।
 ଅଯୋଧ୍ୟା ଧଇଲା,
 ଜଣେ ପରୁରିଲା ।
 ହସଇ ଯେ ଶୁଣେ,
 ବୁଲି ଏଣେ ତେଣେ ।
 “ଆଜ୍ଞା ତ ଭେଣେଇଁ !
 ପଥ ମିଳୁ ନାହିଁ ।”

ମଣି ପଦ୍ମର ପାଖେ
ସମ୍ମୁଖରେ ପୁଷ୍ପରଣୀ
ମନ୍ଦିରରୁ କଲିଯାଏ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ଦୃଷ୍ଟି
କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ବୃଷ ତଳେ
ଭଣ୍ଡୋଇରେ ରାଗ, “ଏଥୁ
ସମ୍ପାଦ ନ ମିଳେ କିଛି,
ଏପରି ବାନ୍ଧବ କାହିଁ
ଖୋଜି ଖୋଜି ଅକଲିଣି,
ଭଣ୍ଡୋଇର ଇଚ୍ଛା ହେଲେ,
ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣୀ ରାଜା ସେ ତ
ଖୋଜି ପାଇବାକୁ କିଏ
ନିଜେ ଆସି, କୃପା କରି
ଖୋଜୁଥାଅ, ନ ମିଳିବେ,
ପ୍ରୟାଗର ମନେ ରାଗ;
ବାଜିଲା ପରଶେ ରାମ
ପ୍ରୟାଗ ଦେଖାଇ ଧଳା
ଆସନ୍ତି ଦି ଜଣ ଚାନ୍ଦୁ-
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅମାରି ପରେ
ବସିଛନ୍ତି ରାଜାରାଣୀ
ଶିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ମୁକୁଟ
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶ୍ୟାମଳ ତନୁ
ପ୍ରୟାଗ ଚଢ଼ିଲା, ସେ ତା
କେତେ କାଳୁ ପରିଚିତ

ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର,
ଅତି ମନୋହର ।
ପ୍ରଶସ୍ତ ସୋପାନ,
ଦିଶଇ ଯତନ ।
ପ୍ରୟାଗ ବସିଲା,
ଥୁଲି କାହିଁଗଲା ?
ପରୁରବି କାରେ ?
ଅଛି ନା ସଂସାରେ ?
ନ ପାରଇ ଚାଲି,
ଖୋଜୁ ଶଳା ବୋଲି !”
ଜଗତର ନାଥ,
ହେବ ସମରଥ ?
ନ ଦେଲେ ସେ ଧରା ,
ସାରା ବସୁନ୍ଧରା ।
ଅନ୍ତରେ ନିର୍ଭର,
ହୋଇଲେ ଅସ୍ଥିର ।
ହାତୀ ପରେ ବସି,
ଛନ୍ତି ହସି ହସି ।
ରତ୍ନ-ସିଂହାସନ,
ଦିଶନ୍ତି ଯତନ ।
ମଣିରତ୍ନ ଭର,
ଫୁଟି ଦିଶେ ତୋରା ।
ଉତ୍ତରୀ ଭଣ୍ଡୋଇ,
ତାର ଅବା ସେହି !

ପ୍ରୟାଗ ପାଖକୁ ଆସି
 ଭଣେଇ ଭଉଣୀ ହସି
 ଜାନକୀ କହନ୍ତି, “ଭାଇ,
 କେତେ କଷ୍ଟ ସହି ବାବୁ !
 ମାତା ଦେଇଛନ୍ତି ଦ୍ରବ୍ୟ,
 ଆବା କାବା ହୋଇ ଭାଇ
 ଆରେ ବାଃ ଖେଳଇ ଜ୍ୟୋତି
 ଆଖି କହେ କାଳ କାଳ
 ଅଙ୍ଗ କହେ, କୁଣ୍ଡାଇଣ
 ଶୁଣିବାକୁ କଥା ଶକ୍ତି
 କିଛି କାଳେ ପ୍ରୟାଗର
 ମୋଦକ ପୋଟଳୀ ଦେଲୁ
 ରଘୁପତି ଦୁଇ ନେଲେ
 ଦେଇଣ କହିଲେ, “ରଖ
 ମାଆକୁ କହିବ, ଆମେ
 ବେଳେ ବେଳେ ଦେଖାହେବ
 କ୍ଷଣକେ ଚଢ଼ିଲେ ହାତୀ
 ପ୍ରୟାଗ ନ ପାରେ ସହି,
 ଆସି ମିଳିଗଲେ ସାଧୁ
 ଆଶ୍ରମେ ଯିବାକୁ ନେଇ
 ପ୍ରୟାଗ ଚେତନା ପାଇ
 ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖଇ ଗୁଞ୍ଜା
 ବସିଛନ୍ତି ପାଖେ ସାଧୁ,
 କହେ, “କାହିଁ ଗଲେ ବାବା !

ବସି ପଡ଼େ ହାତୀ,
 ହସି ଓହ୍ଲାଇଲୁ ।
 ଭଉଣୀର ପାଇଁ,
 ଆସିଲୁ ତୁ ଧାଇଁ !
 ଦେଉ ନାହିଁ ମୋତେ ”
 ଚାହିଁଛୁ ପୁରତେ !
 ଏ କ ରୂପରାଶି,
 ଦେଖୁଥାନ୍ତୁ ବସି !
 ମିଶାନ୍ତୁ ଅଙ୍ଗରେ,
 ନାହିଁ ତା ଶୁଦ୍ଧରେ !
 ଆସିଲା ଚେତନା,
 ହୋଇ ପ୍ରୀତିମନା ।
 ପତ୍ନୀ ହସେ ଦୁଇ,
 ବାଜା ଭ୍ରମ ପାଇଁ ।
 ଅଛୁ ଦୁହେଁ ଭଲେ,
 ଇଚ୍ଛା ଦୃଢ଼ କଲେ ।”
 ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର,
 ଚେତା ବୁଝେ ତାର ।
 ଦେଖି ଏ ଅବସ୍ଥା,
 କଲେ ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
 ଫିଟାଏ ଲେଉଟନ,
 ଶୁଦ୍ଧ ବିମୋହନ ।
 ରହିଛନ୍ତି ଚାହିଁ,
 ଭଉଣୀ ଭଣେଇ ?

ହାତୀରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦୁହେଁ
 ମୃଦୁ ହାସେ ଶୁଣୁଥିଲେ
 ସେତେ ସମ୍ଭାର କୁମର
 ପଥର-ଭିକାରୀ ମୋରେ
 ନାନା ଜଗତର ମାତା
 ଚାହିଁଥିଲେ ମୃଦୁ ହସେ,
 ବିମ୍ବ ଜଣି ରମ୍ୟ ଦିଶେ
 ମଧୁହସେ ସେ ଯେ ବାଣୀ,
 ସାଧୁ ବୋଲେ, “ବାଳକ ରେ ! କେଡ଼େ ଭାଗ୍ୟ ତୋର !
 ଦେଖିଲୁ ଜଗତମାତା,
 ତୋର ପଦ ପଡ଼ି ପୁତ୍ର
 ରାତିରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅ,
 କି ସମ୍ଭବ ବାନ୍ଧ ବଣ -
 ବୁଦ୍ଧ ହେଲୁ ଭାଳି ଭାଳି,
 ଦୃଢ଼ ଏ ତ ହେବ ରାତି
 କିବା ସେ ସୁନ୍ଦରପଣ,
 କହନ୍ତି, “ପୁତ୍ରଲୁ ଘରେ
 ତୁମ ପାଇଁ ଏଇ ଭୋଗ
 କାଲି ତ ସକାଳେ ଆସି
 ପ୍ରସାଦ ସାର, ନ ହୁଅ
 ଚାଲିଗଲେ ନାଶ, ସାଧୁ
 ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଥାଳୀ ସେ ଯେ
 ପଟେ ତଳା ଥାଇ ଫୁଟୁ
 ଥାଳୀରୁ ଖେଳିଲା ଏବେ

ହୋଇଥିଲେ ଠିଆ ।
 ଶୁଣିଗଲେ କଥା ?
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ,
 ଦୟା ତଳେ ନାହିଁ !
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ,
 କି ଚାହୁଁ ଚାହାଣୀ !
 ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର,
 ଅମୃତ ମଧୁର !”
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାକୁର !
 ହେଲ ଏ ଆଶ୍ରମ,
 କାଲି ଯିବୁ ଗ୍ରାମ ।
 କଲୁ ବିଶ୍ୱସାଇଁ,
 ଏ କରୁଣା କାହିଁ ?”
 ଦ୍ୱାରେ ଦୁଃଖୀ ନାଶ,
 ଯାଏ ଜ୍ୟୋତି ଖେଳ !
 ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ,
 ଦୁଇ ଥାଳୀ ଦେନ ।
 ନେଇଯିବୁ ଥାଳୀ,
 ସେଥିପାଇଁ ଭାଳି ।”
 ଦେଖ ଅଦଭୁତ,
 ରତନଜଡ଼ିତ !
 ନ ଥିଲା ତା ଶୋଭା,
 ଚଉଦିଗେ ବିକା ।

ଥାଳୀର ଜ୍ୟୋତର ସାଧୁ
 ଶୀତ, ପିଠା, ପୁରୀ, ପୁରୀ
 ଜଗତଜନନୀ ଦେଇ-
 ସାଧୁ ଭବେ, “ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା
 ଗଣ୍ଡେ ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ବହେ
 ଜୀବନର ପାପତାପ
 ଭାଇ କହେ, “ନାନା ମୋର
 “କାଳୀର ହରି”, ସାଧୁ
 ଆନନ୍ଦେ ଶୟନ କଲେ
 ଥାଳୀ ଦେଇ କି କରବେ
 “ରତନର ଥାଳୀ ଏ ତ
 ବଜ୍ରର ଆଶ୍ରମରେ
 “ପ୍ରୟାଗ ସଙ୍ଗରେ ନିଅ”,
 “ନାନାଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖି ମାଆ
 ରତନାଳୀ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ
 ମାତା କଥା ଭାଳି ପୁଅ
 ବୁଝିଛନ୍ତି ମାଆ ଦାଣ୍ଡେ
 ଦେନନ୍ତି ପୁଅକୁ କୋଳେ
 ପୁଅଠୁଁ ଦଟଣା ଶୁଣି
 କହନ୍ତି, “ଜୀବନ ଧନ୍ୟ,
 ନିତି ନିତି ହିଅ ଜୋଇଁ
 ବଧବା ସୁଗତି ପାଇ
 ପିତୃଗୃହ ବଳି ମାତା
 ନାନା ଭଣେଇ ପାଖକୁ

କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ,
 ବିବିଧ ବ୍ୟଞ୍ଜନ !
 ଛନ୍ତି ଭାଇ ପାଇଁ,
 ସେବା କରିବଇଁ ।”
 କରନ୍ତି ଭୋଜନ,
 ହେଲୁ କି ଶକ୍ତିନ !
 କି ରାଜଶା ଜାଣେ ।”
 ଚିନ୍ତା ମନେ ମନେ ।
 ପାହୁଗଲା ଭାତି,
 ଉଭୟେ ଭାବନ୍ତି ।
 ରାଜାଦର ଧନ,
 କାହିଁ ଏହା ସ୍ଥାନ ?
 ନାହିଁକରେ ସେହି,
 ମାରିବ ଗୋଡ଼ାଇ ।”
 ପୁଷ୍ପରଣୀ ଗଣ୍ଡେ
 ବୁଲେ ରାଜଦାଣ୍ଡେ ।
 ଦୁଆର ଆବୋର,
 ପଡ଼େ ଅଶ୍ରୁ ଝରି ।
 ଜନନୀ ଚକିତ,
 ତୋ ଦେନରେ ସୁତ !”
 କଥା ଭାଳି ଭାଳି,
 ସ୍ବର୍ଗେ ଗଲା ଚଳି ।
 ଶୁଦ୍ଧଶାନ୍ତ କଲ,
 ପ୍ରୟାଗ ଚଳିଲା ।

ଆପୋଧାକୁ ଆସି ଖୋଜେ
 ଅନ୍ଧକର ବୁଲି ପୁଞ୍ଜେ,
 ଭୁଲିଲ ପାନ ଶ୍ରେଣୀ,
 ଧଳଧୂସରିତ ତରୁ
 ଶିଳେଚନ ସ୍ତ୍ରୀମୀ ଆଗୁ
 ଅଶ୍ରମେ ପ୍ରୟାଗେ ନେଲେ
 ସାଧୁସଙ୍ଗ ପାଇ ନମେ
 ସାଧୁ ଦେଲେ ଘଣ୍ଟା ନେଲ
 ପ୍ରୟାଗ ଦାସ ନାମରେ
 ମହାପ୍ରାଣ ଫୁଟି ନମେ
 ବନେ ବନେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ
 ଦେଲେ ଭୁଞ୍ଜେ ଅନ୍ଧ ଜଳ
 ମହା ବନେ ଗଲେ ପଶି
 ମାସ ମାସ ଯାଏ ଚାଲି
 ଠିଆହେଲେ ଖମ୍ବ ପରି
 ମେରୁ ପରି ସହୁଆନ୍ତି
 ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଭାଜ ବୋଲି
 ପ୍ରୟାଗ ମାମୁକୁ ନେଇ
 ‘ମାମୁ, ମାମୁ’ ବୋଲି
 ଭକ୍ତରେ ପାଦଧୂଳି
 ପରମହଂସକୁ ମାମୁ
 ମୂଳ ସାଧୁ ସେବା ପାଇ
 ରାମ-ବନବାସ ଭାଳି
 ଚିତ୍କଟ ଯିବେ ତଳି

ଭଉଣୀ ଭଣୋଇ,
 “ନାମ ମୋର କାହିଁ ?”
 ଭୁଲିଗଲ ବେଶ,
 ଫରଫର କେଶ ।
 ଚିହ୍ନିଥିଲେ ତାରେ,
 ଅତିଥି ବେଶରେ ।
 ମତି ହେଲୁ ସ୍ଥିର,
 କଉପାନ ଡୋର ।
 ହେଲୁ ପରିଚିତ,
 ହେଲୁ ପ୍ରକଟିତ ।
 ଯାଏ ଦିନରାତି,
 ଅଳପେ ଦେନନ୍ତି ।
 ନ ମିଳେ ସାକ୍ଷାତ,
 ପ୍ରଭୁ ନ ମିଳେ ତ ।
 ହୋଇଆନ୍ତି ଠିଆ,
 ଶର-ବର୍ଷା-ବାଆ ।
 ମାମୁ ହେଲେ ଭୁଲ,
 ପିଲାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ।
 ପିଲେ କରନ୍ତି ତ ଗୋଳ,
 ଦେନନ୍ତି ମାମୁର ।
 ସମ୍ବନ୍ଧେ ବାନ୍ଧିଲେ,
 ଜବ ଧନ୍ୟ କଲେ ।
 ପ୍ରୟାଗ ଉଜ୍ଜନ,
 ସ୍ଥିର କଲେ ଦିନ ।

ନାମା ତ ରାଜଦୁଲ୍ଲୀ
 କଣ୍ଠାବାଟେ ଖାଲ ପାଦେ
 ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦୁଇ
 ପାଦେ କଣ୍ଠା ପୁଟି ବନ୍ଧୁ-
 ପାଦେ କଣ୍ଠା ପୁଟୁଥିବ
 ଦଣ୍ଡା ଦଣ୍ଡା କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି
 ଭୟାକର ସମ୍ପାଦିଲେ
 ବନ୍ଧୁ ଧନ ଲେଡ଼ା ହେବ
 ବାଛି ବାଛି ଯୋତା ନେବେ
 ବରଦ ଦେଇ ତିନୋଟି
 ପ୍ରତି ଖଟୁଳିରେ ଥିବ
 ସବୁ ବନ୍ଧୁ ଶିରେ ଯିବ
 ଚିତ୍କୁଟ ଗଲେ ଚଳି
 ଫୁଟିକ ଟିକା ପାଖରେ
 ଥୋଇଲେ ଖଟୁଳୀ
 ଖଟୁଳୀ ତଳରେ ଯୋତା,
 “ଭଣୋଇ! ଆସିଲ କଥା”
 ନାମାକୁ ଆଣିଲ ପୁଣି
 ପାଦେ କଣ୍ଠା ଗଳି
 ବଡ଼ ସୁକୁମାରୀ ନାମା
 ପ୍ରୟାଗ-ଦାସକୁ ଡରି
 ଆସ ଯୋତା ପିନ୍ଧାଇଣ
 ମୁଖ ଫେରାଇଣ ଦେଖେ
 ନାମା ସଙ୍ଗେ ଖଟୁଳୀରେ

ଅତି ସକୁମାରୀ,
 ବୁଲିବ କପର ?
 ରାଜାର କୁମର,
 ଥିବ ରକ୍ତଧାର ।
 ଏଇ ତ ଭାବନା !
 ନ ଶୁଣନ୍ତି ମନା ।
 ବୁଲି ଦ୍ଵାର ଦ୍ଵାର,
 କରନ୍ତି ବିଚାର !
 ତିନି ଜଣ ପାଇଁ,
 ଖଟୁଳି ବନାଇଁ ।
 ଦୁଇ ଦୁଇ ଭୁଲି,
 ଚିତ୍କୁଟ ଚଳି ।
 ଶିରେ ସବୁ ବୋହି,
 ରଖିଲେ ସଜାଇ ।
 ଝାଡ଼ି, ସଜାଇଲେ ଭୁଲି,
 ଛୁଡ଼ିଲେ ବୋବାଳି ।
 ଏ ଘୋର ବନସ୍ତେ !
 ନ କହିଲ ମୋତେ !
 ପଡ଼ୁଥିବ ରକ୍ତ ସ୍ଵର,
 ସହିବ କପର ?
 ଛପୁଛ କି ବନେ ?
 ଦେବ ମୁଁ ଯତନେ ।”
 ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ,
 କିବା ଶୋଭାବନ !

ଯୋତା ଝାଡ଼ି ବେଗେ ଦିଏ
 ଶୁଣାଇଣ ବରଗରେ
 “ରଜସ୍ୱଳ ଗୁଡ଼ି ବନେ
 କେଡ଼େ ସୁକୁମାରୀ ନାମ
 ଭଉଣୀ ପାଦେ ପାଦୁକା
 ନାମ କହେ, “ମୋ ପତିକୁ
 ନିରୋଧ ନ ମାନ ମୁଁ ତ
 ତାଙ୍କର କି ଦୋଷ ଅଛି
 ନାମକ ଧୂଳୀରେ ଆଉ
 ଲକ୍ଷଣକୁ ଅଳି କରେ
 ଶ୍ରୀରାମ କହନ୍ତି, “ଆମେ
 ଚଉଦ ବରଷ ଅନ୍ତେ
 ଖଟୁଲି ସୁପାତି ସବୁ
 ବନର ବାବାଳି ଆମେ
 ନେଇଯାଅ ଶିରେ ତୋଳି
 ନିଜେ ବ୍ୟବହାର କର
 ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କଥା ଆଉ
 ଖଟୁଲି ମୁରୁଲି ଅଛି
 ପ୍ରୟାଗ କହଇ, “ଡର
 ନାମକୁ ଦେଖିଲି ସେ ତ
 ହଉ “ନାମ, ମୃଗ ଦେଖି,
 ଫିଡ଼, ବାଘ ଦେଖି ଦେହ
 ଶିରେ ଧରି ଯାଏ ଫେରି
 ନାମ ଭଣୋଇକୁ

ଭଣୋଇର ପାଦେ,
 କହେ ପଦେ ପଦେ ।
 ଆସିଲ କାହିଁକି,
 ତୁମେ ଜାଣ ନିକ ?”
 ପିଛାଏ ଆଦରେ,
 ନୟ କାହିଁକି ରେ ?
 ଆସିଲି ବନେ,
 ନୟ ଅକାରଣେ !”
 ନ ଫିଟଇ ପାଟି,
 ଯିବାକୁ ଲେଉଟି
 ସତ୍ୟ କି ଶକ୍ତିବୁ ?
 ଘରେ ବାହୁଡ଼ିବୁ !
 ରଜାକୁ ସୁନ୍ଦର,
 କି ହେବ ଆମର ?
 ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ବସ,
 ଗୁଡ଼ି ଆମ ଆଶା ।”
 ମୁଣ୍ଡି ନ ଦିଶିଲି ,
 ରୂପ ଉଭୟଲ ।
 ଲୁଚିଲେଣି ବନେ,
 ସହସ୍ରକେ ଜଣେ !
 ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର,
 ହେବ ଥର ଥର ।”
 ଖଟୁଲି ମୁରୁଲି,
 ବାଟେ ବରଷଇ ଗାଳି ।

ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଆସି ଫେରି
 ଶଟ୍ଟକ ମୁଚ୍ଛି ପାତ
 “ଓଁ ହୋଇଥିଲା ନାନା,
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବସି ଦେଖିବ
 ବସି ବସି ସେଥି କେବେ
 ଭଣୋଇକ ରାଗି ଗାଳି
 ଦିନେକ ପ୍ରୟାଗ ପ୍ରାଣେ
 ନାନା ଭଣୋଇକୁ ଝୁରି
 କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଶଟ୍ଟକୀରୁ
 ଶରୀର-ପଞ୍ଜର ଛୁଡ଼ି
 ଦେଖି ଛନ୍ଦି ଜନେ ନନ୍ଦୁ
 ଜ୍ୟୋତିପୁଞ୍ଜି ନୁହେଁ ଦେଖି,
 ପୁଷ୍ପକ ବିମାନ ଆସି
 ବସିଛନ୍ତି ରଘୁପତି,
 ପ୍ରୟାଗ ଦାସେ ଚଢ଼ିଲେ
 ହରିବୋଲ ପଡ଼େ, ଶୁଭେ
 ଯାଅ ହେ ପରମହଂସ,
 ଝୁରୁଥିବୁ କାଳ କାଳ,
 × ×

ଜୟ ଜୟ ଧନବନ୍ଧୁ
 ଜୟ ରଘୁପତି ଜୟ
 ଚରଣର ଦାସ କର,
 ଭୂଟିଯାଉ କର୍ମ-ବନ୍ଧ,

ସେହି ଭରୁତଳେ,
 ବସେ ଚଥିପରେ ।
 ଭଣୋଇ ସାକ୍ଷାତ,
 ଫେରି ଆସିବେ ତ !
 ରାଗରେ ଅଧୀର,
 ଦିଏ ଅନିବାର ।
 କୋହଗଲା ବଳି,
 ଛୁଡ଼ିଲେ ବୋବାଳି ।
 ଗଲେ ତଳେ ପଡ଼ି,
 ପକ୍ଷୀ ଗଲା ଉଡ଼ି ।
 ଖସଇ ବିମାନ,
 ଝୁଲିଯେ ନୟନ ।
 ଛୁଇଁଲା ଧରଣୀ,
 ଜନକନନ୍ଦନା ।
 ଦବ୍ୟ ରୂପ ଧରି,
 ସୀତାରାମ ହରି ।
 ଯାଇ ସ୍ବର୍ଗେ ବସ,
 ଥିବ ଶୁଭ୍ର ଯଶ ।
 × ×

ଭକତ-ସଂଖାଳି,
 ଜନକଦୁଲ୍ଲୀ !
 ପିନ୍ଧାଏ ପାଦୁକା,
 ଯାଉ ଭବ-ଦକା ।

ରଜ୍ଜା-ଗମନ

ରଜନଗର ତା ନାମ,
 ଅଛି ବହୁ କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ-
 ବାଳକ ଗମକ ଜନ୍ମ,
 ମାତା ପିତା ଧର୍ମଶୀଳ,
 ଅଳପ ବୟସେ ଗଲେ.
 ନିଃସହାୟ ଶିଶୁ କିଏ
 ବିଧବା ଭଉଣୀ ଏକ
 କୋଳେ ନେଇ ଶିଶୁ ଭ୍ରାତା
 ଗ୍ରାମରେ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ
 ଭାଇକୁ ପଢ଼ାଏ ତହିଁ
 ସୀତା-ରାମଚରଣରେ
 ସୀତାରାମ ରଟୁ ରଟୁ
 ଭଗିନୀ ଭକତ ହମେ
 ବାଳକରାମରେ ରାମ
 ସମ୍ଭୃତ ପତି ସେ ହମେ
 ଯଜ୍ଞ ଉପବାଚ ନେଇ
 ଭଉଣୀ ଭାଇକୁ ଗୁଡ଼ି
 ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ବିଭା
 ପିତାମାତା ଥିଲେ ସିନା
 ସଂସାର ପ୍ରତି ବିରକ୍ତ
 ନିଷ୍ଠାପର ବ୍ରହ୍ମରାଜ,
 ମାରସ ସଂସାର-ସୁଖେ

ଗ୍ରାମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅତି,
 ବ୍ରାହ୍ମଣବସତି ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣର ଘରେ,
 ଭକତ ପ୍ରଭୁରେ ।
 ପିତାମାତା ଚାଲି,
 ରଖିବ ସମ୍ଭାଳି ?
 ଥିଲା ପାଖ ଗ୍ରାମେ.
 ପାଲିଲ ଯତନେ ।
 କରି ପାଠଶାଳା,
 ବିଧବା ସୁଶୀଳା ।
 ନାମାର ଭକତ,
 କାଳଯାଏ ବିତି ।
 ଭାଇରେ ଦିଶିଲ,
 ମୋହ ଚହଟିଲ ।
 ଅରଜିଲ ଜ୍ଞାନ,
 ହୋଇଲ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
 ସରଗେ ଚଳିଲେ,
 ଡୋର କାଟିଦେଲେ !
 ବିବାହ ବିରୁଦ୍ଧ,
 ବାଳକରାମର ।
 ସୀତାରାମେ ରତି,
 କିପାଁ ଯିବ ମତି ?

ଶଙ୍ଖର ସୁତଳ, ରୂପ
 ଦୀର୍ଘଶାଳ ତନୁ ତହିଁ
 ଉଡ଼ୁଳ ନୟନ ଜ୍ୟୋତି
 ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାକ୍ତନ ଜନ୍ମ
 ରଜନୀର ଶେଷ ଯାମୁଁ
 ଦିନ ଦୁଇ ପରେ ସାନ,
 ପ୍ରତ୍ୟହ ସ୍ବପ୍ନ-ପାକ
 ଶ୍ରୀରାମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣେ
 ଅଶ୍ରୁ ଉଜନ ଚାଲେ
 ଦିନ ଶେଷ ଦୁଇ ଘଡ଼ି
 ଲଗେ ପରମାର୍ଥ ଚର୍ଚ୍ଚା
 ଉଜନ ନିଷ୍ଠାହିଁ ସାର,
 ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ଜପ ତପ
 ଅଶ୍ରୁପ୍ରହର ବଦନେ
 ଗୁଣ ତ ନ ପାରେ ଲୁଚି,
 ଶଶିମଣ୍ଡଳରେ ହେଲେ
 ଦିନ ଯାଉଅଛି ବୁଡ଼ି
 ବସିଛନ୍ତି ସାଧୁ, ମୁଖୁଁ
 ଆସିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ କାହୁଁ
 ପୀତିପଟେ ଗୌର ତନୁ
 ବୟସ ଅଳପ ଫୁଟି,
 ଫୁଲ ଫଳ ଥୋଇ ପାଦେ
 କହନ୍ତି, “ଏ ଅଭାଗିନୀ
 ଜମିଦାର ପୁଅବଧୂ,

ଦିଶେ ତୋଫା ଗୋରୁ,
 ଯଉବନ ଭର ।
 ଦୀର୍ଘ, ଶାସ୍ତ୍ର ନାସା,
 ସାଧନ, ତପସ୍ୟା ।
 ସୀତାରାମ ଧ୍ୟାନ,
 ପୂଜନ, ବନ୍ଦନ ।
 ହୃଦୟସ୍ତୋତନ,
 କର ସମର୍ପଣ ।
 ନବଜ କୁଟୀରେ,
 କାଟନ୍ତି ବାହାରେ ।
 ଗ୍ରାମ ଲୋକମେଲେ,
 ବୁଝାନ୍ତି କୁଣ୍ଡଳେ ।
 ଉଜନ, ଶୀର୍ଷନ,
 ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
 ଲୋକେ ହୁଏ ଜଣା ।
 ସାଧୁ ବୋଲି ଗଣା ।
 କୁଡ଼ିଆ ଦୁଆରେ,
 ରାମ ନାମ ଫୁରେ ।
 ଭୁଷଣମଣ୍ଡିତ,
 ଅତି ସୁଶୋଭିତ ।
 ଦିଶେ ଯଉବନ,
 କରନ୍ତି ପ୍ରଣାମ ।
 ନିକଟରେ ଗ୍ରାମ,
 ଶୁଣି ତବ ନାମ ।

ଅସିଅଛି ଆଶା କରି,
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ, ଅଜ୍ଞା ହେଉ,
 ପୂଜୁଥିବି ପଦ ନତି
 ଜଗତେ ବାବାଙ୍କ ହେବ,
 ଘୋର ସନ୍ତର୍ପଣେ ସାଧୁ
 “ଏ ତୋ ବଡ଼ ସାହସିକ
 ଅବଳା ତୁ, କେହି ତୋର
 ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ପାଖକୁ
 ଏକାକୀ ଆସୁଛି ଦାଣ୍ଡେ,
 ଲଜ୍ଜା ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଶିରେ
 ଜାଣୁ ନା ମହାତ୍ମା ବେଶେ
 ଲୁଚିଛି, ଧନ, ଜୀବନ,
 ମନ୍ଦବଳ, ତପବଳ,
 ଆଶୀର୍ବାଦ ତାଳିବାକୁ
 ଏ ତ ଅତି ଅକିଞ୍ଚନ
 ପ୍ରଭୁ ନାମ ନେଇ, ହୁଏ
 ଏକ ଲଜ୍ଜା ! ସତେ ଜନେ
 ମହାତ୍ମା, ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା, ଭକ୍ତ
 ଅତି ଘନଘନ ନାହିଁ
 ଧରିବ ମସ୍ତକେ ପଦ-
 ଭାଗିନୀ ତୁ ଯାଅ ଚଳି
 ରହିବା ସୁନ୍ଦର ଦୁହେ,
 ଭାଗବାନେ ଦିଅ ମନ
 ଦେବେ ଯା ମଙ୍ଗଳମୟ,

ଶୂନ୍ୟ କୋଳ ତାର,
 ଗୋଟିଏ କୁମର ।
 ତାଳି ଅଶ୍ରୁ ମାର ,
 କରତ ବସ୍ତ୍ରାର ।”
 ମୁଖୁଁ ପୁଟେ ବାଣୀ ,
 କାମ ଲୋ ଭଉଣୀ !
 ସାହା ନାହିଁ ପଥେ,
 ଆସିଲୁ କେମନ୍ତେ !
 କୁଳବଧୂ ତୁହି,
 ହେଲେ ପଦ ଦେଇ ।
 କେତେ ସ୍ୱାର୍ଥପର,
 ଇଚ୍ଛତ ପାମର ।
 ମିଶି କାହିଁ ମୋର ?
 ନାହିଁ ଅଧିକାର ।
 ଦରିଦ୍ରାବ୍ରାହ୍ମଣ,
 ଭରଣପୋଷଣ ।
 ଭାବନ୍ତି ଜଗତେ,
 ବୋଲଣ କେମନ୍ତେ ।
 ଯୋଗ୍ୟତା ସାହାର,
 ରେଣୁ ମହାତ୍ମାର ।
 ରାତିରେ ବାହାରେ,
 କେବେ ରମଣୀରେ ।
 କର ତୁ ପ୍ରାର୍ଥନା,
 ମଙ୍ଗଳ ସେ ସିନା !”

ଫେରଇ ରମଣୀ ବୁଝେ
 ସାଧୁ କହେ “ଭଗିନୀ ତୋ
 ଆହାର ତ ଆସେ ମାଡ଼ି
 ସଙ୍କଟ ପଡ଼ିଲେ ଡକେ
 ନାମ କରେ ହେଲେ ଭବ-
 ସଂସାର-ସଙ୍କଟ ଗୁରୁ,
 ରମଣୀର ବେଗଭୁଷା
 ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଧରିଥିଲେ
 ଖଣ୍ଡଦୁରେ ରମଣୀକୁ
 ‘ରଖ ସୀତାରାମ’ ! ବାଳା
 ରମଣୀ ଦେଖଇ ଶ୍ୟାମ-
 ସଗୟା ଶର ଯୁବକ
 ତାଙ୍କ ପଛରେ ବାଳକ-
 ‘ଭୟ ନାହିଁ ! ଭୟ ନାହିଁ !’
 ପଳାଅନ୍ତି ପ୍ରାଣ ନେଇ
 ଗୋଡ଼ାଇ ପିଟନ୍ତି ଶର
 ଦୟାଭୟ ଗଲ; ଦୁଇ
 ରମଣୀ ଭବଇ ମନେ,
 ମିଳିଲେ ଆପଣା ଜନ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଚକିତ ବାଳା
 “କି ହେବ ମୋର ନନ୍ଦନ ?
 କି ଭାଗ୍ୟ ଦେଲେ ସେ ଦେଖା ! ସେ ବାଳକରାମ
 ନୁହନ୍ତି ସାମାନ୍ୟ ଯତି !
 ନିରୁତ୍ତମାନର ସେ ଯେ

ନ ପୂରେ ତା ଆଶା,
 ଦୁଇ କୋଣେ ବସା !
 ରହ ସାବଧାନ,
 ତାଙ୍କ ରାମ ନାମ ।
 ସମୁଦ୍ର ପାର,
 ତାରେ ନାହିଁ ଭର ।”
 ହେମ ଅଳଙ୍କାର,
 ପିଚ୍ଛ କେତେ ଶ୍ରେର ।
 ଘେରିଲେ ପାମରେ,
 ଆର୍ତ୍ତେ ନାଦ କରେ ।
 ସୁନ୍ଦର ମୂରତି,
 ଧାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି ।
 ରାମ’ନ୍ତୁ ଧାଇଁ,
 ଉଚ୍ଛ୍ଵସରେ କହି ।
 ଦୟା ଶେଷ କେଣେ,
 ଧରି ଜଣେ ଜଣେ ।
 ତନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିତ,
 ‘ସ୍ଵପ୍ନ ନୁହେଁ ଏତ !’
 ନେଲେ ସୁଖେ ଘରେ,
 ମଣେ ଧନ୍ୟ ତାରେ ।
 ନିଜେ ଦନଶ୍ୟାମ
 ନିପୁ ହତା ଶାନ୍ତି,
 ଜୀବନ୍ତ ମୂରତି !

ଏସବୁ ବାଳକ ରାମ
 କ୍ଷଣ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ ଲଭ
 ଭଜନ ଧରିଲା ବାଳା,
 ବଢ଼ିଲା ତା ଦିନଦିନ,
 ଲଭିଲା ସେ ବାରମ୍ବାର
 ଯୋଗୀର ଅଲଭ୍ୟ ଗତି
 ଥରେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଯିବାକୁ
 ରାମନବମୀ ଦିନରେ,
 ହେଲା; କିନ୍ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ତ
 ରାମନବମୀ ମଝିରେ
 ନାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରା, କରବେ
 ରାମନବମୀ ଦିନରେ
 ଶୁଭିଲେ ରାଜନଗର,
 ବିମୋହନ ବଟବୃକ୍ଷ,
 ସରୋବରେ ସ୍ନାନ ସନ୍ଧ୍ୟା
 ବଟତଳେ ଧାନେ ରତ
 ହୃଦେ ଦିଶେ ଶ୍ୟାମଦୁଃଖ
 ରାମଙ୍କର ପିଇ ରୂପ
 ମହାସମାଧିରେ ଲୀନ;
 ପ୍ରଭାତେ ଲେଚନ ଖୋଲେ
 ରଘୁମଣି ରାମଚନ୍ଦ୍ର
 ମୃଦୁହାସେ, ଅଯୋଧ୍ୟା ସେ
 ନିକଟେ ସରସୁ ରଙ୍ଗେ
 ବିଶାଳ ଅଶ୍ରୁଚ୍ଛତଳେ

କରୁଣାର ଝେଳ;
 ସୁଧାମୟ ଫଳ !”
 ଭଗବାନେ ରଖି
 ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ଥିତି ।
 ଶ୍ରୀରାମଦର୍ଶନ,
 ରମଣୀରତନ ।
 ଇଚ୍ଛା ବାବାଙ୍କର,
 ଦର୍ଶନ ବରୁର
 ତିନି ଶତ କୋଶ,
 ତିନୋଟି ଦିବସ !,
 ସେ ମଙ୍ଗଳ ଦର୍ଶନ,
 ସାହା ଭଗବାନ !
 ପଥେ ହେଲା ରାତି,
 ସର ଦେଖେ ଯତି ।
 ଜପ ତପ ସାରି,
 ଦୃଢ଼ାସନ ଧରି ।
 ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁରତି,
 ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ସେ ଯତି
 ଗଲ ଦୁଇ ଦିନ,
 କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ ।
 ଅଗ୍ରେ ଶୋଭାବନ
 ରାମଜନ୍ମ ସ୍ଥାନ ।
 ଯାଉଅଛୁ ବହି,
 ବସନ୍ତେ ସେହି ।

ମୁଣ୍ଡ ସେ ବାଳକରମ୍ଭ,
 ମୁଣ୍ଡ ନ ଫୁରଇ ବାଣୀ,
 ଧାଏଁ ପ୍ରେମୋନ୍ମାଦେ ଯତି
 ଦେଖିବେ ଜନ୍ମ ଉତ୍ସବ
 ସୁପ୍ତସ୍ଥ ଦେଖନ୍ତି ଯତି
 ମାଳ ନବଦନ ଶ୍ୟାମ
 ମନ୍ଦିତାସେ ଗୁଲିଛନ୍ତି,
 ମନ୍ଦିର ଧରନ୍ତେ ରାମ
 ଦେଖନ୍ତି ବାଳକରମ୍ଭ
 ଜନକନନ୍ଦନା ସହ
 ଲମ୍ବୁଣୀ, ଭରତଲଲି
 ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଗୁମର ଧରି
 ଗୁରୁ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ବେଶ
 କରୁଛନ୍ତି ପୁରବାସୀ
 ନାଚିଲେ ସେ ଭାବାବେଶେ
 ହର୍ଷ ଯୋଗ ଦେଲେ ସଙ୍ଗେ
 ଫୁଟେ ତୁଣ୍ଡ ରାମନାମ
 ମୁଖେ ସୁବମଳ ଜ୍ୟୋତି,
 ହେଲେ ସବେ ଗୁହଁ ଗୁହଁ;
 ମନ୍ଦିରପ୍ରାଙ୍ଗଣ ଧରି
 ଉନ୍ମତ୍ତ ବାଳକରମ୍ଭ
 ବ୍ରହ୍ମରତ୍ନ ପାଟି ଯାଏ
 ଯାଅ ହେ ବାଳକରମ୍ଭ
 ତୁମ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଧରୁ,

X

ତରୁ କଣ୍ଠକିତ,
 ପ୍ରେମାଶ୍ରୁଗଳିତ ।
 କୋଶଲେନ୍ଦ୍ର ପୁରେ,
 ଦେବତାମନ୍ଦିରେ ।
 ଶ୍ରୀରାମ ପୁରତେ,
 ସୁକ୍ତ ଜ୍ୟୋତି-ସ୍ରୋତେ ।
 ଧରିଲେ ମନ୍ଦିର,
 ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ।
 ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ବେଶ,
 ପ୍ରଭୁ କୋଶଲେଶ ।
 ରହିଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେ,
 ତାକୁଛନ୍ତି ରଙ୍ଗେ ।
 ମଙ୍ଗଳ-ଦର୍ଶନ,
 ଜାନପଦ ଜନ ।
 ପ୍ରେମାଶ୍ରୁ ବଦନେ,
 ରୁଣ୍ଡି ଯେତେ ଜନେ ।
 ମଧୁର ମୋହନ,
 ପ୍ରେମାଶ୍ରୁଲେତନ
 ସୁଧା ସ୍ରୋତ ଖେଳେ;
 ଉନ୍ମାଦେ ନାଚିଲେ ।
 ଗଲେ ତଲେ ପଡ଼ି
 ପ୍ରାଣ-ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ।
 ହେ ଚରକୁମାର !
 ତରୁ ଏ ସଂସାର ।

X

ଜୟ ଜୟ ସୀତାରମ୍ଭ,	ଜୟ ରଘୁପତି,
ଜୟ ଜୟ କୃପାସିନ୍ଧୁ	ପଦେ ରଖ ମତି ।
ସାଧୁସଙ୍ଗ ଦିଅ ସୁରଖ	ଭରୁ କର ପାର,
ଦୂରନ୍ତ ରକ୍ଷସ ଭୟେ	ପରାଣ ଅସ୍ଥର ।

—○—

ବନପଥେ

ବଜାଳାରେ କାନ୍ଥଚନ୍ଦ୍ର	ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନୃପତି,
ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଗଙ୍ଗାତଟେ	କରନ୍ତି ବସତି ।
ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ଅମାୟକ	ଦ୍ଵିଜ ନାରାୟଣ,
ଘରେ ବହୁ ଧନ ସତ,	ମନ୍ଦିତ, ବିଦ୍ଵାନ ।
ଜ୍ୟୋତିର ନମ୍ର, ସାଧୁ,	ବଚନ ମଧୁର
ଲୁଚି ଧନକପଣ,	ମଦ, ଅହଂକାର ।
ଧନରେ ଦ୍ଵିଜର ତିଳେ	ନ ଥାଏ ଆସକ୍ତି,
ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ	ରାମେ ସଦା ରତି ।
ପତ୍ନୀ ସଖା, ଭକ୍ତମଣ୍ଡା,	ସୁଶୀଳା ମାଳତୀ,
ପତି ଚରଣରେ ଥାଏ	ସଦା ଶୁଦ୍ଧ ମତି ।
ବିନୟ ବଚନେ ତାର	ବଶ ସର୍ବଜନ,
ସାନ ବଡ଼ ନାହିଁ ଭେଦ,	ସରବେ ସମାନ ।
କୋଳକୁ ସନ୍ତାନ ନାହିଁ,	ଦୁଃଖ ତାର ମନେ;
ସେ ଅସ୍ତବ ନାରାୟଣ	ତିଳେ ହେଁ ନ ଦେନେ ।
ଭବେ, କାହା ଭାଗ୍ୟ ମିଳେ	ସୁଯୋଗ୍ୟ କୁମର ?
କୁମର ନୁହନ୍ତି ବହୁ,	ଭଣ୍ଡିକଟା ଶୂର ।

ପ୍ରକୃତ ନନ୍ଦନ ବୁଦ୍ଧ
 ଅନ୍ତରର ଦୁଃଖ ବୁଝେ,
 ନଶ୍ୱର ଜୀବନ, ଗଲେ
 ମରଣ ବଳେ ସେ ଦୁଃଖ,
 ସୁତ ସୁତା ନାହିଁ ଦୁଃଖ
 ମଙ୍ଗଳମୟଙ୍କ ଛାଡ଼ି ।
 ପତିପତ୍ନୀ ଦୁହେଁ ଦିନେ
 ବୟସ ଖସିଲା ଚାଲି
 ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟାରେ
 ଭଜନେ, ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳେ
 ନାମ ଜପୁ ଜପୁ ଶେଷେ
 ନାହିଁ ଉଦ୍ଧବର ଗତି,
 ସ୍ଥାବର ସମ୍ପତ୍ତି ଧନ
 ସଞ୍ଚିତ ଯା ଥିଲା ଧନ
 ଲୁଗାପଟା ଆଳି ଗିନା
 ଶୁଭେଚ୍ଛା ବଳଦପୁଷ୍ପେ
 ରାମନାମ ଜପି ଗଲେ
 କରନ୍ତି ବିଶ୍ରାମ ପଥେ
 ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟେ ପଡ଼ିଥିଲେ
 ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳାନ ବୁଲି ଦେଖି
 ସତସତ, ସାଧୁସେବା,
 ଦାନପୁଣ୍ୟ ପତି-ପତ୍ନୀ
 ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ,
 ବନପଥେ ଦୁହେଁ ଯିବେ ।

କାଳେ ହୁଏ ସାହା,
 କରେ ଆହା ଆ ହା !
 ଅକାଳେ ନନ୍ଦନ,
 ଜୀବନ୍ତ ଦହନ ।
 ଭାବେ, ଭଲ କଥା,
 ମଙ୍ଗଳ ସବୁଥା ।
 କରନ୍ତି ବିଚାର,
 ତେଜବା ସଂସାର ।
 ବିରାଜି କୁଟୀର,
 କଟାଇବା ଶେଷକାଳ ।
 ପଡ଼ିବା ତ ଟଳି,
 ସେଥିରୁ ହିଁ ବଳି ।
 ଜନେ ବିଚାରିଲେ;
 ସଙ୍ଗରେ ଘେନିଲେ ।
 ପାନପାତ୍ର ଆଦି,
 ଧରିଲେ ସମ୍ପାଦି ।
 ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳାସ କରି,
 ଧର୍ମଶାଳା ଧରି ।
 ଭକତ-ଦମ୍ପତି,
 ପ୍ରସନ୍ନ ସେ ଅତି ।
 ଭଜନ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ,
 ନେଲେ କିଛି ଦାନ ।
 ଅଛି ଦୁଇ ପଥ,
 କଲେ ମନୋରଥ ।

ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର
ଆସିଥିଲେ ବନେ ବନେ
ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବନକଷ୍ଟ
କରିବେ କହିଲେ, ଦୁଇ
ବନବାଟ ଦୁଇ ଜଣେ
ଘୋର ବନସ୍ତେ ମିଳିଲେ
ନିରନ୍ତର ନାମଜପ,
ଭରସା ମାତର କରି-
ଝରଣା ପଡ଼ିଲେ ବାଟେ
ବଳଦ ପାଆନ୍ତି
ଦୁର୍ଗମ ଜଙ୍ଗଲ, ଦୁଷ୍ଟ
ଲୋକ ଚଳାଚଳ ନାହିଁ
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସମ୍ମୁଖରେ
ପରୁର ବୁଝିଲେ ରାହା
ଦୁଇ ଚାରି ଭିଲି ଆସି
ମନେ ମନେ ବିଚାରନ୍ତି,
ସଙ୍ଗରେ ଧନ କିନ୍ତୁ
ରୁଣେଟି ବଳଦ କଣ୍ଢେ
ଭାଗ୍ୟ ଆମର ଏ ଆସି
ପରୁରନ୍ତି ‘ଯାଉଅଛ
ସରଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ନାହିଁ
କହଇ, ‘ଅଯୋଧ୍ୟା ଯିବୁ
କହିଲେ ସେ, ‘ଯିବୁ ବିପ୍ର !
ସଙ୍ଗତେ ଆମର ଯିବ,

ସିଧା ପଥ ଛାଡ଼ି,
କଣ୍ଠା ଝଣା ମାଡ଼ି ।
ଅଙ୍ଗେ ଅନୁଭବ,
ଭକତଙ୍କ ଭାବ ।
ନ ଥିଲା ତ ଜଣା,
ହୋଇ ବାଟବଣା ।
ନାହିଁ ଆନ ସାହା;
ଛନ୍ତି ଚଉବାହା ।
ପକାନ୍ତି ସେ ଡେର;
ଭଲ ଭୁଣପସ ଚରା ।
ଜନ୍ତୁ ଛନ୍ତି ପୁର,
ନୁହେ ପଥ ବାରି ।
ଭଲି ଗ୍ରାମ ଦିଶେ,
ଭାସନ୍ତି ହରଷେ ।
ଯାନ୍ତି ଦୈବିଣୀ,
‘ଧନକ ଏ ଜନ !
ଅଛି ବହୁ ରହି,
ପାରୁଛନ୍ତି ବହି ।
ନିଜେ ଦେଲେ ଧରା ।’
ଶୀର୍ଷ କରି ପରା !’
କପଟ ବେଶର,
ଅଛି ତ ବିଚାର ।’
ଆମେ ବି ଅଯୋଧ୍ୟା,
ଆଉ କିବା ବାଧା ?”

ଭୁଲଇଣ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ
 ଘୋର ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ
 ପିଟନ୍ତି ଦିନକୁ ଦସ୍ୟୁ
 ପତିଦଶା ଦେଖି ପତ୍ନୀ
 ନାରାୟଣେ ନେଇ ଦସ୍ୟୁ
 ହାତ ଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ବସେ
 ମଲ୍ଲ ଦୋଳ ଗୁଡ଼ ଆସି
 ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି,
 ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟେ ଲଳସା ଦସ୍ୟୁ
 ଟାଣନ୍ତି ସେ ବସ୍ତ୍ର ଧରି,
 ଦସ୍ୟୁଙ୍କର ବ୍ୟବହାରେ,
 କି କରିବ ଅବଳା ସେ !
 ସୁତ କରେ, “ସାନବନ୍ଧୁ,
 ଭକତ-ଲକ୍ଷ୍ମୀନା ଦେଖି,
 ତୋର ପଦେ ପତିପତ୍ନୀ
 ତୁହି ତ ଆଶା ଭରସା;
 ସକ୍ଷୀ ମଧ୍ୟେ କୃଷ୍ଣା ଡାକେ
 ସପ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ମୀନା ତଳେ
 ଆଜି ଏ ପାମରେ ବସ୍ତ୍ର
 ତୁ ତ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ, ନାହିଁ
 ପାମରେ ପିଟିଲେ ପତି
 ପାଟିଯାଏ ଗୁଡ଼, ପ୍ରାଣ
 ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପ୍ରଭୁ ଧରି,
 ଅରତ-ଭଞ୍ଜନ-ବାନା

ଦସ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ନେଲେ,
 ଘାଇଁ ପଡ଼ିଥିଲେ ।
 ଦିନ ଅତେତନ,
 ହରାଇଲୁ ଜ୍ଞାନ ।
 ଖଣାରେ ଫିଙ୍ଗିଲେ,
 ପଥର ଲଦିଲେ ।
 ଦେଉଳ ମାଳିଣୀ,
 ସୁନ୍ଦରୀ ସେ ଅତି ।
 ପ୍ରାଣେ ଉଠେ ଜଳି !
 ଜାଗି ଉଠେ ବାଳୀ !
 ଦୃଶା ରାଗ ଜଳେ,
 ପରାଣ ବିକଳେ ।
 ଭକତ-ବସ୍ତ୍ର !
 ହେଲ କି ପଥର !
 ବକିଛୁ ପରାଣ,
 ତୁହି ତ ଶରଣ ।
 କୋଟି ବସ୍ତ୍ର ଦେଲୁ,
 ସହ ନ ପାରିଲ ।
 ଟାଣନ୍ତି କି ଇଚ୍ଛା ?
 ଅଜଣା ତ କିଛି ?
 ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ,
 ନ ଯାଏ କପାଇଁ ?
 ଯେବେ ଯିବୁ ସରି,
 ବନ୍ଧୁକୁ କପରି ?

ଆସ ଆସ ଦେବକୁ
 ଶରଣରକ୍ଷଣ ନାମ
 ବୁଜି ହୋଇଗଲା ଆଖି
 ଅଶ୍ରୁଟାପୁ ଶବେ ସଜ୍ଜା
 ଦେଖଇ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶ୍ୟାମ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠଅଶ୍ରୁ ପୁଷ୍ପେ ଧାଇଁ
 ଶିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ମୁକୁଟ,
 ସଦାଜ୍ଞ ଝଟକ ଉଠେ
 କଟିତଟେ ତଳବାର
 ପୃଷ୍ଠରେ ବିଶାଳ ଧନୁ,
 କୃତାନ୍ତ ସମାନ ଦେଖି
 ପଳାଅନ୍ତି ଦମ୍ଭ୍ୟଗଣ
 ଭୟେ ତଳେ ପଡ଼ି କାର
 ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ଗୋଡ଼ କାର
 ପଡ଼ି ଦାନ୍ତପାଟି ଝଡ଼େ,
 ଜୀବନ ନେଇ ପଳାନ୍ତି
 ମାଳତୀ ପାଖକୁ ଆସି
 ଅବଳାର କଷ୍ଟେ ଗଡ଼ି
 ଯୁବକ—କିଏ ସେ ମା ଭୁବି, କାନ୍ଦୁ
 ପୁରୁଷ ଲୋକ କି ସଙ୍ଗେ
 ଦେଖିଲି ଏମାନେ ଟାଣୁ—
 ମୋତେ ଦେଖି ପ୍ରାଣ ନେଇ
 ନିଦାଘ-ତାପିତ ଧର
 ମୃତପ୍ରାଣେ ଡାକିଦେଲୁ

ଶରଣରକ୍ଷଣ !
 ନୋହୁ ଅକାରଣ ।^{୨୪}
 ତନ୍ମୟ ପରାଣ,
 ପିଟାଏ ଲେତନ ।
 ରମ୍ୟ ଯୋଦ୍ଧାବର,
 ଆସୁଛି ସଭର ।
 କୁଣ୍ଡଳ ଶ୍ରବଣେ,
 ନାନା ଆଭରଣେ ।
 ଦିଶେ ଲମ୍ବମାନ,
 ତୃଣ ପୁର ବାଣ ।
 ଦନଧ୍ୟାମ କାୟ
 ହୋଇଣ ଅଥୟ ।
 ମୁଣ୍ଡ ଯାଏ ପାଟି,
 ପଥେ ଶିଳା ଝୁଣି ।^{୨୫}
 କାର ଭାଙ୍ଗେ ହାତ,
 ଦମ୍ଭ୍ୟ ରତଃସ୍ରୁତ ।
 ଝୁଣିଏ ଯୁବକ,
 ଆସଇ ଲେତକ !
 ଆସି ଘୋରବନେ !
 କେହି ନାହିଁ ଜଣେ ?
 ଥିଲେ ବସ୍ତ୍ର ଧରି,
 ଗଲେ ଅପସରି ।
 ପାଇଲୁ କି ବାରି,
 କେ ଅମୃତ ଗୋଟି

ଖରର କରୁଣା ମିଶା
 ଅନୁକମ୍ପାଭର ଅଶ୍ରୁ—
 ମାଳନବଦନ ଶ୍ୟାମ
 ପ୍ରାଣ ଫେରାଇଲୁ ଅଙ୍ଗେ
 ଶୁଣି ରହେ, ନାହିଁ ଚେତା,
 କସେ ରୂପଗଣି ! ବାଳା
 ବହୁ ଶେଷ କହେ ବାବୁ;
 ଯେବା ହୁଅ ତୁହି ମୋର
 ଘୋର ଦୁଃଖ ବୁଝି ପେଷି—
 କୋମଳ ପରାଣ ସତେ
 ପତି ମାରି କାହିଁ ବନେ
 କି କରିବି ମୁଁ ଅବଳା
 ତୁହି ଯିବା ଧରମ ଭାଇ,
 ଶେଷକାଳେ ଶୁଣାନରେ
 ପତିଶବ ଝୋଟି ବନେ
 ‘ଜୟ ରଘୁପତି କହି
 ଶମିତି ଅନ୍ତର-ଛାଳା
 ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅପାର କୃପା
 ପ୍ରଜ୍ଞେ ବିଦ୍ରୁପ ଦେଖି
 ଚରଳି ପଡ଼ିଲୁ ଅଶ୍ରୁ
 ଦନଶ୍ୟାମ ମୁଖ ହେଲୁ
 ସମ୍ପ୍ରତି କହନ୍ତି କଥା
 “ଲେଉଟେଲେ କଷ୍ଟ ନିଜେ,
 ଯିବୁକୁ ? ସୁନ୍ଦର ନୁହେ,

ମଧୁର ବଚନ,
 ପ୍ରାବତ ଲେଟନ,
 ଅମ୍ଭେ ମୂରତି,
 ଶୁଣି ରହେ ସଙ୍ଗ ।
 ନ ପୁଟେ ବଚନ,
 ତନ୍ମୟ-ପରାଣ ।
 ଚିନ୍ତିନାହିଁ ତୋତେ,
 ହୁଅଇ ପରତେ,
 ଛନ୍ଦି ରଘୁପତି,
 ହେଲୁ ତ କରୁଣ !
 ଫିଙ୍ଗିଲେ ପାମରେ,
 ସାହା ହୁଅ ମୋରେ ।
 ଧରେ ତୋର ହାତ,
 ସାହା ମୋର ତୁ ତ !
 ଚିତା ଦେବୁ ଜାଳି,
 ଅଙ୍ଗ ଦେବି ଢାଳି ।
 ଚିତା ପରେ ଶେଇ,
 ମନେ ମନେ ଧାୟୀ !
 ରମଣୀ ବଚନେ,
 ଯୁବକ ଲେଟନେ ।
 ଭାବନା ଜଡ଼ିତ,
 ଶୁଣ ଶୁଣ ମାତ !
 ନିମୁଛ କପାଳ
 ବୁଆ ମାନ ବହି ।

ନିଜେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ,
 ଧନୁର୍ବର ପଣେ ସାରା
 ଗୁରୁ ବନବାସ କଷ୍ଟ
 ତିନାଇଲେ ବନପଥ
 ହରିଲ ସହସମିଶ୍ରୀ
 ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କାନ୍ଦି
 ରବଣ ସଙ୍ଗତେ ଯୁଦ୍ଧ
 ଶତ ଶତଗହ୍ନ କଲେ
 ବନପଥେ କିବା କଷ୍ଟ,
 ତିଳେକ ବହୁବ ଅଙ୍ଗେ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିଜ କର୍ମଫଳ
 କର୍ମଫଳ ଦାତା ପ୍ରଭୁ
 ସାମାନ୍ୟ ଏ କଷ୍ଟେ ହୁଅ
 ଭାଗ୍ୟକୁ ମୁଁ ଆସୁଥିଲି
 ଥାଉ, ଥାଉ, ଧର ହାତ,
 ଯିବା ତ ପଡ଼ିକ ପାଶେ,
 ଆସୁଥିଲି ବାଟେ ବାଜୁ—
 “ରକ୍ଷାକର ପ୍ରଭୁ ! ଦୟା
 ମାଳତୀ ବଢ଼ାଏ ହାତ
 କି ସେ ପୁଣି ! ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ
 ଜନ୍ମଜନ୍ମାନୁର ବ୍ୟଥା
 ପଡ଼ିବୁ ଦେଖିବ ପ୍ରାଣ
 ଯୁବକ ଆଗରେ ଶୂଳେ,
 ମିଳିଲେ ବନସ୍ତେ ଯହିଁ

ସଙ୍ଗେ ବାର ଭାବ,
 ଚିତ୍ତବନେ ନାହିଁ ।
 ନ ପାରିଲେ ସହ,
 ଅଶ୍ରୁଧାର ବାହି ।
 ବିଶ୍ୱବାକୁମର,
 ହୋଇଲେ କାତର !
 କିବା ସେ କରୁଣ !
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଭୂଷଣ !
 କି ସେ ଅନୁଭୂତି,
 ଅଛି କା ଶକତି ?
 ନିନ୍ଦୁ ଅକାରଣ,
 ବିପଦ-ଭଞ୍ଜନ !
 ଏତେ ଅସନ୍ନତ !
 ବନେ ହେଲ ଭେଟ । ...
 ହେଉଛି-ଉଚ୍ଛ୍ୱର,
 ସେ ବଡ଼ କାତର ।
 ଥିଲ କର୍ଣ୍ଣେ ବାଣୀ;
 କର ରଘୁମଣି !”
 ଯୁବା କରେ ଚୋକି,
 ଖେଳିଲ ବିଜୁଳି !
 ଅଙ୍ଗୁ ହେଲ ଦୂର,
 ଅତି ହିଁ ଅଧୀର ।
 ପଛରେ ମାଳତୀ,
 ପଡ଼ିଥିଲେ ପତି ।

ହସ୍ତ ପଦ ଦୃଢ଼େ ବନ୍ଧା
 ବିଶାଳ ସେ ଶିଳାଗଣ୍ଡ
 ଏ ଦୃଶ୍ୟରେ ଦୁଃଖେ ବାଳା
 ଯୁବକ ଫିଙ୍ଗିଲେ ଶିଳା
 କାଟିଲେ ବନ୍ଧନ ରଜୁ
 ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବୁଲଇ ଦେଲେ
 କହିଲେ, “ଉଠ ଭକତ !
 ଆସିଛି ମୁଁ ପଥଯାତ୍ରୀ
 ସିଧା ପଥ ଶୁଦ୍ଧ ବନ-
 ଶ୍ରେଣିଲ କରମ ଫଳ
 ଯୁବକର ଶେଷ କଥା
 ତଷୁ ଫେଡ଼ି ଦେଖେ ବିପ୍ର
 କମଳଲେତନ ବିମ୍ବ—
 ଘନ ମାଳ ଅଙ୍ଗେ ଶୋହେ
 ଶିରେ ଯୁବର୍ଣ୍ଣମୁକୁଟ
 ମକରକୁଣ୍ଡଳ ବେନି
 ବକ୍ଷେ କଉସୁଭ ମଣି
 ପଦରେ ବଳୟ ଯୋଡ଼ି,
 ଖର ସାଜ, ଶୋହେ ଅଙ୍ଗେ
 ବିପଦଭଞ୍ଜନ ବେଶେ
 ‘ପ୍ରଭୁ ! ପ୍ରାଣନାଥ !’ କହି
 ଲେଟନ୍ତି ଭକ୍ତଦମ୍ଭିତ,
 ଅଶ୍ରୁ ତାଳି ଧୋଇଦେଲେ,
 ଧୋଇଗଲ କୋଟିଜନ୍ମ

ଶୁଦ୍ଧରେ ପଥର,
 ଦେଖି ମାଡ଼େ ଡର ।
 ଦ୍ରୁତଲ ବୋବାଳି,
 ଦୁଇ ହସ୍ତେ ତୋଳି ।
 ଗୁହଁ ଗୁହଁ ରଙ୍ଗେ,
 ନାରାୟଣ ଅଙ୍ଗେ ।
 ଫିଟାଅ ତୋ ଆଖି,
 ତୁମ ଦୁଃଖ ଦେଖି ।
 ପଥ ନେଲ ବାଛି,
 ଦୁହେଁ କିଛି କିଛି ।
 ଶୁଣିଲ କି ନାହିଁ,
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ।
 ଓଷ୍ଠେ ମଧୁ ହାସ,
 ଗୁରୁ ପୀତବାସ ।
 ରତନ ଜଡ଼ିତ,
 କର୍ଣ୍ଣେ ଦୋଳାୟିତ ।
 ବିବିଧ ଶୋଭନ,
 ବାହୁରେ କଙ୍କଣ ।
 ଧନୁ ତଳବାର,
 ଏ ତ ରଘୁଶର !
 ଚରଣକମଳେ,
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ଗଲେ ।
 ଦୁହେଁ ବିଭ୍ରପାଦ,
 ପାପ ପରମାଦ ।

ବନ ପାର କରି ପ୍ରଭୁ	ଦେଖାଇଲେ ପଥ,
ବୁଝୁଁ ବୁଝୁଁ ବୁଝୁମୁଁ	ହେଲ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିତ ।
ଯାହୀଏ ଯାଆନ୍ତୁ ଚଳ	ସିଧା ବାଟ ଧରି,
କିଛି ଦିନେ ପହଞ୍ଚିଲେ	ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗର ।
ସରସ କୂଳରେ ଦୁହେଁ	ରଚିଲେ କୁଟୀର,
ସୀତାରାମ ପଦ ପୂଜି	ନେଲେ ଶେଷ କାଳ ।
ଯେତେ ଦିନ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ	ଥିଲା ଦୁହିଙ୍କର,
ବନପଥ କଷ୍ଟ କେବେ	ନ ଗଲା ପାଶୋର ।
ଜାନକୀ-ବରଦ-ଦୁଃଖ	ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଭାଳି,
ନିରନ୍ତର ନୟନରୁ	ଝରୁଥିଲା ବାରି ।

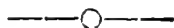
×

×

×

×

ଜୟ ଜୟ ଦାନବକୁ !	ଜୟ ଭକ୍ତସଖା !
କି କଠୋର ପ୍ରାଣ ତୋର,	କି ଶ୍ଯାମ ପରାସା !

ନଈ ବାଟ ଦେଲା

ଦିଲ୍ଲୀ ସିଂହାସନେ ଯେବେ	ମୋଗଲ ନୃପତି,
ବସି ସାମ୍ୟଭାବେ କଲେ	ସ୍ବରତେ ରାଜୁତି ।
ସାଧନାରେ ସ୍ବାଧୀନତା	ପାଇ ଭକ୍ତଗଣ,
ସ୍ବରତରେ ଦେଇଥିଲେ	ମହତ ଦର୍ଶନ ।
ଦକ୍ଷିଣ ମୁଲକେ ଗ୍ରାମ	ରଞ୍ଜିତ ତା ନାମ,
ଶାନ୍ତୋବା ଭକତ ତହିଁ	ଲଭିଲେ ଜନମ ।
ସମ୍ପ୍ରତି, ସମ୍ମାନ ଦୁଇ	ରହିଥିଲା ପୁର,
ସ୍ବେଗରେ ଆଶକ୍ତ ଥିଲେ	ପରମାର୍ଥ ବୁଲି ।

ବିଧିର ବିବିଧ ଲୀଳା
 କେତେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଘଟନ
 ଦିନେକ ଶାନ୍ତୋବା ଘରେ
 ଅଦୃଶ୍ୟ ବେଢ଼ାରେ ଆସି
 ସାଧୁ ସଙ୍ଗର ମହିମା
 ସାଧୁ ପାଦ ରେଣୁ ପାଇ
 ଭବସିନ୍ଧୁ ତରବାକୁ
 ଶଶ ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ହୁଏ
 ରାତିଏ ମାତର ତୁଳା—
 ଭପଦେଶେ କବା ଜାଦୁ
 ରାଜସ୍ତୋତ୍ର ଶାନ୍ତୋବାକୁ
 ସମ୍ପଦେ, ସମ୍ମାନେ ଆଜି
 ସ୍ତବନ୍ତ, “ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଜନ୍ମ
 କାମିନୀ କାନ୍ତନ ପୁଣି
 କେତେ ତ କଲଣି ଶ୍ରେଣୀ,
 ପରଶେ ନିମିଷେ ତୃପ୍ତି
 ଯେତେ ଶ୍ରେଣୀ କରେ ତୃପ୍ତି
 ଅଶାନ୍ତରେ ପୋଡ଼େ ପ୍ରାଣ,
 ଏହି ତ ସଂସାର-ମାୟା
 ଏ ବନ୍ଧନ ନ କଟିଲେ,
 ବିକଳେ ଅଧିକାଂଶ
 ବାନ୍ଧି ଧନଦୁଃଖୀ ପ୍ରାଣେ
 ପାଟ ପୀତାମ୍ବର ଗୁଡ଼ି
 ବନ ବଡ଼ ମଣି ସୌଧ

କେ ବୁଝିବ ନରେ ?
 ଘଟେ ଏ ମହାରେ ।
 ଭକ୍ତ ତୁଳସୀମ,
 କରଲେ ବିଶ୍ରାମ ।
 କେ ପାରିବ କହି,
 କୃତାର୍ଥ ଏ ମହା ।
 ସାଧୁସଙ୍ଗ ନାବ,
 ଅପୂର୍ବ ସମ୍ଭବ ।
 ରାମ ଥିଲେ ରହି,
 ଭଗିରଥେ ସେହି ।
 ତୁଳସୀ ପଡ଼େ ଜଣା,
 ନ ରହେ କାମନା ।
 ହେଲେ ଦିଏ ସାରି,
 ମଣେ ବଡ଼ କରି ।
 ଶ୍ରେଣେ ଶ୍ରେଣେ ମୁହିଁ,
 ଆସିଲ ତ ନାହିଁ !
 ବଡ଼ଇ ସେତିକି,
 ଶ୍ରେଣୀ ତ ଭେଳେକ !
 ନ ଦେଖାଏ ବାଟ,
 ନାହିଁ ବିଭୁ ଭେଟ ।”
 ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି,
 ଆଣିଲେ ତୁପତ ।
 ଲେଙ୍କୁଟି ଧଇଲେ,
 ବାସ ବରଜିଲେ ।

ବନ୍ଧୁ ମହାବନେ ସେହୁ
 ପଥେ ଶ୍ରମାନଦା ତାକୁ
 ନଈରେ ବିଷମ ବଢ଼ି
 ଭୀମା ଭୀମ ବେଶ ଧରି
 ଶାନ୍ତୋବା ପରଶ ଶୁଭ,
 ଭବସମୁଦ୍ର ତରବେ
 ତାକୁ କିବା ଡରାଇବ,
 ଡେଇଁଲେ ଶୁଷଣ ଗଣ୍ଡେ
 ପହଞ୍ଚି ତରଲେ ନଈ
 ଦେଖନ୍ତି ସୁନ୍ଦର ବନ,
 ବନ-ପରବତ-ଶୋଭା
 ଜଡ଼ିଯାଏ ପ୍ରାଣମନ
 ଖୋଜି ଗୁମ୍ଫା ଏକ ଦେଖେ,
 ପାତଲେ ଆସନ ଦୃଢ଼,
 ଶାନ୍ତୋବାଙ୍କ ଗୃହେ ଜନେ
 ଚନ୍ଦ୍ରନ୍ତ ଉପାୟ ତାକୁ
 ଫେରେ କି ରୁକ୍ମିଣୀ ରଥ,
 ଭବେ-ଭୋଳା ଯୋଗୀ ମନ
 ପେଶିବେ କି ପତ୍ନୀ ରତି
 ରୂପ ମୋହେ ପଡ଼ି ଅବା
 ପତି ପାଶେ ପତିବ୍ରତା
 ପତି ତା ଦେବତା, ପତି
 ନ ଫେରନ୍ତୁ, ପତି ବନେ
 ସାଧନାରେ ସାଥୀ ହେବ,

ଯାଉଛନ୍ତି ତଳି,
 ରଖଇ ଓଗାଳି ।
 ଉଛୁଳୁଛି ପାଣି,
 କମ୍ପାଏ ଅବଳା ।
 ନାହିଁ ଉୟ ଲେଶ,
 ବାନ୍ଧନ୍ତି ସାହସ ।
 ଭୀମା ଶୁଦ୍ର ନଈ ?
 ଆଗ ପଛ ନାହିଁ !
 ଧରି ପରପାର,
 ପବତ ରୁଚିର ।
 ଦେଖନ୍ତି ନିରେଖି,
 କାନ୍ଦି ନହେ ଆଖି ।
 ଖୁସି ବଇରାଣୀ,
 ଯୋଗେ ଗଲେ ଲାଗି ।
 ବିରହ କି ସହି,
 ଆଖିବେ ଫେରାଇ ।
 ସିନ୍ଧୁ ଗାମୀ ନଈ,
 ପରମାର୍ଥ ପାଇ ?
 ଜଣି ରୂପବତୀ ?
 ଫେରିପାରେ ପତି ।
 ଯିବାକୁ ଅଧୀର,
 ଗତିମୁକ୍ତି ପରା !
 ରତନ୍ତ୍ର ସାଧନା,
 କେ କରବ ମନା ?

ଗୃହେ ଥିଲୁ ଅଙ୍କଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ତପସ୍ୟାରେ ଖୋଜି ଦେବ
 ସମ୍ପା ଚଳିଗଲା ବନେ
 ଥିଅହେଲୁ ପାଶେ ବାଳା
 ବଜେ ବନ୍ଦା ପତିପ୍ରାଣ
 ନ ଶୁଣିଲେ ପଦେ କଥା,
 ନିଜ ଭଜନରେ ନିଜେ
 ପଡ଼ି ପଦେ ପଡ଼ି ବାଳା
 କହଇ, “ପରାଣନାଥ !
 ଅସାର ସଂସାର ସୁଖ
 ତନ ମନ ସବୁ ଅର-
 ସେ ଶୁଭ ସାଧନା ଧରେ,
 ପାପଶଙ୍କ ଭଗବାନ
 ବାଧା କପାଁ, ପୂଜେ ମୋର
 ମୋ ପ୍ରାଣନେବତା ତୁମେ
 ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଆତ୍ମସୁ-ସ୍ଥାନା,
 ରୁଦ୍ଧ ହେଲୁ ବାଳା କଣ
 ଲେଉଟକରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁ,
 ନାଶ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ଧର୍ମ-
 କାମ ଦୁଷ୍ଟ ନରକେ
 ଶାନ୍ତୋବା ପରାଣେ ନାହିଁ
 ଭାବନ୍ତି, ଦେଖିବେ ସେହୁ

ଶାନ୍ତୋ—ପାଖେ ତୁ ରହିବୁ ବାଳା !
 ଚାହିଁବାରେ କେତେ ତୋରେ

ସଂସ୍ତେଗର ସାହା,
 ଉପରୁର ସାହା ।
 ପ୍ରାଣପତି ଯହିଁ,
 ମସ୍ତକ ଲୁଆଇଁ ।
 ନ ଟଳିଲୁ ତଳେ,
 ନ ଚାହିଁଲେ ଡୋଳେ ।
 ରହିଲେ ଲଗନ,
 କରଇ ସେଦନ ।
 ଶୁଭ ମୁଁ ତ ମଣେ,
 ତେଜିଲେ ଆପଣେ ।
 ପିଲେ ପ୍ରଭୁଠାରେ,
 ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋରେ ।
 ପୂଜନ୍ତୁ ଆପଣ,
 ଦେବତା ଚରଣ !
 ବନେ ତପେ ରତ,
 ନାହିଁ ଦେଖେ ହିତ ।”
 ନାହିଁ ପାରେ କହି,
 ନାହିଁ ପାରେ ଚାହିଁ ।
 ପଥେ ପତି ସାହା,
 ନ ପିଟାଏ ଗହା ।
 କାମନା ବିକାର,
 ପତ୍ନୀର ମଙ୍ଗଳ ।
 ଯଦି ତୋ ବାସନ୍ୟ,
 କରପାରେ ମନା ?

ଏ ବ୍ୟବସାୟ ଶୁଦ୍ଧ
 ଧରିବାରେ ଯେବେ ମନେ
 ଉଷାନେ ଉଦର ତୋଷି,
 ରହ ପାଶେ, ତା ନ ହେଲେ
 କାନ୍ଦି ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ସମ୍ପା
 ନେଲେ ତପସ୍ବିନୀ ବେଶ,
 ପତସେବା କଲେ ସାର,
 ବସି, ମାତିଗଲେ ବାଳା
 ଶାନ୍ତୋବା ଭାବନ୍ତି ମନେ,
 ପତ୍ନୀରେ ସ୍ବୟମ୍, ଧୈର୍ଯ୍ୟ,
 କହନ୍ତି, “ଗୋ ସହ ! ରୁଟି
 ବରକ୍ତ ହେଲୁଣି, ଆଜି
 ଗ୍ରାମେ ଯାଇ ଦଶନ୍ଧରୁ
 ଉଷା କରି ଆଣିବୁ କି,
 ବିଶୁଦ୍ଧ ବକଳା ନାହିଁ
 ଆଣିଲେ କଷ୍ଟହୀଁ ସାର,
 ଧନ ପିତା-ମାତା କୋଳେ
 ଶୁଣିଲୁ ଶୁଣୁରଦର
 ଅନ୍ୟପୁର ବାଳା ଦେଖେ
 ସେହୁ ପୁଣି ଉଷା ମାଗେ
 ଏ ସେ ଶୁଦ୍ଧା ତପସ୍ବିନୀ
 ପତିର ଆଜ୍ଞାରେ ସମ୍ପା
 ଗ୍ରାମେ ବାଳା ଉଷା ମାଗେ
 ଅଦଭୁତେ ମିଳିଲୁ ସେ

ଉକାରୁଣୀ ବେଶ,
 ଦୁହେଁ କ୍ଲେଶ ଲେଶ ।
 କାଟିପାରୁ କାଳ,
 ଯହିଁ ଇଚ୍ଛା ଚଳ ।
 ଭୂସଣ-ସମ୍ଭାର,
 ନାହିଁ ଆଡ଼ମ୍ବର ।
 ପତଙ୍ଗ ଚରଣେ,
 ସାଧନେ, ଭଜନେ ।
 କବିବେ ପଶ୍ୟା,
 ତ୍ୟାଗ ଆଦି ଶିକ୍ଷା ।
 ଖାଇ ଖାଇ ମନ,
 ନ ଛୁଇଁବ ଜାଣ ।
 ରୁଟିର ବକଳା,
 ଭୁଞ୍ଜିବି ମୁଁ ବାଛା ?
 ଆନେ ହସୋଜନ,
 ନ ହେବ ଭୋଜନ ।
 ବଢ଼ିଲୁ ଆଦରେ,
 ବିଳାସ-ସମ୍ଭାରେ ।
 ନାହିଁ ରବି ତାର,
 ପିନ୍ଧି ଫଟା ଚର ।
 ଅଭୁଲ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରରେ !
 କିବା ନାହିଁ ପାରେ !
 ବୁଲି ଘରେ ଘରେ,
 ନଶ୍ବ ଦୁଆରେ ।

ଦେଖି ଶୁଭଜେ ନଶାନ୍ନ
 କୁଣ୍ଡାଇ ବୋବାଳ ଗୁଡ଼େ
 ନଶାନ୍ନ—ପିତାଙ୍କ ବିପୁଳ ଧନ
 କୁବେର ବିଭବ ଧରି
 ଶୁଭଜ ! ତୁ ଥାଳ ଧରି
 ଗୁଡ଼ ପାଟିଯାଏ ମୋର
 ଶୁଭଜ—ଏ କି କଥା ? ସଙ୍ଗାତ ଗୋ ! ଦୁଃଖ କାହିଁପାଇଁ !
 ଶୁଭଜଙ୍କ ଚପସ୍ୟା ବଳ,
 ସେ ଦୃଷ୍ଟିରେ କିବା ଶକ୍ତି,
 ଜାଣିଲେ ଦେବତା ଭାବ
 ଶ୍ରାବ୍ୟ ମୋ ଦେବତା ପତି !
 ବକଳା ଶକ୍ତି ଏ ଦିଅ,
 ଦଶଶକ୍ତି ବକଳାରେ
 ହେବ ଆଜି ଏ କଥା ଗୋ ! ଅନ୍ୟଥା ନ ଘେନ ।
 ନଶାନ୍ନ—ହେବ ନାହିଁ, ହେବ ନାହିଁ,
 କହିବୁ ‘ଭଗିନୀ ତବ
 ଏସବୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଭରି
 କହିଛନ୍ତି, ‘କାଲିଠାରୁ
 ଏକାନ୍ତ ବିବଶ ସଜ୍ଞା
 ନଶାନ୍ନ କଥା, ଦଉଡ଼େ
 ଶଯିବା ଚଢ଼ିବା ଗିରି
 ଛୁଣିଲୁ ଆଖୁଠି ଶ୍ରେଣୀ
 ବହୁ କଷ୍ଟେ ଥୁଏ ଥାଳି
 କି ଶୁଦ୍ଧି ଦେବତା ମୋ,
 ତହିଁ ହେଲୁ ସ୍ଥିର,
 ନ ଫିଟଇ ଗିରି ।
 ଗଲୁ କଲେ ଉଡ଼ି,
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗଲେ ଗୁଡ଼ି ।
 ବୁଲିବୁ ଦୁଆରେ !
 ଅନ୍ତର ବିଦରେ !
 ତୁମେ ଜାଣନାହିଁ ।
 ମନେ କିବା ଟାଣି,
 ପୂଜନ୍ତୁ ଚରଣ ।
 ହେଉଛି ଉଚ୍ଛ୍ୱର,
 ଯିବି ଦଶ ଦର ।
 ଶୁଭଜଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ,
 ଅନ୍ୟଥା ନ ଘେନ ।
 ତୋତେ ମୋର ରାଗ !
 କରିଲେ ବାରଣ,
 ପେଟିଛନ୍ତି ଥାଳି,
 ଭିକ୍ଷା ନଥୁ ବୁଲି !’
 ନ ପାରିଲୁ ଟାଳି
 ହାତେ ଧରି ଥାଳି ।
 ଗଲୁ କଥା ନୁହେଁ,
 ଶରଣାସ ବହେ ।
 ପତିଙ୍କ ଚରଣେ
 ଭୟେ ମନେ ଗୁଣେ !

ଶୁଣେ ଡାବୁ ବାଣୀ “ଏକ
 ଫେରୁଅ, ଫେରୁଅ ବେଗେ
 ସବିନୟେ ଭାଷେ ସତୀ
 ନଶିଦର ରାଣ ପରେ
 କାହିଁରେ ତପସ୍ବୀ ପ୍ରାଣ
 ଥାଳି ନେଇଥାଏ ସଖା
 ପତି ଉପବାସେ ରହେ,
 ମିଳିଲ ନରାଣ ପ୍ରାଣେ
 ମଧୁର ବଚନେ ବୋଧ
 ବିଶୁଦ୍ଧ ବକଳା ଧରେ
 ଏତେ ହେଲ କାନ୍ଦେ ବାଳା,
 ଘୋଟାଇଲ କଳାମେଘ,
 ମୁଷଳ ଧାରରେ ଘନ
 କେ କହିବ ସଖାପ୍ରାଣ
 ପ୍ରାଣେ ବଳି ସଖାରେ
 ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାରେ ଡାକେ
 ବର୍ଷାମାଡ଼ ଖାଇ ଦେହ
 ଘଡ଼ିଘଡ଼ି ନାଦ ଶୁଣି
 ବିଜୁଳି ତମକେ ତଳେ
 ବହୁ କଷ୍ଟେ ମିଳେ ଆସି
 ଦୁଇ କୂଳ ଖାଇ ବହୁ-
 ଶ୍ଯମାରେ ଯେ ଘୋର ବଡ଼ି
 ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ପଡ଼େ ବାରି,
 ଆରତେ ପ୍ରାଥନା ରତେ

ଖାଦ୍ୟ ଭିକାରୀ !
 ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ମୋର ।”
 ବଚନ ନିର୍ବନ୍ଧ,
 ରାଣ, ଯେତେ ଦୁଇ ।
 ନ ଟଳିଲ ତଳେ,
 ପରାଣ ଭିକଳେ ।
 ଭାବ ଅଶ୍ରୁ ଝରେ,
 ନଶିଦ-ମନ୍ଦିରେ ।
 ଫେରାଇଲ ଥାଳୀ,
 ଦଶଦ୍ଵାର ବୁଲି ।
 ବେଳ ଆସେ ବୁଡ଼ି,
 ମାରେ ଘଡ଼ିଘଡ଼ି !
 ବରଷିଲ ଜଳ,
 କି ଭାବେ ବ୍ୟାକୁଳ !
 ରୁଟିର ବିକଳା
 ଭାବେ ‘ଓହା ହେଲ !’
 କମ୍ପେ ଥର ଥର,
 କରଇ ବଧୂର ।
 ପଥ ବାରି ବାରି,
 ଶ୍ଯମାକୁଳେ ବାଳୀ ।
 ଅଛୁ ଶ୍ଯମାଜଳ !
 କେହ୍ନେ ହେବ ପାର !
 ସଖା ଅଶ୍ରୁ ତାଳେ,
 ବିଭ୍ର ପାଦତଳେ !

“ହେ ପ୍ରଭୁ, ହେ ପରପୁର	ଆରତଭଞ୍ଜନ,
ଦୋର ଦୁଃଖେ ମାଗେ ଦୀନା	ଅଭୟ ଶରଣ ।
ସ୍ବଦେବ ଉପବାସେ,	ଅଳ୍ପ ହାତେ ମୋର !
ସ୍ବମାରେ ଯେ ଦୋର ବଢ଼ି,	କର ତୁ ଉଦ୍ଧାର !”
ସତୀର ବିକଳ ଡାକ,	କରୁଣ ଜଣାଣ
ବାଜେ ବଜ୍ରନାଦେ କର୍ଣ୍ଣେ,	ପ୍ରଭୁ ଆର୍ତ୍ତଶାଣ
ଧାଇଁଲେ କେଉଁଟ ବେଶେ;	କହନ୍ତି, “ଭଗିନୀ;
ଦୁର୍ଗମ ଏ ବରଷାରେ	ଏକାକୀ ତୁ ପୁଣି !
ହେବ ନାହିଁ ! ହେବ ନାହିଁ !	କି ତୋର ସାହସ !
ପାଶୁହୋଇ କେତେ ଦୂର	ଯିବୁ କାହା ପାଶ ?
ଭଞ୍ଜିଗଲା ଧ୍ୟାନ ବାଳୀ	ରୁହେଁ ଖୋଲି ଆଖି,
ମୃଦୁହାସେ ଅଗ୍ରେ ଉଦ୍ଧ	କେଉଁଟ ସେ ଦେଖି,
କହଇ ହରଷେ, “ଭାଇ,	ଅନାଥର ନାଥ
ପେଟିଦେଲେ ପାଶେ ତୋତେ,	ନ ସହି ଆରତ ।
ନଦର ସେ ପାଶେ ପଡ଼ି	ଅଛନ୍ତି ଓପାସେ,
ପାରିକର ଆଉ ଡେରି	ନ କର ତୁ ଲେଖେ ।”
କେଉଁଟ କହେ, “ଭଗିନୀ !	ଭୟ କର ଦୂର,
ମୁଁ ଯାଇଁ ଛୁଡ଼ି ଆସୁଛି,	ଯହିଁ ତୋର ଘର ।”
ତୋଳିଲ ସତୀକୁ କାନ୍ଦେ,	ନାବେ କଲ ପାରି
କ୍ଷଣକେ କୁଟୀର ପାଶେ	ଦେଲ ସେ ଉଦ୍ଧାର ।
ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ କେଉଁଟ ସେ	ବନେ ଉଦ୍ଧାରିଲ;
ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ପାଇଁ	ସମୟ ନ ଦେଲ !
ଚେତା ହେଲ, ଲଜେ ବୁଝେ,	ସତୀ ଅଙ୍ଗେ ରୁହିଁ,
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲଜଳା ସେ ଯେ !	ବସ୍ତ୍ର ଖଲି କାହିଁ ?

“ବସେ ଘୋଡ଼ା ଅଛୁ ରୁଟି
 କେଉଁଟ କି ଭାବୁବ
 ରୁଟିର ଉପରୁ ବସ
 ଚପୁଡ଼ି ବରଷାପାଣି
 ପଡ଼ିରେ ପ୍ରଣମି ରୁଟି
 ରୁଟିରେ ଶାନ୍ତୋବା ବାରେ
 ସେଡ଼େ ତେଜ ପତ୍ନୀ ଅଙ୍ଗେ,
 ସେ ସାହୁକି ଆକର୍ଷଣ,
 କେବେ ତ ନ ଥିଲେ ଦେଖି,
 “ଏ ଦୁର୍ଗମେ କେହ୍ନେ ସାଧୁ
 ଠିକେ ଠିକେ ସବୁ କଥା
 ଥାଳି ଫେରାଇଲୁ, ରୁଟି
 ପଥେ ବର୍ଷା, ନୟା ବୁଦ୍ଧି,
 କାନ୍ଦଣ ଡାକିଲୁ, ଦୟା-
 ଚକ୍ଷୁ ଫେଡ଼ି ଦେଖିଲୁ ସେ
 ଆସି ଆଗେ ଉଭାହେଲେ
 ନିଶି ହସି ଭାଷିଲେ ସେ
 ଭାଗିନୀ ବୋଲଣ ଡାକି
 କାଲେ ବହୁ ନାବେ ରଖି
 ଆଣିଲେ କାନ୍ଦରେ ଦ୍ଵାରେ
 ଧନ୍ୟବାଦ ନାହିଁ ଦେଉଁ,
 ସବୁ ତ ମଧୁର ଲାଳା,
 ଶାନ୍ତୋବା ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁ
 କହନ୍ତି ପତ୍ନୀରେ, “ସଖା,

କି ହେଲୁ, କି ହେଲୁ !
 ପରାଣ ନ ଗଲୁ !”
 ଉତ୍ତର ଯତନେ,
 ସଖା ଅଙ୍ଗେ ଦେନେ ।
 ଆଗେ ଦେଲେ ଥୋଇ,
 ଚାହିଁଲେ ତ ନାହିଁ !
 ସଉଦର୍ଯ୍ୟ ସେତେ,
 ଆମ୍ବୋହାର ସେତେ ।
 ପରୁରନ୍ତି ଧୀରେ,
 ଆସିଲୁ ଏକାରେ ?”
 ସଖା ଗଲୁ କହି,
 ମାଗି ଆଣେ ବହୁ ।
 ଉଡ଼ିଲୁ ସାହସ ।
 କର ପାତକୀ,
 କେଉଁଟ କିପରି,
 ଦେଲେ ଆଶା ଭର ।
 କି ମଧୁ ବଚନ,
 ଦେଲେ ଆଶ୍ଵାସନ !
 କରଲେ ସେ ପାରି,
 ଦେଲେ ସେ ଉତ୍ତର !
 ହେଲେ ଅନୁରକ୍ତ,
 ସୁଜିଲେ ଅନୁରକ୍ତ !
 ବହେ ଧାର ଧାର,
 ଧନ୍ୟ ଭାଗ୍ୟ ତୋର !

ଭାଷଣ ଏ ଭାମା ନଦୀ
 ପୁଣି ବଢ଼ିବେଳେ ? ନାହିଁ
 ଭବ-ସମ୍ବନ୍ଧ ପାର
 ଯାହା ପାଇଁ ଯୋଗୀ ଧରେ
 ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ତପ କରି
 ଭାଗ୍ୟ ତୋର କଲେ ସଖା
 ଆସିଲେ ମୋ ଦ୍ଵାରେ ପ୍ରଭୁ
 ଅଭାଗୀ ମୁଁ, ଗଲେ ଗୁଡ଼ି
 ନିଅ ଫିଙ୍ଗିଦିଅ ରୁଟି
 ପାପହୀନ ସେ ଜୀବନ,
 ମହାପାପୀ, ଏ ଜୀବନେ
 ଯେତେ ଦିନ ନ ଦେଖିଛି
 କଷ୍ଟ ସିନା ହେଲ ସାର,
 ପରାଣ ଚଳିଲେ ବାଳା
 ପତି ନ ଖିଲିଲେ ସଞ୍ଜ
 ତମ୍ଭେ କାଟନ୍ତି କାଳ
 କେତେ ଦିନ ଗଲ ବିତି
 ଆକୁଳେ ଯୁଗଳ ପ୍ରାଣୁ
 ହରିଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବ ଥିଲୁ
 ‘ଭୋଜନ ଯୋଗାଅ ଭକ୍ତେ’
 ବହୁ ପ୍ରକାରର ଅଳ୍ପ
 ବୈଷ୍ଣବ ନେଇ ଥୁଏ ପାଖେ,
 କହନ୍ତି ଶାନ୍ତୋବା, “ଭାଇ,
 ପଠାଇଛି ଯେହୁ ତୋରେ

କେ କରିବ ପାରି,
 କେଉଁଟ ସେପରି ।
 କରେ ଯେ କେଉଁଟ,
 ସାଧନା ନିଶ୍ଚିତ ।
 ଯାରେ ନୁହେଁ ଧରି,
 ଭାମା ନଦୀ ପାରି !
 ଗଲେ ସତେ ଫେରି ?
 ବାରେ ନ ପରୁରି ?
 ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ମୁଖେ,
 ଭୁଞ୍ଜିଲୁ ସେ ସୁଖେ ।
 ନ ଘେନିବି ଜଳ,
 ଚରଣ କମଳ ।”
 ନ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ପତି,
 ବକଳା ଫିଙ୍ଗନ୍ତି ।
 ଘେନଇ କି ବାରି,
 ଅନଶନ ଧରି ।
 ନାହିଁ ତା କଳନା,
 ଭଞ୍ଜ ପ୍ରାର୍ଥନା ।
 ପାଖ ଗ୍ରାମେ ରହି,
 ସ୍ଵପ୍ନେ ପ୍ରଭୁ କହି ।
 ବ୍ୟଞ୍ଜନ ତିଆରି,
 ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞା ପାଳି ।
 ତୁମେ ଯେ ବା ହୁଅ,
 ତାହାକୁ ପଠାଅ ।

ନ ଦେଖିଲେ ତାରେ, ଅନ୍ଧ
 ଅନସନେ ଯାଉ ପ୍ରାଣ,
 ଅନ୍ଧ ଥୋଇ, ବୈଶ୍ୟ ନିଜ
 ଶାନ୍ତୋବା ଅଟଳ ଭକ୍ତ
 ଶାନ୍ତ୍ୟାଦେବ୍ୟ ପଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି
 “ଅନ୍ଧ ସିନା ଲୋକେ ବଡ଼,
 ଶାନ୍ତ୍ୟ-ଦୋଷେ ମରେ ନର,
 ଜୀବନେ ବା କିସ ଅଛି,
 ଅସାର ଏ ଅନ୍ଧ, ତୃପ୍ତି
 ଟିକିଏ ଅନ୍ଧରେ ହୁଏ,
 ଏଇ ଛୁର ଭକ୍ଷ୍ୟାଦେବ୍ୟ,
 ଭୁଲିପାରିବ ପ୍ରଭୁ !
 ଆସ ବାରେ ଦେଖାଦିଅ,
 ଶିଉଳୀ ଠାଣିରେ ଯୋଗ
 ପ୍ରେମର ତରଙ୍ଗ ଖେଳୁ,
 ଆମେ ତୋ ଚରଣଦାସ,
 ବାଜିଲ ପରାଣେ ଡାକ,
 ନଟବର ବେଶେ ଦେଖା-
 ଭକ୍ତ ଯୁଗଳେ ପ୍ରେମେ
 ସ୍ନେହେ ଅନ୍ଧ ଦେଲେ ମୁଖେ
 ଦମ୍ଭିତ ତପତ ପ୍ରାଣ
 ବହୁ କ୍ଷଣ ରହି ପ୍ରଭୁ
 କଲେ ଆଶୀର୍ବାଦ ମିଳୁ-
 ଯେ ଦିନ ଯେ ରୂପେ ଲଜ୍ଜା

ନ ଦେବୁ ତ ମୁଖେ,
 ପ୍ରଭୁ ଥା'ନ୍ତୁ ସୁଖେ ।
 ଗୃହେ ଗଲ ଚଳି,
 ମନେ ମନେ ଭାଳି ।
 କହନ୍ତି ଶାନ୍ତୋବା,
 କି ଅଛି ସେ ଥିବା !
 ସଂଯମେ ଜୀବନ,
 ଜୀବନ୍ତ ମରଣ !
 ଆଶେ ନାହିଁ ତଳେ,
 ପରିଣତ ମଳେ !
 ଜୀବନ-ବିଭବେ,
 ଭାବ ନାହିଁ ଲବେ ।
 ଆସ ବଂଶୀପାଣି,
 ବକ୍ତିମ ରୂପାଣି !
 ବଜାଅ ମୁରଲୀ,
 କହ ମୋର ବୋଲି ।”
 ନ ପାରିଲେ ସହି,
 ଦେଲେ ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ ।
 ବସାଇଲେ କୋଳେ,
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ଗଲେ ।
 କରଣ ଶୀତଳ,
 ହୋଇଲେ ଅନ୍ଧର ।
 ଥିବରେ ଦର୍ଶନ,
 ଭକ୍ତପ୍ରଧାନ !

ପଣ୍ଡିତପୁରରେ ପ୍ରଭୁ
 ରଥ ଏକାଦଶୀ ଯାନ୍ତି
 ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜମି ପ୍ରେମେ
 କରନ୍ତି ଜୀବନ ଧନ୍ୟ,
 ସେହି ସେ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ
 ନାମ-ସଂକୀର୍ତ୍ତନ କରି
 ଦଶମୀ ବୃନ୍ଦା ରାତି
 ଫୁଲନ୍ତି ଭକତ ଯେତେ
 ଅର୍ଦ୍ଧରାତି ହେଲା, ଆସି
 ଦେଖନ୍ତି ଶ୍ରୀକ୍ଷଣ ବଢ଼ି
 ଶାନ୍ତୋବା କହନ୍ତି, “ଆସ,
 ନାହିଁ ଭୟ, ପିଚ୍ଛ ଧରି,
 ଏ ଭବ-କାଣ୍ଡାସ ହରି
 ଏ ଶ୍ରୀ ପାମାନ୍ୟ ନନ୍ଦ
 ଶୁଲନ୍ତି ଶାନ୍ତୋବା ପତି-
 ପଛେ ଶତ ଶତ ଭକ୍ତ
 ପାଣି ଶୁଖି ଖୋଲଗଲା
 ପାର ହେଲେ ଭକ୍ତଗଣ
 “ଜୟ ହେ ଶାନ୍ତୋବା, ଜୟ
 ଯାନ୍ତିଗଣ ଶୀର୍ଷେ ଗଲେ
 ଭକ୍ତ ଯଶ ଗାଇ କଲେ
 ଶୁଣନ୍ତି ଶାନ୍ତୋବା କଣ୍ଠେ
 “ପତିପତ୍ନୀ ପାଶେ ଆସ,
 ଏତେ ଦୂରେ ଅଛ, ପ୍ରାଣେ

ବଟଂଲ ମିଦରେ,
 ବିଷାକ ଲୋକରେ ।
 ପୂଜନ୍ତି ବଟଂଲ,
 ଉଠେ ହରିବୋଲ ।
 ଶାନ୍ତୋବା-ଦମ୍ଭିତ,
 କରୁଛନ୍ତି ଗତି ।
 ଦଶ ଦଡ଼ି ଜନ୍ମ,
 କରି ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ।
 ଶ୍ରୀମା ନଦୀ ପାଶେ,
 ଫେରନ୍ତି ନିରାଶେ ।
 ଆସ, ହେ ଭକତେ,
 ଯାଏ ମୁଁ ପୁରତେ ।
 ନାମ ଭୁଣ୍ଡେ ଧରି,
 ହେବାନି କି ପାରି ?
 ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ଜଣ,
 କରନ୍ତି ଗମନ ।
 ପଥ ସୁପ୍ତଶୟ :
 ପ୍ରେମେ ବିଗଳିତ !
 ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ, :
 ଭକ୍ତ ଯଶ ଗାଇ ।
 ବଟଂଲ ଦର୍ଶନ,
 ଶ୍ରୀମୁଖବଚନ ।
 ନିତି ଦେଖେ ମୁଖ,
 ତଳେ ନାହିଁ ସୁଖ ।”

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିଦେଶେ ପତି-
 ସାଧୁ ସଙ୍ଗ ପାଇ ବହୁ
 ପଣ୍ଡିତପୁର ହୋଇଲୁ
 ବହୁ ଦୂରୁ ଆସି କମି-
 ଲାଗିଲୁ ପ୍ରେମର ଲାଳା
 କ୍ଷଣ ଭକ୍ତ-ସଙ୍ଗ-ଲଭେ
 ଭକ୍ତ ପତିପତ୍ନୀ ଯଶଃ
 ସରବେ ଦେଖିଲେ ଭକ୍ତ
 କି ଦିବ୍ୟ ଉନ୍ମାଦ ପତି-
 ଦର୍ଶନରେ ସେ ଉନ୍ମାଦ
 କୋଟି ପ୍ରାଣ ଧନ୍ୟ କଲେ
 ଦିବ୍ୟୋନ୍ମାଦେ ନାରୁ ନାରୁ

× ×

ଧନ୍ୟ ଭକ୍ତବରୁ, ଧନ୍ୟ
 ଭକ୍ତ ଶକ୍ତ ତୋର
 ତୋଠାରୁ ଭକ୍ତ ବଡ଼,
 ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗ ଗୁଣେ ତରେ
 ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗ ମିଳୁ ସଦା,
 ଆଉ କିଛି ତହୁଁ ବଡ଼

ପତ୍ନୀ ଗଲେ ପାଶେ,
 ତରଳଲେ ସୁଖେ ।
 ବୈକୁଣ୍ଠ ଭବନ,
 ଗଲେ ଭକ୍ତଗଣ ।
 ନାଶିଲୁ ମନ୍ଦିର,
 ତରଳଲେ ନର !
 ଖେଳିଲୁ ଭାରତେ
 ବିଷ୍ଣୁଲ ପୁରତେ ।
 ପତ୍ନୀ ଦେହେ ଖେଳେ,
 ପ୍ରାଣୁ ପ୍ରାଣେ ଚଳେ ।
 ଭକ୍ତପୁରାଣ,
 ତେଜଲେ ଶରୀର ।

× ×

ଭକ୍ତେ ଗୋପନ
 କେ ବଞ୍ଚି ପାରିବ ?
 ବଡ଼ ତା ଶକ୍ତି,
 ମହା ପାପମତ !
 ଲେଟେ ପଦତଳେ,
 ନ ଦିଶେ ମନ୍ତ୍ରରେ ।

ଲଳିତା ଚରଣ

ପରମ ଭକ୍ତ ଏକ
 ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ପାଶ ଗ୍ରାମେ

ବୈଷ୍ୟ ପରିବାର,
 କରୁଥିଲେ ଘର !

ପତିପତ୍ନୀ ଦୁଇ ଜଣ
 ଦୋକାନ ବେବସା କରି
 ପିତା ମାତା ଶୁଦ୍ଧମତି
 ପାଇଥିଲେ ଧର୍ମବଳେ
 ଶୁଦ୍ଧ ଜନ୍ମାଶ୍ରମୀ ରାଧି
 ମାତୃକୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲ
 ଅତି ଧୂଳି ଲଳିତ ତନୁ,
 ପିତା-ମାତା-ପ୍ରାଣ କଲ
 ଲଳିତାଚରଣ ନାମ
 କୁମାରେ ଲଳିତ କରି
 ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ନାରାୟଣେ ନିତି
 ଜନକ ପୂଜନ୍ତି ପ୍ରେମେ
 ମାତାଙ୍କର ନିତି ନିତି
 ପିତାଙ୍କ ଧୂଳି ହନୁମାନ
 ପିଲାଦିନୁ ପୁଅ ପିତା
 ପ୍ରଭୁରେ ଭକତି ତାଙ୍କ
 ପାଞ୍ଚ ସାତ ବର୍ଷ ଦିନୁ
 ପରାଣ ଭକତି ତାଳି
 ହନୁମାନ ଚାଲିଣା ସେ
 ପ୍ରେମ ଗଦ ଗଦ ବାଣୀ
 କେବେ ବୋଧହୁଏ ତା'ରେ
 ଶିରେ ହାତ ରଖି ପାଶେ
 ଅଙ୍ଗରେ ପୁଲକ, ବହେ
 ଭବାବେଶେ କଟିଯାଏ

କର କଣା ବକା,
 ତଳାନ୍ତି ଜୀବକା ।
 ପୂଜି ହନୁମାନ,
 ତନୟ ରତନ ।
 ଦେବ ଦିପହର,
 ଜନମି କୁମର ।
 ରୂପ ମନୋହର,
 ଲଳିତ, ମଧୁର ।
 ଦେଲେ ପିତା ମାତା,
 ଗର୍ଭିଲେ ବିଧାତା ।
 ଅର୍ଘ୍ୟ କରି ଦାନ,
 ଦେବ ହନୁମାନ ।
 ତୁଳସୀପୂଜନ,
 ଚାଲିଣାପଠନ ।
 ମାତା ସାଥୀ ଧରେ,
 ଦେଖେ କୁତୁହଳେ ।
 ଲଳିତାଚରଣ,
 ନମେ ହନୁମାନ ।
 ପଡ଼ଇ ନିରତ,
 ମଧୁର, ଲଳିତ ।
 ହନୁମାନ ନିଜେ,
 ଶୁଣିବାକୁ ବିଜେ ।
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁଧାର,
 ପ୍ରହର ପ୍ରହର ।

ପୁଅର ଉକ୍ତିରେ ପିତା-
 କହନ୍ତି, “କୋହର ଦୟା
 ପାଶ ଗ୍ରାମେ ହେଉଥିଲା
 ଲଳିତା ନୋହୁଣୁ ସଞ୍ଜ
 ପଡ଼ିଲା ବିଷୟ, କୃଷ୍ଣ
 ଗୋପୀଙ୍କ ବିରହଲା
 ବୃନ୍ଦାବନ ରଥେ କୃଷ୍ଣ
 କେଶବାସ ଅସମ୍ଭାଳ
 ଲେକଲେ ଭୁଲି ଉଠେ
 “ହା ଗୋବିନ୍ଦ, ଦାମୋଦର,
 ଗୋପାଙ୍ଗନା ଲତା ତୁମେ
 କୋମଳ କୁସୁମ ଆମେ
 କୁମୁଦିନୀ ଗୋପାଙ୍ଗନା
 ଗୋପାଙ୍ଗନା ମୀନ ତୁମେ
 ତୁମେ ଗଲେ ଗୋପାଙ୍ଗନା
 ବିଷ ଦେଇ ମାରିଯାଅ
 ତୁହି ତ ପରାଣ, ଗଲେ
 ଗୋପୀନାଥ ନାମ ପରା
 ଚରଣର ଦାସୀ ମାରି
 ଅମୃତମୟ ତୋ ହୃଦ
 ଯାଅ ନାହିଁ ମଥୁରା ତୁ
 ଖଟୁଳୀରେ ରଖି ପୂଜି-
 ଗୋପୀଙ୍କ ହୃଦୟପଟା
 ଶୁଣି ଗୋପୀସ୍ବଦେ ଲୀନ

ମ.ତା ଆନନ୍ଦତ,
 ହେ ଅଞ୍ଜନାୟୁକ !”
 ଦିନେ ରାସଲୀଳା,
 ତହିଁ ପହଞ୍ଚିଲା ।
 ମଥୁରା-ଗମନ,
 ବନ୍ଧ-ବିଦାରଣ ।
 ଯାଆନ୍ତି ମଥୁରା,
 ଗୋପୀଏ ଅଧୀର ।
 କରନ୍ତି ସେଦିନ,
 ମାଧବ, ମୋହନ !
 ଆଶ୍ରୟ-ପାଦପ,
 ତୁମେ ତ ମଧୁପ ।
 ତୁମେ ହିମକର,
 ସୁଗୀରଥ ଯୁଦ୍ଧ-
 ବଞ୍ଚୁ କି ଶେ ?
 ଗୋପୀ ଜଣେ ଜଣେ ।
 ବଞ୍ଚୁ କିପରି ?
 ଧରୁ ବଂଶୀଧାରୀ !
 କିବା ପଡ଼ିରୁଷ,
 କାହୁଁ ହେଲା ବିଷ ?
 ଆସ ଆସ ଫେରି,
 ଥୁବୁ ଗୋପନାସ ।”
 ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦନ
 ଲଳିତାଚରଣ ।

ବନ୍ଧ ବସ୍ତ୍ର ହେଲ ଓଦା
 ‘ହା କୃଷ୍ଣ’, ‘ହା କୃଷ୍ଣ’ କହି
 କେତେ ଜନ୍ମର ବିରହ
 ବାଳକ ବୋବାଳ ଶୁଣି
 ପ୍ରବୋଧ ଦେବାକୁ କୋଳେ
 ବୃଦ୍ଧେ ଶୋକେ ଶ୍ରେଳ ହୋଇ
 ଲେଉଟକର ଲାଳା ଏବେ
 ଧରଣୀ ହେଲ ପବିତ୍ର
 ଉଦ୍ଧବ ଗୋପୀଙ୍କ ଦଶା
 କହିନ୍ତି ରାଧିକା ଦଶା
 ଲଳିତାଚରଣ ଦେଖେ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ତାହାର ଦଶା
 ଅଶ୍ରୁ ତାଳି ତାଳି ଜନେ
 ଲଳିତା ଅଶ୍ରୁ କେନ୍ଦ୍ର
 ଘରେ ଫେରି ଲଳିତାର
 ଖାଦ୍ୟପେୟ ଭୁଲି ହନୁ-
 ହନୁମାନ ଚାଲି ଯେ
 “ମୋ ଦଶା କୃଷ୍ଣରେ ପ୍ରଭୁ
 ପ୍ରାଣ ଯାଉଅଛି ଉଡ଼ି,
 ରକ୍ଷାକର ହନୁମାନ !
 ଲଳିତା ଦେଖଇ ଅଗ୍ରେ
 ସେହେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ତାରେ
 “ବୃନ୍ଦାବନେ ଯାଇ ଦଶା
 ଚରଣେ ସେବା ମିଳିବ

ବହିଷ ଲେଉଟକ,
 ପୁଡ଼େ ଆଉଁ ତାଳ !
 ହେଲ କି ଜାଗ୍ରତ,
 ଜନେ ବିଚଳିତ ।
 ସେନନ୍ଦ୍ର ବାଳକ,
 ତାଳନ୍ତି ଲେଉଟକ ।
 ପ୍ରାଣୁ ପ୍ରାଣେ ଖେଳେ,
 ପୂତ ଅଶ୍ରୁ ଜଳେ ।
 ଦେଖି ଯାଇ ଫେରି,
 ଶୁଣନ୍ତି ମୁରୁର ।
 ନିଜେ ହନୁମାନ,
 କରନ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନ ।
 ଗଲେ ଘରେ ଫେରି,
 ନ ପାରେ ନିବାର ।
 ଉନ୍ମାଦ ବଢ଼ିଲ,
 ମାନେ ଆଶ୍ରା କଲ ।
 ଗୁଣି କରେ ନତି,
 ଜଣାଅ ଝଟକ !
 ନୃଦ୍ଦେ ଦମ୍ଭ ଧରି,
 ତୋ ପଦେ ଗୁହାରି ।”
 ନିଜେ ହନୁମାନ,
 ଅମିୟ ବଚନ ।
 ଜଣାଇଲି ତୋର,
 ନ ହୁଅ କାତର ।

ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲି
‘ଲଳିତା ଲଳିତା ପରି
ଲଳିତା ଉନ୍ମାଦେ ଟଳି-
ହନୁମାନ ଦୟା ସବୁ
ସେ ରାସ ଦେଖଇ ସ୍ବପ୍ନ
ଦ୍ଵାଦଶ ଅକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର

ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ,
ମୋ ଆଦର ଧନ’ । ”
ପଢ଼ଇ ଚରଣେ,
ଅନ୍ତରରେ ଦେନେ ।
ନିଜେ ହନୁମାନ,
କରନ୍ତି ପ୍ରଦାନ ।

“ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ବାସୁଦେବାୟ”

ନିଜ ଜପମାଳା ଗଲେ
ପର ଦିନ ବୃନ୍ଦାବନେ
ଶରୀର ଧୁଳିଧୂସର
ଗଲ ବେଶ ପରିପାଟି
ପଥେ ବୃକ୍ଷତଳୁଁ ଫଳ
ନ ମିଳିଲେ ଉପବାସ,
ବହୁଦିନ-ତ୍ୟକ୍ତ ପତ୍ନୀ
ଭେଟି ପ୍ରାଣନାଥେ ଦେବ
ଦୁନିଆର ବେଶ ସିନା
ଅନ୍ତରର ଶୁଦ୍ଧ ବେଶ
ନାହିଁ ଶୌଚ, ନାହିଁ ସ୍ନାନ,
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣତଳେ
ଚରଣେ ଗଢ଼େ ଲଳିତା
ତନୁ କଣ୍ଠକିତ ପ୍ରେମେ,
ପ୍ରହର ପ୍ରହର ଗଲ
ଭୋକ ଶୋଷ ଭୁଲିଗଲ

ଛୁଡ଼ି ଭକ୍ତ ପାଇଁ,
ଲଳିତା ଚଳଇ ।
ଶିରେ ହେଲ ଜଟା,
ଖାଦ୍ୟ ପାନ ଦଟା ।
ମିଳିଲେ ସେ ଖାଏ,
ଝର ପାଣି ଶିଖରୀ
ସାଉଁଛୁ କି ଫେରି,
ଉରସ ବିସ୍ତାରି ?
ନର-ନେତ୍ର ମୋହେ,
ଦେବତାକୁ ଶୋହେ ।
ଘନଘନ ବେଶ,
ଯାଇଁ ପରବେଶ ।
ମହା ଭାବ ଭୋଳେ,
ହର୍ଷେ ଅଶ୍ରୁ ଗଲେ ।
ନାହିଁ ଆସେ ଜ୍ଞାନ,
ନାହିଁ ସ୍ନାନ ପାନ ।

ସେବକ କହନ୍ତି, “ବାପା !
 ପ୍ରସାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅ
 ଅବିଦ୍ୟା ଲଳିତାଠାରେ
 ଲଳିତା ଭାବେ ଲୀଳା
 ସ୍ନାନ ସାରି ଆନନ୍ଦେ ସେ
 ବିରହଜ୍ୱାଳା ଭୁଲିଣୀ
 ପାବକ୍ଷେ ବିଗ୍ରହେ ରୁହିଁ
 କୁଞ୍ଜେ କୁଞ୍ଜେ ବୁଲି ରହି
 କୁଞ୍ଜେ କୁଞ୍ଜେ ବୃନ୍ଦାବନେ
 ଅନ୍ୟେ ସିନା ଗୁପ୍ତ, ଦେଖେ
 ଲଳିତା ଦେଖଇ କେବେ
 କେବେ ବା ନୟନେ ଭାସେ
 କେବେ ବା ବାସହରଣ
 - ଗୋପୀନାଥପାଳଙ୍କ ଲୀଳା
 ରାସେ ଯୋଗ ଦେଇ କେବେ
 ନିଜ ଦୁଇ ହାତେ ଧରି
 ଅଭୁତ ଭକ୍ତଲୀଳା
 ଯା ଚରଣଧୂଳି ପାଇଁ
 ଶାନ୍ତ ପାନ ସ୍ନାନ ଧ୍ୟାନ
 ଲଳିତା ନ ଜାଣେ କିଛି,
 ବୁଦ୍ଧ ଜଣେ ଦେଇଯାଏ
 ଲଳିତା ଭକ୍ଷଣ, ପିଏ
 ବାରେକ ମାତର ନିତ୍ୟ,
 ଆହାର କି ହେବ, ସେ ତ

ଉଠ ସ୍ନାନ ସାରି,
 ହେଉଛି ଉଛୁର ।”
 କପା ଏବେ ପ୍ରୀତି !
 ରଚନ୍ତି ଶ୍ରୀପତି ।
 ଭୋଗ ମୁଖେ ଦେଲୁ,
 କୃତକୃତ୍ୟ ହେଲୁ ।
 କାଟେ ସାରା ଦିନ,
 କରଇ ଯାପନ ।
 ଲାଗେ ନିତ୍ୟ ଲୀଳା,
 ସିଦ୍ଧ ଭକ୍ତତୋଳା ।
 ରମ୍ୟ ରାସକେଳି,
 ନବମାତ ରେଣୁ ।
 ଶକଟା-ମର୍ଦ୍ଦନ,
 କରଇ ଦର୍ଶନ ।
 ହୁଏ ନୃତ୍ୟରତ,
 କୃଷ୍ଣ ଦୁଇ ହାତ !
 କେ କରବ ଗାନ,
 ଲେଉଟି ଭଗବାନ ।
 କେହି ନ ଜାଣଇ,
 କାହିଁ ସେ ତଳଇ ।
 ରୁଟି ତରକାରୀ,
 ଯମୁନାର ବାଣ ।
 ଯୁଟଇ ଆହାର,
 ମହାଭାବେ ଭୋଳ ।

ହନୁମାନ ଦଉମାଳା
 ଦ୍ଵାଦଶାକ୍ଷର ବଦନୁ
 ନୟନ ସବଂସ ଦେଶେ
 କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣେ ବଂଶୀବାଣୀ,
 ସବନାମ ରୂପ ହେଲୁ
 ଶୋଳ ବସ ଗଲୁ ସର
 ଲଳିତାର କୃଷ୍ଣପଦେ
 ଏକ ଭବେ, ଏକ ରସେ
 ଲଳିତାଚରଣ ହେଲୁ
 କୃଷ୍ଣପଦେ ସଦା ରତି,
 ଦିନେ ବଂଶୀଧ୍ଵନି ଉଠେ
 ଗୋଟି ଗୋଟି ଡାକେ ବଂଶୀ
 ଲଳିତାର କର୍ଣ୍ଣେ ବାଜେ
 ବବଣ ଲଳିତା, ତର-
 ଅଷ୍ଟ ସଖୀ ମଧ୍ୟେ ଯାଇ
 ଶୋଳସସ୍ତ୍ର ଗୋପୀପ୍ରାଣେ
 ଧନ୍ୟ ଯାର କର୍ଣ୍ଣେ ବାଜେ
 ପାଗଳ ହୋଇଣ ଗୋଜେ
 ଛୁଣି ଯାଏ ପରାଣର
 ଉଦାର ଆତ୍ମସ୍ଵରୂପ
 ବାଇଫଳ ଖାଇ ଯେହ୍ନେ
 ପାଗଳ ଲଳିତା ଭଲ
 ରାସମଣ୍ଡଳୀରେ ଯାଇଁ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଇଚ୍ଛିତେ ସଖୀ

ସଦା ଗଲେ ଧରେ,
 ନରନ୍ତର ଫୁଲେ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ଵରୂପ,
 କୃଷ୍ଣନାମ ଜପ ।
 କୃଷ୍ଣଦେହେ ଲୀନ,
 ଯେହ୍ନେ ଏକ କ୍ଷଣ ।
 ତନ ମନ ଲୟ,
 କଟିଲ ସମୟ ।
 ଦ୍ଵିତୀୟ ଲଳିତା,
 କୃଷ୍ଣରେ ମୋହିତା ।
 ବୃନ୍ଦାବନ ପୁର,
 ଗୋପୀକୁ ହକାର ।
 ମୁରଲୀ ନୟନ,
 ଲିଭୁ ତନୁ ଶଙ୍ଖ ।
 ରସେ ଦେଲୁ ଯୋଗ,
 ମହା ଅନୁରାଗ ।
 ବଂଶୀ ଆବାହନ,
 ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ।
 ସକଳ ବନ୍ଦନ,
 କରେ ଆଧ୍ୟାଦନ ।
 ଲୋକ ହୁଏ ବାଇ,
 ମନ ନ ବୁଝଇ ।
 ହୋଇଲୁ ମିଳିତ,
 ଲଳିତା ଜାଗ୍ରତ ।

ଲଳିତାଚରଣେ ଦେଲେ
ଲଳିତାରେ ମିଶିଗଲା
କି ଭାବେ ପାଇଲା ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଚରଣର ନିତ୍ୟ ସେବା,

× ×

ଜୟ ହେ ଅମୃତଦାତା !
ମଧୁର ଏ ପ୍ରୀତି-ରସ
ବାଜିବ କି କର୍ଣ୍ଣେ ବଂଶୀ
ପରଶେ ରସ ରଚିବ

ନିଜ ଅଙ୍ଗେ ସ୍ଥାନ,
ଲଳିତାଚରଣ ।
ପ୍ରଣୟିନୀ ପଦ,
ଅମୃତ ସମ୍ପଦ !

× ×

ଜୟ ଭକ୍ତଧନ !
ବୁଝିବ କି ପ୍ରାଣ ?
କାଟିବ ବନ୍ଧନ,
ହେ ନନ୍ଦନନନ୍ଦ !

ମାଛପାଟିରୁ ‘ଭଗବାନ’

“ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କପିଠି

ବିଜେ ମାଲକିନ୍ଦରରେ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବଇକୁଣ୍ଠ ସେ ତ
ମୁକତି ମିଳଇ ହେଲେ
ପଦ୍ମରେ କେଶର ସରି
ବିଶାଳ ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ
ପୃଷ୍ଠକୁ ଉପରେ ଦଶ
ପିପିଲିଯାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ
ରଘୁଆ କେଉଁଟି ରହେ
ପତ୍ନୀ, ମାଆ ବୁଢ଼ୀ ଘେନ

ସାଧକଙ୍କ ଘର,
ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ।
ଯମ ଯାଏ ଡରି,
ଭୂମି ଆଶ୍ରା କର ।
ଜଗନ୍ନାଥ ପୁଣ୍ୟ,
ପ୍ରଧାନ ନଗର ।
କୋଣେ ଅଛି ରହି ।
ହାଟଚଟି ସେହି ।
ବରଷ କୁଟୀର
ଘନ ପରିବାର ।

ମାଛ ଧରେ ଝିଙ୍କେ ନିତି
ନରନ୍ତର ଜଗନ୍ନାଥେ
ପୂର୍ବ ଜନ୍ମ ପୁଣ୍ୟ ଦେନି
ମାୟା କପଟ ନ ଜାଣେ
ମାଛ ମାରେ, କିନ୍ତୁ ମନେ
ଧକ, ଧକ ପ୍ରଭୁ ଦେଲେ
ଦୁଃଖ ହୁଏ ସତ, କେହ୍ନେ
ବୁଦ୍ଧ ମାତା, ପତ୍ନୀର ସେ
ଶୁଦ୍ଧ ବିପ୍ରେ ଗୁରୁ କରି
ସ୍ନାନ ପୂଜା ନାମ କରେ
ତାର ଶୁଦ୍ଧପ୍ରାଣେ ଝମେ
ଦଟେ ଦଟେ ନାରାୟଣ
ମାଛ ମାରି ଯିବା ଝମେ
ବିଲୁ ନାମ ଜପି ନେନ୍ଦ୍ର
ନ ଯାଏ ସେ ମାଛ ଧରି,
ସଞ୍ଜୟ ତ ଶେଷ ହେଲୁ
ମାତା ପତ୍ନୀ ଦେଲେ ଗାଳି,
ବଡ଼ କଷ୍ଟେ ଜାଲ ଧରି
ପୋଖରୀରେ ପାତେ ଜାଲ
ପଡ଼ିଲ ବଶାଳ ରୋହି
ରୋହି ଦେଖି ନାଚେ ରଘୁ,
ଏ ତ ଆଦ୍ୟ ଅବତାର !
କହେ, “ମୟୂରପଥାଣ !
ମାରୁଅଛୁ ମୋତେ ଦୁଃଖେ

ଚଳାଏ ଜୀବିକା,
ନିର୍ଭର ତା ଏକା ।
ଅଟେ ସେ ଭକତ,
କଥା କହେ ସତ ।
ବଡ଼ ସନ୍ତର୍ପଣ,
କେଉଁଟି ଜୀବନ !
ଛୁଡ଼ୁଛି ବେଉସା ?
ଏକଇ ଭରସା ।
ନେଲ ଧର୍ମଦାସୀ,
ମାନ ଗୁରୁ ଶିକ୍ଷା ।
ଜ୍ଞାନ ହେଲ ଜାତ,
ହେଲ ଅନୁଭୂତ ।
ହୋଇଲ ଦୁଃସହ,
ଗଡ଼ାଇଲୁ ନିର୍ଦ୍ଦୀ
ବସି ରହେ ଘରେ,
ଦିନ ଦୁଇଟାରେ ।
କଲେ ଡରସ୍କାର,
ହେଲ ସେ ବାହାର ।
ଜଗନ୍ନାଥ ମୁଣି,
ଭାଗ୍ୟକୁ ତାହାର ।
ବହେ ଅଶ୍ରୁଧାର,
ପ୍ରଭୁ ପରାସ୍ତ !
ଶୁଣ ଶୁଣ ହରି,
ଧୀବର ତୁ କରି ।

ମାଛମରା ଛୁଡ଼ି ଆଜି
 ଶୁଧାରେ ଜନନୀ ପତ୍ନୀ
 ଧରିଛି, ମାରିବି ତୋରେ
 ମହ୍ୟ ହୁଅ, ପ୍ରଭୁ ହୁଅ
 ଚୂପେ ଗଳ! ଆଖି, ହାତେ
 ମାଛ କହେ, “ଭଗବାନ !
 “ମାଛ କି କହଇ କଥା !
 ଏ ସ୍ଵର ଯାହାର ସେ ତ
 ସେ ତ ନଟବର ଶ୍ୟାମ
 ସେ ତ ଭକ୍ତଜନ-ସଖା
 ରଘୁଆ ଚକିତ ପ୍ରାଣ
 ଗଲ ବରୁଣେଇ ବନେ,
 ଦେଖିଲ ଝରଣା ଝରେ,
 ଭଲ ଝୁଲିବାଛି ରେହି
 ତକାପାତି ବସିଗଲ
 ମାତା ପତ୍ନୀ ଦୁଃଖ, ନିଜ
 ନେତ୍ର ଅଶ୍ରୁଧାର ଝରେ
 “ମାଛପେଟୁ କହୁ କଥା,
 ତୋର ‘ଭଗବାନ’ ସ୍ଵର
 ସ୍ଵରୁ ବଳି ମୂରତି ତ
 ହେ ମନମୋହନ ସୁଦ-
 ଯାଏ ସରି ଦାସ, ପ୍ରାଣ
 ପଡ଼ି ମାଂସ ଅସ୍ଥି ଏଥୁ
 ଦେଖେ ମୁଁ ମାଳଶଇଳୁଁ

କି ଅଛି ଉପାୟ,
 ଅତିହିଁ ଅଥୟ ।
 ଦେଇଛୁ ବେଉସା,
 ଛୁଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଆଶା !
 ମାଛ ଦୂତେ ଧରି,
 ରକ୍ଷା କର ହରି !”
 କି ମଧୁର ସ୍ଵର,
 ସିଲେକସୁନ୍ଦର
 ମାଳାଦି ବହାଣୀ,
 ଦାନବରୁ ହରି ।”
 ଆନନ୍ଦରେ ଭର,
 ପବିତ୍ର ଚଢ଼ିଲ ।
 କୁଣ୍ଡ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ,
 ରଖିଲ ଯତନେ ।
 ସୁଦୃଢ଼ ଆସନେ,
 ଶୁଧା ନାହିଁ ଘେନେ ।
 କରଇ କାକୁଡ଼ି,
 ଦେଖାଅ ମୂରତି ।
 ଆହା କି ମଧୁର,
 ଥିବ ମନୋହର !
 ଶୈବ ଦିଅ ଦେଖା,
 ନ ସହେ ଉପେକ୍ଷା ।
 ଖସିପଡ଼ୁ ତଳେ,
 ଆସୁନି କି ବେଳେ !”

ତିନି ଦିନ ତିନି ରାତି
 ତିନି ବୁଢ଼ା କରି ଜଳ
 ‘ଜଗବନ୍ଧୁ, ଜଗବନ୍ଧୁ’
 ଅନ୍ତରରେ ଜଗବନ୍ଧୁ
 ନୟନୁ ଲେଖକ ବହେ
 କି ଯୋଗୀ ସାଜିଲୁ ରଘୁ
 ଭୁଲିଲେ ଛପନସେଗ
 ଘନ ଘନ ଭକ୍ତାଢ଼ାକେ
 ମାଳାଦ୍ର ବରଳ ବସ୍ତ୍ର
 କମ୍ପେ ବୃକ୍ଷ ଅଙ୍ଗ, ରଘୁ
 ବୃକ୍ଷ—କିଏ ରେ ତପସ୍ବୀ, ତୋର
 କେତେ କାଳୁଁ ଧରିଛୁ ଏ
 ସୁନା ଦେହ କରୁ ରୁନା,
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖି ରଘୁଆ
 ରଘୁଆ—ଯାଆନ୍ତୁ ଆପଣା କାମେ
 ଲଭ ନାହିଁ, ସାଧନାରେ
 ମୃଦୁହାସେ ଫୁଟେ ମୁଖୁଁ
 ଭକ୍ତିର ଦୃଢ଼ତା ପ୍ରଭୁ
 ବୃକ୍ଷ—ଯାଉଛି ଚାଲି ମୁଁ ବାପା !
 ଏ ବୃକ୍ଷ ବ୍ରାହ୍ମଣ କଥା,
 ମାଛ କି କହଇ କଥା
 ନ ଖାଇ ନ ପିଇ, ଆତ୍ମ-
 ସଞ୍ଚଳ ବୁଝେ ରେ ବାପା
 ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଗମ ପଥ

‘କାମନେ ଚାହିଁ,
 ରଘୁ ନ ଘେନଇଁ ।
 ରଟଇ ବଦନ,
 ରୂପେ ଅଛି ଧ୍ୟାନ ।
 ଭାଗୀରଥଧାରୀ !
 କେଉଁଟି ତୁ ପରା !
 ଟଳିଲା ଆସନ,
 ପରାଣ ଉଛଳି !
 ଧରି ବିପ୍ର ବେଶ,
 ପାଶେ ପରବେଶ ।
 କେଉଁ ଦେଶେ ଘର,
 ତପସ୍ୟା କଠୋର ?
 ସାରୁ ତୁ ଜୀବନ,
 କରଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୋଷାଇଁ,
 ବୃଥା ବାପା ଦେଇ ।
 ବଚନ ମଧୁର,
 କରନ୍ତି ତଉଲ ।
 ଯଦି ନ ରୁଚଇ,
 ତୁ କି ହେଲୁ ବାଇ,
 ନାହିଁ ତୋ ବିଚାର ?
 ହତ୍ୟା କରୁ ସାର ।
 ବିଦ୍ବଜ୍ଜ ଦର୍ଶନ,
 ହଟେ ଯୋଗୀଜନ ।

ମାତାପତ୍ନୀ ଉପବାସେ
 ତୋର ଅବସ୍ଥାରେ ନାଶୁ-
 ଦ୍ରାହଣର କଥା ଶୁଣି
 ସଦଜାଣ କିଏ ବସ୍ତ୍ର !
 ମାଛ କହିବାର କଥା
 ମାତା ପତ୍ନୀ ଛନ୍ତି ଘରେ
 ଏ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଭଗବାନ
 ଭକ୍ତର ପରାଧୀ ପାଇଁ
 ରଦ୍ଧୁଆ—ଗୋସାଇଁ ! ଧୀର ପୁଅ,
 ଜାଣେ ‘ସତେ ସତେ ରହି-
 ଜନମିଛ ପାପୀକୁଳେ
 ମାଛ ଭୁଣେ ଦୟାମୟ
 ଆପଣ ତ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ,
 ନାହିଁ ଅନ୍ତରେ ରହି
 ଛଦ୍ମ ଗୁଡ଼ି, ବସ୍ତ୍ର ବାରେ
 ଧନ୍ୟ ହେଉ ପାପୀ, ତୁ ତ
 ତରଳିଲି ହୃଦ, ବସ୍ତ୍ର
 ଭକ୍ତ ଆଗେ ଚତୁର୍ଭୁଜେ
 ନବଦନ-ଶ୍ୟାମ ତନୁ
 ମଦନମୋହନ ରୂପ
 ବାମନର ହାତେ ସ୍ୱର୍ଗ
 କୃତକୃତ୍ୟ କଲବର୍ଣ୍ଣ
 ଚେତା ବୁଝିଯାଏ ଛୁଇଁ
 ଆଦରେ ଟେକଣ ପ୍ରଭୁ

ମରିବେ ତୋ ଦେନି,
 ଅଛୁ ତନି ପ୍ରାଣୀ !
 ରଦ୍ଧୁଆ ଚକିତ,
 ଲାଗେ ଅଦଭୃତ !
 କାହୁଁ ଏ ଜାଣିଲି,
 ଜାଣି ତଥାରିଲି !
 ପ୍ରଭୁ ପରମେଶ,
 ଏଥୁ ପରବେଶ !
 ଅଳପ ମୋ ଜ୍ଞାନ,
 ଛନ୍ତି ନାରାୟଣ !
 ଜୀବ ମାରେ ନିତି,
 ତେଣୁ ନିବାରନ୍ତି !
 ସବୁ କଥା ଜାଣି,
 ଭାସିଲ ବଚନ ।
 ଦିଅ ତ ଦର୍ଶନ,
 ପତିତପାବନ ।
 ଭକ୍ତ ଭାବେ ଭୋଳା,
 ବିଜେ ଚକାଡ଼ୋଳା ।
 ସଉନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଭରା,
 ପାପତାପହରା ।
 ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଲେ ଧରା !
 ଭାବେ ଆତ୍ମହରା ।
 ଚରଣକମଳେ,
 ଧରନ୍ତି ତ କୋଳେ !

ଶିରେ ହସ୍ତ ବୁଲାଇଣ
 “କାଳ କାଳ ଲଭ ବାବୁ
 ଆଉ ତୋର ଇଚ୍ଛା ବର
 ରଘୁକନ୍ଦେ, “କି ମାଗିବ ?
 ଆଉ ଭକ୍ତି ଆଶୀର୍ବାଦ,
 ଇଚ୍ଛା ଯେବେ, ହୃଦ୍ ମୋର
 ରସନା ମୋ ରଠୁଥିବ
 ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁ ଦେଖୁଥିବ
 ଯିବ ଏ ପରଶ ଗୁଡ଼ି
 ‘ତଥାପୁ’ କହିଣ ବିଭୁ
 ବିଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ଭବ-
 ଫେରଇ ଆନନ୍ଦେ ରଘୁ
 ଭକତର ଅପାଧ ତ
 ଅଶିମାଦ ସିଦ୍ଧି ଆସି
 ପ୍ରେମେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ଯାର
 ଧରର ସମ୍ପଦେ ତାର
 ନାମ ରଟି ରଘୁ ରୁଲେ
 ନୟନ-ଜ୍ୟୋତିରେ ଯାଏ
 ରଘୁଆକୁ ଦେଖି ଗ୍ରାମ-
 ବଡ଼ ଆପଣାର ଦିଶେ,
 ନାମ ରଟି ରଘୁ ଦାଣ୍ଡେ
 କିବା ସେ ମଧୁର ଧୂନ
 ଫଳମୂଳ ଲୁଗାପଟା
 ନାମାନ୍ତ ଦିଅନ୍ତି ଲେକେ,

ଦିଅନ୍ତି ଆଶିଷ,
 ଭକତି ସରସ ।
 ଥିଲେ ମାଗି ଦେନ ;”
 ତୋର ଦରଶନ ।
 ଯଥେଷ୍ଟ, ଯଥେଷ୍ଟ !
 ହଂସାଶ୍ରବ କାଟ ।
 ମଧୁମୟ ନାମ,
 ରୂପ ଅଭରମ ।
 “ଇ ଇଚ୍ଛା ବର ;”
 ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ।
 ବର ଗଲ ଭୁଟି,
 ବିଭୁନାମ ରଟି ।
 ନାହିଁ ଏ ମହାରେ,
 ଲେଟେ ପାଦୁଚଳି
 ହୋଇଅଛି ବର,
 କିପାଁ ହେବ ଆଶ ?
 ପ୍ରେମେ ତଳିତଳି,
 ଅନ୍ତର ତରଳ ।
 ଲେକେ ହେଲେ ଖୁସି,
 କହନ୍ତି ପ୍ରଣାମି ।
 ନିତି ଭିକ୍ଷା କରେ,
 ପ୍ରାଣ ମନ ହରେ ।
 ଯାହା ଲେଡ଼ା ତାର,
 ନ ଉଠ ଦୁଆର ।

ବୁଢ଼ାଣ୍ଡ ଉଣ୍ଡାର ଘର,	ବିଭ୍ରତ କରତା,
ଦିଅନ୍ତି ଭକତେ ଡାକ	ସେ ତ ପଡ଼ିଦାତା ।
ବିଦ୍ଧ ନାମ କହି ରଘୁ	କରଇ କଲ୍ୟାଣ,
କେନ୍ଦ୍ର ଧୂଳି ନିଏ କେନ୍ଦ୍ର	ବନ୍ଦଇ ଚରଣ ।
ହରଷେ କାଟଇ କାଳ	ମାତାପତ୍ନୀ ଘେନି,
ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ଯାପେ ରଘୁ	ଦବସ ରଜନୀ ।
ମାତା ପତ୍ନୀ ଘେନି କେବେ	ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ମାତେ,
ଅଖଣ୍ଡ ଭାବରେ କେତେ	ଦିନ ଗୁଡ଼ି ବିତେ ।
କେବେ ନାତେ, କେବେ କାନ୍ଦେ,	କେବେ ତଳେ ଗଡ଼େ,
ଘଡ଼ି ଘଡ଼ି ଧରି ତାର	କେବେ ଚେତା ବୁଝେ !
ରଘୁଆର ବଡ଼େ ଭାବ,	ପୁଣ୍ୟ ଧର୍ମ ବଳ,
କହିଲୁ, ଯା ସତ ହେଲୁ,	ତା କଥା ଅଟଳ ।
ବାକ ସିଦ୍ଧି ଦେଲେ ବିଭ୍ର	କେଉଁଟ-ଜୀବନେ,
ମୁହାଁଝିଆରୀ ବୋଲି ଖ୍ୟାତି	ଲଭିଲୁ ଭୁବନେ ।
ଦୂର ଦୂରନ୍ତରୁ ଆସି	ଜମା ନରନାରୀ,
ଭବିଷ୍ୟତ ଭଲ ମନ୍ଦ	ବୁଝନ୍ତି ପରୁର ।
କିଏ ସାଧୁ ଆଶୀର୍ବାଦେ	ଲଭଇ ସନ୍ତୋଷ,
ରଘୁଆ-ଚରଣ ଧୂଳି	ମଣଇ ବିଶେଷ ।
ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ପଡ଼େ ବାଧା	ରଘୁ ମନେ ରୋଷ,
ଗ୍ରାମ ଜନପଦ ଛାଡ଼ି	ବନେ କଲୁ ବାସ ।
କୁଟୀର ବିରଚି ରଘୁ	ରହେ ଘୋର ବନ,
କାହୁଁ ଯୁଟେ ଆସି ତିନି	ପ୍ରାଣୀର ଭୋଜନ ।
ଭୋଜନେ ନ ଯାଏ ମନ,	ଧୂଳି ଦେହ ଭୁଲେ,
ବିଭ୍ର ନାମେ ରତି, ବଞ୍ଚେ	ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ହେଲେ ।

ଦିନେକ ମାଳାଦି ନାଥ
 କହନ୍ତି ଭୁଞ୍ଜି ବେ ଅନ୍ନ
 ପରଦିନ ଭକ୍ଷାଦ୍ରବ୍ୟ
 ଭବେ ଭୋଳା ରଘୁ ଡାକେ
 ନ ରୁଚେ ଛପନ ଭୋଗ,
 ଘେନ ସ୍ନାନ ଶାଗ ଭତ
 ଭବଭୋଗୀ ପ୍ରଭୁ କର୍ଣ୍ଣେ
 ମାଳାଦି ବରଜି ବିଜେ
 ରଘୁ ଗୁଣ୍ଡା ବଳିଦିଏ
 ଦେଖୁଛନ୍ତି ମ.ତାପତ୍ରୀ
 ଭୋଗମଣ୍ଡପ ସମୟ
 ବିବିଧ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବଡ଼ା
 ଶିଖିପିଠା କାନ୍ତି ଝିଲି
 ମାଲପୁଆ ବିବ୍ୟ ଭୋଗ
 ହସ୍ତରେ ପାଣି ଭୁଲସୀ
 ଅଦଭୁତ, ଦର୍ପଣରେ
 “କାହାରେ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେବ”
 “କି ପ୍ରମାଦ କଲ ହେଲ
 ନୃପଙ୍କୁ ଖବର ଗଲ
 ଗରୁଡ଼ ଖମ୍ବ ପାଖରେ
 ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣାମ ବେଳେ
 ସ୍ୱପ୍ନରେ କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ,
 ଦୁଃଖ କର ନାହିଁ, ମୁଁ ତ
 ଭକ୍ତହସ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜୁଅଛି

ଧ୍ୟାନରେ କି କିଛି,
 ତା କୁହୁଛି ଆସି !
 ଶୁଦ୍ଧ ବାତ ଥୋଇ,
 “ଆସ ଶାସ୍ତ୍ରାତ୍ମ !
 ଆସ ଚକାଞ୍ଚଳ !
 ରଚ ଭୁମ ଲାଲା ।”
 ବାଜିଲ ସେ ବାଣୀ,
 କୁଟୀରେ ସେଷଣୀ !
 ଭୁଞ୍ଜିନ୍ତି ଶ୍ରୀହର,
 ପ୍ରେମେ ଅଶ୍ରୁ ତାଳି !
 ମାଳାଦି ମନ୍ଦିରେ,
 ଅନ୍ନ ଡାଲି ଭୁଲେ ।
 ଲଢ଼ୁ ରସାବଳୀ,
 ତାକୁ ତାକୁ ବନ୍ଧୁ !
 ବଡ଼ପଣା ଝୁହେ,
 ମୂର୍ତ୍ତି ଦୃଶ୍ୟ ନୁହେ !
 ପଣ୍ଡାକରେ ପାଟି,
 ବଡ଼ ଭୋଗ ମାଟି !”
 ଆସନ୍ତି ନୃପତି,
 କରନ୍ତି ପ୍ରଣତି ।
 ଲଗେ ଗୁରୁନିଦ,
 ନାହିଁ ପରମାଦ ।
 ନାହିଁ ମାଳାତଳେ,
 ପିପିଲ ଅଞ୍ଚଳେ ।

ରଘୁଆ କୈବର୍ତ୍ତ ସେ ତ
 ଭକ୍ଷାନ୍ତେ କାଟୁଛି ଦନ
 ଭକ୍ତରେ ବାନ୍ଧିଅଛି,
 ନିକଟେ ରଖାଅ ନେଇ
 ମାତାପତ୍ନୀ ଯିବେ ସଙ୍ଗେ,
 ଶ୍ରେୟନ, ବାସ ଯୋଗାଅ
 ବେଗଗାମୀ ଅଶ୍ରେ ବଜା
 କୈବର୍ତ୍ତ କୁଟୀରେ ଯାଇ
 କୁଟୀରେ ଡାକନ୍ତି ବଜା
 ତନି ପ୍ରାଣୀ ଭବେ-ଭୋଳା
 ଦୁଆର ଭାଙ୍ଗି ନୃପତି
 ଶ୍ରୀପତି ଶ୍ରେୟନେ ରତ
 ଉତ୍ସାହରେ ଜନ୍ମେଥ,
 ନିଜନୁଶ୍ରେୟ ପଣ୍ଡା ଆଗେ
 ଜଗନ୍ନାଥ ଅନୁହିତ
 ମୀନ କି ସେ ଛଟପଟ
 ଭକ୍ତଚରଣ-ଧ୍ବଜ
 କହନ୍ତି, ମୁଁ ଧନ୍ୟ ହେଲି,
 ରଘୁଆ ନୃପତି କୋଳେ
 କହନ୍ତି, “ତୋପରି ଭକ୍ତ
 ଗୁଲ ବାବୁ ! ସଙ୍ଗେ ମୋର
 ବାସ ଯୋଗାଇବ ହେବ
 ନିତି ମାଳଚନ୍ଦ୍ର ସେବ
 ଅନ୍ତେ ହସି ହସି ଯାଇ

ବନେ ଅଛି ରହି,
 ବଡ଼ କଷ୍ଟ ସହ ।
 ମୁଁ କି ଗୁଡ଼େ ତାକୁ !
 ଯିବି ମନ୍ଦିରକୁ !
 ତନି ଜଣ ପାଇଁ,
 ତେବେ ଯିବି ମୁହିଁ ।
 କରନ୍ତି ଗମନ,
 ମିଳିଲେ ବନ୍ଧନ ।
 ପଡ଼ିଛି ଦୁଆର,
 ନ ଶୁଣନ୍ତି ଗୀର ।
 ପ୍ରବେଶ କୁଟୀରେ,
 ପାଦ ନାହିଁ ଚଳେ ।
 ସଲେ ଶ୍ରେୟନ,
 ଦେଲେ ଦରଶନ ।
 ରଘୁଆ ବକଳ,
 ଗୁଡ଼ି ଗଙ୍ଗାଜଳ !
 ଧରନ୍ତି ନୃପତି,
 ଧନ୍ୟ ତୋ ଭକ୍ତି !
 ନୃପ ଅଶ୍ରୁ ଡାଳେ,
 ନାହିଁ ମନ୍ଦିରରେ ।
 ମାତାପତ୍ନୀ ଆଣ,
 ପ୍ରଦାଦ ଶ୍ରେୟନ ।
 କର କ୍ଷେପବାସ ।
 ବଜକୁଣ୍ଡେ ବସ ।”

ଚଳନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁ, ଅଟନ୍ତି
 ଶ୍ରୀମୁଖ ଆଜ୍ଞା ଲଘିବ
 ରଘୁଆ ଭବଇ “ସବୁ
 ଭକତଠାରେ ପ୍ରଭୁର
 ରାଜା ଗଲେ ଚଳି, ରଘୁ
 ସତ୍ତକରେ ପଡ଼େ ଭଡ଼
 ମହାଯୋଗୀ ଯାଉଛନ୍ତି
 ଚୋରାଗ ଲୋକେ ତାକୁ-
 ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଲୋକ
 ଭେଟି ଭକ୍ତେ କରୁଛନ୍ତି
 ଆଲିଙ୍ଗନ ଆଶୀର୍ବାଦ
 ମାତା ପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗେ ରଘୁ
 ଜଗନ୍ନାଥ ସତ୍ତକରେ
 ପିପିଲାରୁ ପୁଷ୍ପ ଯାଏ
 ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଭକତେ ଗୁଡ଼ି
 କୁଣ୍ଡିତ ଯିବାକୁ ଗୁଡ଼ି
 ଦକ୍ଷିଣ ପାରୁଣେ ଯାଇଁ
 ମାଳାଚଳେ ତେବେ ଯାଇ
 ଅନ୍ତେ ବଇକୁଣ୍ଠ ଯିବେ
 ସିମ୍ଭୁରେ ମିଶିଗଲେ

ରାଜା ଗଜପତି,
 କାହାର ଶକତି ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ମାୟା !
 କେତେ ବଡ଼ ଦୟା !”
 ଧଇଲ ସତ୍ତକ,
 ଧାଇଁଛନ୍ତି ଲୋକ ।
 ଗୁଡ଼ିଶ ଅଞ୍ଚଳ,
 ଛନ୍ତି ଅଶ୍ରୁଜଳ ।
 କରି ସଂକୀର୍ତ୍ତନ,
 ଚରଣ ବନ୍ଦନ ।
 କରି ରଘୁ ଚଳେ,
 ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଦଳେ ।
 ଗୁଣିଗୁର ଭଡ଼,
 ଲୋକ ନାହିଁ ଗୁଡ଼ି ।
 ଲେଉଟିଟି ଲୋକେ ।
 ଭାଷନ୍ତି ଲୋକେ ।
 ରହିଲେ ଭକତ,
 ସ୍ଥିର ଜଗନ୍ନାଥ ।
 ହେଲ ନାହିଁ ମନ,
 ଭକ୍ତ ଭନି ଜଣ !

×

×

×

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ
 ଜୟ କଇବଲ୍ୟଦାତା

ଭକତ ଶରଣ !
 ଜୟ ନାରାୟଣ !

ଏଇ ପ୍ରଭୁ ! ମହାପାତ୍ରୀ
 ହିଂସା କି ପାରିବୁ କାଟି
 ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରାଣରୁ ପାପ
 ପଡ଼ିତପାବନ ବାଜା

ବଳେ ଅଜାମିଳେ !
 ଅନ୍ତରରୁ ତିଳେ ?
 ନ କଲେ ଖଣ୍ଡନ,
 ସିନା ଅକାରଣ !

ଭଉଣୀ ସରସ୍ୱତୀ

ସରସ୍ୱତୀ ପିତାମାତା
 ଶ୍ରୀକାଣ୍ଡ ଜନନୀ ନାମ,
 ପ୍ରଭୁର ସମ୍ପଦ, ନିତି
 ଘର ଭିତରେ ବିରାଜେ
 ପୂଜକ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୁତଦେବ
 ବାସୁଲ୍ୟ ଭାବେ ପୂଜନ୍ତି
 ଜତି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିମା
 ଶୁଦ୍ଧି ପଦ୍ମଦାନନୀ
 ତନୟୁଦାନୀ ଜୀବନ,
 ଭାବେ କରେ ପୂଜା, ସ୍ନେହେ
 ମୂର୍ତ୍ତି ବରଜ ଦେବ
 ନାଚନ୍ତି, ବସନ୍ତି କୋଳେ,
 ପ୍ରେମେ ଅର୍ପଣ ତାଳେ ବିପ୍ର
 ଗୋପ ଲଙ୍କୁ କରଥାଏ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠପିଲା ସରସ୍ୱତୀ,
 ବ୍ରାହ୍ମଣର ଭୋଗରାଗ
 କର୍ପୁର ଝୁଣାଗୋରୁଳ
 କେବେ ସ୍ନେହେ ଆଶିଷିଏ

ଆଦରର ଧନ,
 ପିତା ମତ୍ତମାନ ।
 ଅତିଥି ସକାର,
 ଗୋପାଳ ମନ୍ଦିର ।
 ନୈଷ୍ଠିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
 ଶ୍ରୀନନ୍ଦନନ୍ଦନ ।
 ଶ୍ରୁତଦେବ ମନେ,
 ଘନ ଭାବେ ଦେନେ ।
 ଗୋପାଳେ ନନ୍ଦନ,
 କରେ ସମ୍ଭାଷଣ ।
 ତନୟୁ ସୋହାଗୋ,
 ହସନ୍ତି ସରାଗେ ।
 ଭାବେ ଆନୁହର,
 ପରାଣ ପସର ।
 ଆସି ବସେ ପାଖେ,
 ପୂଜାବଧୁ ଦେଖେ;
 ପୂଜା ଉପରୁ,
 ନୈବେଦ୍ୟ ସମ୍ଭାର ।

ହାତେ ତାଳି ଦେଇ କେବେ	ନାଟେ ଭଳିଭଳି,
ଗୋପାଳ ଦିଗନ୍ତ ତାକୁ	ଖେଳସାଥୀ ଭଳି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣର ଭକ୍ତିଭାବେ,	ପୁଲକେ, ଲେଉଟକେ,
ସ୍ବେଦ ସାହି କ ବକାରେ	ବାଳିକା ତମକେ ।
ପୂଜା ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତାର	କିବା ହୁଏ ମନେ,
କହେ, ସେ କରିବ ପୂଜା	ଅତିହିଁ ସତନେ ।
ନୈଷ୍ଠିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦିଏ	ନାହିଁ ଅନୁମତି,
ଗୋପାଳଙ୍କୁ ସ୍ବଅ ଭାବେ,	କନ୍ୟା ସରସ୍ବତୀ ।
ଭାଇ ଭଉଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧ	ହସମ ହେଲ ପକ୍କା,
ସରସ୍ବତୀର ଲୁଟିଲ,	ଦେବତା ଆଶଙ୍କା ।
ସରସ୍ବତୀକୁ ଦିଶିଲ,	ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୋଡ଼ାଗ,
ଗୋପାଳ କୋଳରେ ବସି	ସେନନ୍ତ ତା ଭୋଗ !
ଗୋପାଳ ଭାଇର ସଙ୍ଗେ :	ଖେଳିବାକୁ ମନ,
ଝିଅକୁ ବାରଣ କଲେ	ନ ମାନେ କାର୍ତ୍ତବୀ ।
ନାଚନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଗେ	ସୁତସୁତା ଦୁଇ,
ତନ୍ତ୍ରରୁ ଲେଉଟକ ଗଡ଼େ	ଦୁଇ ରହେ ଗୁହଁ ।
ବାଳିକା ସେ ସରସ୍ବତୀ,	ସେହ ଗୋପାଳରେ
ଖୁଆଏ ପିଆଏ ଶୁଦ୍ଧ	ପ୍ରେମାଳପ କରେ ।
ଶୁଭଦେବ ଭାବେ ମନେ	ସାର୍ଥକ ଜୀବନ,
ଝିଅଠାରେ ହସେ ମନ	ଅତିହିଁ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ପିଲାଦିନୁ ସରସ୍ବତୀ	ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିମତୀ
ପିତାଙ୍କୁ ବଳି ବସ୍ତ୍ରରେ	ଅତିହିଁ ଭକତି ।
ଗୀତା ରାମାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ର	ପରୁରଇ ଦିନେ,
ବିଭିନ୍ନାଳା ବଇଭାବ	ମନ ଦେଇ ବୁଝେ ।

ବସ କହେ, 'ହୁଅ ତୁଲେ
 ଗୋପାଳରେ ବାଳକାଳୁଁ
 ନଅ ବର୍ଷ ପିଲା କୁ ତ
 ଯୋଗୀର ଅଲଭ୍ୟ
 ହୁଅ ଲେ କରୁଛି ତୋରେ
 ନ ଜାଣିବେ କେହି ଭାଇ
 ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଞ୍ଚମାଦିନ
 ରକ୍ଷା-ଡୋରି ବାନ୍ଧିଦେଲେ
 ସରସ୍ୱତୀର ଗୋପାଳ
 ଦବସରେ ବହୁ ବାର
 ପୂଜା ସାରି ଦିନ ଦିନେ
 ସରସ୍ୱତୀ ରହେ ସୁଖେ
 ଗୋପାଳ କହନ୍ତି ଦିନେ,
 କାଳକାଳରେ କାର
 ସରସ୍ୱତୀ ପାଇଁ ଖୋଜ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଭଉଣୀର
 ପାଖ ଗ୍ରାମେ ସୁଦର୍ଶନ
 ସରସ୍ୱତୀ ପାଇଁ ରୂପେ
 ପିତାମାତା ଦିନେ ମିଳି
 ବିବାହ ନବର କଲେ
 ଏତେ ହେଲୁ ସିନା କନ୍ୟା
 କହେ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଶୁଭ
 ଗୋପାଳ କହନ୍ତି ସ୍ନେହେ,
 ମୁଁ ତ ପାଶେ ଯିବି ତୋର

ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବତୀ,
 କି ଶୁଭ ଭକତି !
 ପାଇଲୁ ଦର୍ଶନ !
 ମହା ତପସ୍ୟାର ଧନ !
 ବାରମ୍ବାର ମନା,
 ଭଉଣୀ ଘଟଣା !
 ଗୋପାଳ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ
 ଭଉଣୀର ହାତେ ।
 ଭ୍ରାତୃଭାବେ ବଶ,
 ଖେଳ ରଙ୍ଗ ରସ ।
 ଯାଏ ନିତି ଫେରି;
 ମନ୍ଦିର ଆଦରି ।
 “କିପି ନାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରା;
 ରହେ କି ଦୁହିତା ?
 ବେଗେ ଯୋଗ୍ୟ ବର,
 ପୂରିଲୁ ଏଗାର !
 ଧନକର ସୁତ,
 ଗୁଣେ ଉପଯୁକ୍ତ ।”
 କଲେକ ବିଚାର,
 ଦିନ ହେଲୁ ସ୍ଥିର ।
 କେତେ ନ ମଙ୍ଗଲ,
 କାହିଁ ଯିବି ନାହିଁ ।
 “ହେଲୁ କି ବାୟାଣୀ !
 ଇଚ୍ଛା କଲୁ କ୍ଷଣି ।

ପବନ ଗୁହସ୍ତାଶ୍ରମ
 ପାଳିବାକୁ ଶୁଦ୍ଧପ୍ରେମେ
 ମହା ଆଡ଼ମ୍ବରେ ସରେ
 ପିତାମାତା ନ ଜାଣନ୍ତି,
 କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ବନ୍ଧୁ
 ସରବେ କର୍ମକୁଶଳ
 ସୁନାରୂପା ଅଳଙ୍କାର
 ଦେଖି ଲୋକେ ପ୍ରଶଂସନ୍ତି
 ସକଳ ଭୂଷେ ପ୍ରଶଂସା
 ହୁଅନ୍ତି ଲିଙ୍ଗିତ, କହି
 ତନୁ ବର୍ଷ ପରେ କନ୍ୟା
 ମହା ସମାବେଶେ ବାଳୀ
 ଗୋପାଳ ଇଚ୍ଛାରେ ସବୁ
 ନ ବାଛୁଲେ କେହି ଦୋଷ,
 ଗୋପାଳ ଗୁପ୍ତେ ଗଲେ
 ସାନ୍ନ୍ୟାସ ଦେଇ ଫେରିଲେ
 ପତି ସୁଦର୍ଶନ ରୂପେ
 ସାଧୁ ନିଶ୍ଚପଟ ଶୁଦ୍ଧ
 ଅତୁଳ ବିଭବ ଘରେ
 ଶାଶୁଶଶୁର ନୈଷ୍ଠିକ,
 ସରସ୍ବତୀ ଆନନ୍ଦରେ
 ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଗୋପାଳଙ୍କ
 ମିଳନରେ ଶ୍ରୀମୁଖରୁ
 ପାଇଣ ଜୀବନ କରେ

ତପସ୍ୟା କଠୋର
 ପତିକର ଧର ।”
 ସାତ୍ତ୍ବିକ ବିବାହ,
 କେ କରେ ନିଦ୍ରାହ !
 ଆସିଗଲେ ମିଳି,
 ତାକୁ ତାକୁ ବଳି ।
 ଯୋତୁକ ସମ୍ଭାର,
 ଚନ୍ଦ୍ର ହୁଏ ସ୍ଥିର ।
 ଶୁଣି ପିତାମାତା,
 ଧନ୍ୟ ତୁ ବିଧାତା !”
 ଗୁହଯୋଗ୍ୟା ହେଲୁ,
 ପତିଗୁହ ଗଲୁ ।
 ହୋଇଲୁ ପୂରଣ;
 ନ ଦେଖିଲେ ଶୁଣି ନ
 ଭଗିନୀଙ୍କ ଘରେ,
 ତନୁ ଦିନ ପରେ ।
 ଗୁଣେ ଅପ୍ରମିତ,
 ସୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ।
 ରହିଅଛି ପୁରୀ,
 ପଞ୍ଚମ୍ବ ଶ୍ରୀହର ।
 କଟାଇଲୁ ଦିନ,
 ସହିତ ମିଳନ ।
 ତତ୍ତ୍ବ ଉପଦେଶ,
 ବିଶୁଦ୍ଧ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ।

ଗୋପାଳ ଭାଇଙ୍କୁ ଦିନେ
 “ଭାଇ ! ମୋ ନ ଥିଲ ଜ୍ଞାନ
 ତୁମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁଣ୍ଡ ଥିଲ
 ପୂଜାସ୍ଥ କରିବୁ ପୂଜା
 ମୋତେ ଲଗୁଥିଲ ତୁମେ
 ଭୋଗ ଖାଉଥିଲ ସୁଖେ
 ବାଳିକା ମୁଁ ଛାଡ଼ା ହେଲ
 ଧୂପ ଘାପ ଦେଇ ତୋରେ
 ଦୁଜ ନିବାରଣେ ମୋତେ
 ପ୍ରାଣର ଶୁଦ୍ଧ ଆଗ୍ରହ
 ମୁଣ୍ଡ କହେ, ‘ଶୁଦ୍ଧଦେବ !
 ଭଉଣୀ ଭୋଗ ଲଗାଉ,
 ତା ହାତୁଁ ଭୋଗ ଖାଇବି
 ଛାନ୍ଦାରି ଆନନ୍ଦ ହେବ,
 ଶୁଣିଲେ କି ନାହିଁ ଦିଜ,
 ‘ହିଅ ତୁ ଲଗାଅ ଭୋଗ’
 ଭୋଗ ରଖି, ଆଗେ ମୁଁ ତ
 ଆସନ୍ତାଅ ଭୋଗ ପ୍ରେମେ
 ନ ଶୁଣିଲ କଥା, ଭୋଗ
 କଷ୍ଟ ହେଲ ବଡ଼ ମନେ,
 ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାର ହେଲ
 ଭୋଗ ସରଗରେ ଧରି
 ଜୀବନର ସେ ଆନନ୍ଦ
 ମୋ ଆଗ୍ରହେ ରାକ୍ଷୀହାତେ

କହେ ସରସ୍ବତୀ,
 ଶ୍ରେଷ୍ଠିଲ ଅତି,
 ହୃଦୟର ଧନ,
 ଅତି ହିଁ ଯତନ,
 ସଦା ହସି ହସି,
 ଦିଜ କୋଳେ ବସି ।
 ‘ବୁଆନ୍ତି ମୁଁ ଭୋଗ,
 କରନ୍ତି ସରଗ ।’
 ବସେ ଜିଦ୍‌ଧର,
 ନ ପାରେ ସମ୍ଭାଳି ।
 କିପାଁ କର ମନା ?
 କରୁ ବନ୍ଦାପନା ।
 ମୋର ବଡ଼ ମନ,
 ନକର ବାରଣ ।’
 ପୂଜାସ୍ଥ ଗଲେ,
 ମଧୁରେ କହିଲେ ।
 ଟେକ ଦେଲି ଟାଣି,
 ଭାଲି ମୁଁ ବାଣୀ ।
 ନ କଲ ଗ୍ରହଣ;
 କଲି ମୁଁ ହିନ୍ଦନ ।
 ବାହାରରେ ବିଜେ,
 ଭୁଞ୍ଜିଲ ତ ନିଜେ !
 ନ ଭୁଲିବି ଦିନେ,
 ବାନ୍ଧିଲ ଯତନେ ।

ତାପରେ ଲଗିଲ ନିତି
ମୁଲକର କଥାପଡ଼େ
କିଏ ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ
ଭାଇ ବୋଲି କଥା କହେ,
ସେ ଭାଇ ସମ୍ପର୍କ ଦ୍ଵିଜ
ତାଙ୍କ ପୁଅଝିଅ ତେଣୁ
କୃଷିମ ସମ୍ପର୍କ ଏତ
ମୁଁ ବୁଝୁଛି ଏଥିରେ ତ
ତୁମର ଇଚ୍ଛାରେ ହେଲ
ତୁମେ ମୋ ସଂସାରେ ସୁଖ,
ନିକଟ ନିକଟ ଏତେ
ବାଳଭାବ ଧରି ଭାଇ !
ବାପାମାଆ ପୂଜନ୍ତି ତ
ମୁଣ୍ଡ ଛଡ଼ା, ଦିନେ ନାହିଁ
ବତାଅ, ବତାଅ ଭାଇ,
ମୋପରାଣ ଭାଇ ତୁ କି
ଭାଇ ବୋଲି ନ ଘେନିଲେ
ଆପଣାର ରହସ୍ୟ ଆପେ
ହସିଣ ଗୋପାଳ ଭାଇ,
ମୋ ତନ୍ତୁ ବୁଝିବୁ ତୁହି,
ତୋର ମୁଁ ପ୍ରାଣର ଭାଇ,
ବିଶ୍ଵଜନ ବରୁ, ବିଶ୍ଵ
ଅନ୍ତର ନିଶ୍ଚଳପ୍ରେମେ
ସାନ ଭଉଣୀ ଆଦର

ନାଚ, ହସ, ଖେଳ,
କଟିଯାଏ ବେଳ ।
ମୋତେ ନାହିଁ ଜଣା,
ନାଚେ ଖେଳେ ସିନା !
କରିଲେ ସ୍ଥାପନ,
ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ !
ଗଡ଼ା ଭକ୍ତିସ୍ରାବେ,
ସତ ନାହିଁ ଲବେ ।
ସଂସାର-ବନ୍ଧନ,
ପ୍ରାଣପ୍ରିୟ ଧନ ।
ତେବେ ନ ଚିହ୍ନିଲି;
ଭାଇ !’ ମୁଁ ଡାକିଲି !
କହି ଭଗବାନ,
ମିଳେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧନ !
ତୁଟାଅ ଅଜ୍ଞାନ,
ସତେ ଭଗବାନ !
ପରାଣ କାତର,
ବୁଝାଅ ଚଞ୍ଚଳ ।”
କହନ୍ତି, ‘ଭଉଣୀ !
ହେଲୁକି ବାପୁଣୀ !
ନ କର ସନ୍ଦେହ,
କରଇ ନିଦାହ ।
ଭାଇ କଲୁ ମୋତେ,
କରୁଥିବ ତୋତେ ।

ପ୍ରେମଟି ଆତ୍ମାର ଗୁଣ,
 ଅଗ୍ନିର ଉତ୍ତପ ସମ
 ସଂସାରର ବଦ୍ରାଣେ
 ଆତ୍ମାର ସ୍ବରୂପ ଗୁଡ଼ି
 ପତ୍ନୀ ଗୁଣ ଧନମାନ
 ଲୁଲି ନର କରି ପ୍ରେମ,
 ନଶ୍ବର ସଂସାର ସୁଖ
 ଧରୁ ଧରୁ ଶସ୍ତିପଡ଼େ
 ହସାଇ ହାତକୁ ଆସେ,
 ଆତ୍ମାକୁ ଗୁପ୍ତ କରେ,
 ମୋର କୃପାବଳେ ଯେବେ
 ଅନ୍ତରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମ
 ଅନ୍ତରେ ଆତ୍ମାର ଦିଗେ
 ଆତ୍ମାରେ ଶ୍ରେୟ କରେ ପ୍ରେମ,
 ଆତ୍ମାସମ ହୁଏ କ୍ଷମେ,
 ସକଳ ଆତ୍ମାର ଆତ୍ମା
 ଅନୁଭବେ ଗୁଣ, ସଉ-
 ଅନ୍ତରେ ବାହାରେ ସବୁ
 ଦବ୍ୟ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟରେ ବୁଝି
 ବୁଝେ ରୂପଗୁଣ ଶକ୍ତି
 ମୋ କୃପାରେ ବୁଝେ ନର,
 ଏକଇ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ
 ଭଉଣୀ ! ତୁ ବୁଝିନାହୁଁ
 ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ବା କେତେ ଜଣ

ସେ ତ ଧର୍ମବଳ,
 ଅଭିଳାଷ କେବଳ ।
 ପ୍ରେମ ପ୍ରବଞ୍ଚନା,
 ହୁଏ ବାଟବଣା ।
 ନଶ୍ବର ବିଭବେ,
 ବିଭବିତ ଭବେ ।
 ବିଭବ ଅସାର,
 କରେ ନାରଖାର ।
 ଯିବାକୁ କନ୍ଦାଳ,
 କରେ ମତି ବାଳ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ହୁଏ ଚିତ୍ତ,
 ହୁଅଇ ଜାଗ୍ରତ ।
 ତେବେ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରେ,
 ଗତି ମୁକ୍ତି ଧରେ ।
 ସାଧନାର ବଳେ,
 ରୂପେ ମୋତେ ଭାଳେ ।
 ଦର୍ଶ୍ୟେ ହୁଏ ସୁଖୀ,
 ଭୂତେ ମୋରେ ଦେଖି ।
 ହୁଏ ସେ ମଧୁର,
 ମୁଁ ସେ ପରସ୍ପର ।
 ତତ୍ତ୍ବେ ମୋତେ ଧରେ,
 ଦଶଇ ବିଶ୍ବରେ ।
 ତତ୍ତ୍ବରୂପେ ମୋତେ,
 ଜାଣନ୍ତି ଜଗତେ ?

ପ୍ରେମମୟ ମୋ ପ୍ରକୃତି
 ଶୁଦ୍ଧପ୍ରେମେ ବାନ୍ଧିଅଛି,
 ନାହିଁ ତୋର ପିତାମାତା
 ସ୍ବର୍ଗର କାମନା ନାହିଁ,
 ସକଳ ଲୁଲିଣ ମୋତେ
 ଏ ଅପାର ଅନୁରାଗ
 କି ବହୁ ମୁଁ, ଭାଷା ନାହିଁ
 କି ଶବ୍ଦ ମୁଁ, ଶୁଣିବାକୁ
 ଅରୁପ ମୁଁ, ଦେଖିବାକୁ
 ଅକ୍ଷେପ ମୁଁ ରହେ
 କିନ୍ତୁ ଗୋ ଭଗିନୀ ! ଯେହୁ
 ପିତା ଲଗେ ସ୍ବପ୍ନସାର,
 ସକଳ ରସର ମଧ୍ୟ
 ଅନ୍ତରର ଭକ୍ତପ୍ରୀତି
 ଭାଇ ଭାବେ ଧରି ମୋରେ,
 ଫୁଟେ ତୋ ଅନ୍ତରେ, ହମେ
 ଜାଣିବୁ ସ୍ବରୂପ ମୋର,
 ସିଦ୍ଧ ହେବୁ, ମୋରେ ଲୀନ
 ନିନ୍ଦ୍ୟ ସନାତନ ମୁହିଁ
 ଦୃଶ୍ୟ ବା ଅଦୃଶ୍ୟ ଯାହା
 ଏଇଅଛି, ଏଇନାହିଁ
 ଛାୟାର ଭିତରେ ଖୋଜି
 ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶ୍ବ ଅନ୍ତରାଳେ
 ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯେ ସବୁ

ପ୍ରେମେ ହୁଏ ଧରି,
 ମୋତେ ଭାଇ କରି ।
 ଧନମାନ ସୁଖ,
 ନାହିଁ ବନ୍ଧ ମୋଷ ।
 ଧରୁ ବଢ଼ କରି,
 ପାରେ କି ପଶୋର ?
 ଦେବାକୁ ବୁଝାଇ,
 କଣ୍ଠେ ଶକ୍ତି କାହିଁ ?
 ଚଷ୍ମ ପରାହତ
 ମହା ଜ୍ଞାନକୁ ଗୁପ୍ତ ।
 ଧରେ ଦେଖେ ମୋରେ,
 ପ୍ରେମେ ମୋତେ ଧରେ ।
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୋରେ ମଣେ,
 ତାଳେ ମୋ ଚରଣେ ।
 ଯେ ପ୍ରେମ ମହାନ,
 ଦେବ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ।
 କଳିବୁ ବିଭୂତି,
 ହେବ ତୋର ମତି ।
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରାସର;
 ସବୁ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ।
 ଏ ସବୁ ତ ମାୟା,
 ନ ମିଳେ ତ କାୟା ।
 ସତ୍ୟର ପ୍ରକାଶ,
 ମୋ ଲୀଳା ବିଳାସ ।

ପ୍ରଳୟେ ଜଗତ ହୁଏ
 ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭେ ମୋଠି
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମୁଁ, ପୁଣି ମୋଠି
 ଅଣୁ ଅଣୁ ବ୍ୟାପି ମୁହିଁ
 ଯାହା ଅଛି ଯାହା ନାହିଁ
 ଅପ୍ରକଟ, ପୁଣି ମୁହିଁ
 ପ୍ରାଣୀ, ମୁହିଁ କରେ ସୃଷ୍ଟି
 ସୃଜନ ସହାର ହୁଏ
 ଏ ସବୁ ହେଲେ ବି, ଭୁବ୍ଧ
 ମୁଁ ତୋର ଗୋପାଳ ଭାଇ
 ଦେଖ ତୋର ପତି ମୋର
 ଅବନ୍ତୀ ପୁରୀରେ ପୂର୍ବ-
 ସେଠି ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପତ୍ନୀ
 ଅହେତୁକା ଭକ୍ତି ଧରି
 ଏବେ ତୁମେ ଦୁଇ ଧରି
 ଲଭ ପରମ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ
 ଦୃଢ଼େ ବୁଝ ଭଉଣୀ ! ତୁ,
 ସେ ତ ହୁଏ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ
 କଥା କହୁ କହୁ ପ୍ରଭୁ
 ଥୋଇଲେ ଅଭୟ କର
 ବୁଦ୍ଧି ବସ୍ତାବଳ, କଟି
 ଭଗିନୀ ସମ୍ମୁଖେ ତହୁ
 ବୁଦ୍ଧି ସମେ ମଉଳିଲ
 କି ସେ ଏକାମୃତା ହେଲା

ମୋର ଦେହେ ଲୀନ,
 ହୁଏ ଉତ୍ତପନ୍ନ ।
 ସମସ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ,
 ପରମ ଅଖଣ୍ଡ ।
 ସବୁ ମୁହିଁ ଜାଣି,
 ସଦା ବର୍ତ୍ତମାନ ।
 ହର ମୁଁ ସଂହାରେ,
 ମୋର ମାୟା ବଳେ ।
 ମୋର ମୁହିଁ ତୋର,
 ତୁ ଭଗିନୀ ମୋର !
 ପୁରୁଣା ଭକତ,
 ଜନ୍ମେ ହେଲା ଜାତ ।
 ମୋଠି କଲୁ ସ୍ନେହ,
 ଛୁଡ଼ିଲୁ ତ ଦେହ ।
 ବିମଳ ଭକତ,
 ବଇକୁଣ୍ଠ ଗତି ।
 ଥରେ ହେଲେ ମୋର,
 ନ ହୁଏ ଅନ୍ତର ।”
 ଭଉଣୀର ଶିରେ,
 ଅତିହିଁ ଆଦରେ ।
 ଗଲା ମୋହ ପଟ,
 ସ୍ବରୂପ ପ୍ରକଟ ।
 ନ ପାରିଲ ସହ,
 କେ ପାରିବ କହୁ ?

ନିର୍ବିକଳ ସମାଧରେ
 ଜଡ଼ ପୁଞ୍ଜଳିକା, ନାହିଁ
 କାହିଁଥିଲା କାହିଁ ଗଲା,
 କରୁଥିଲା ସେ ସ୍ଥିତିରେ
 ହସ୍ତ କାଢ଼ି ନେଲେ ପ୍ରଭୁ
 ବହୁ କାଳ ପରେ ଆସେ
 କି ଅପୂର୍ବ ମୁଖାକୃତି
 ଚଷ୍ଟ ଦେଇ ଖେଳଗଲା
 ବଦନର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ
 ପ୍ରକାଶିଲା ପରା ଶାନ୍ତି
 ସରସ୍ବତୀ ମୁଖ ଦେଖି
 ଭଉଣୀର ମୁଖେ ନୟ
 ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ଉପଦେଶ,
 ପାଇ ସରସ୍ବତୀ କଲା
 ଲଭି, ସୁଦର୍ଶନ ପ୍ରଭୁ
 ସବୁ ଛାଡ଼ି ସାର କଲା
 ପୂର୍ବଜନ୍ମ ସ୍ମୃତି ମନେ
 ଗୋପାଳ ସମ୍ମୁଖେ ତାର
 ପତିପତ୍ନୀ ଦୁହିଁଙ୍କର
 ଏକଇ ସାଧନା ସାଧ,
 ଏକ ଭଗବାନେ ଦୁଇ
 ସକଳ କରମେ ହେଲା
 ନିଶ୍ଚାମ କରମେ କାଟି
 ଶେଷେ ବଇକୁଣ୍ଠ ଧାମ

×

×

ସରସ୍ବତୀ ସ୍ଥିର,
 ଜୀବନ ସଞ୍ଚାର ।
 କିବା ଅନୁଭବ,
 ଅଜ୍ଞାତ ସରବ ।
 ସମାଧିସ୍ଥ ବାଳା,
 ଆସେ ଚେତା ହେଲା ।
 ଶାନ୍ତି ଜ୍ୟୋତିଭର,
 ମୃଗ୍ୟ ପ୍ରୀତିଧାର ।
 ଜ୍ୟୋତିର ମଣ୍ଡଳ
 ସନ୍ତୋଷ ବିମଳ ।
 ହସିଲେ ଗୋପାଳ,
 ନେତ୍ରେ ପ୍ରେମଜଳ ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନ,
 ତା ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ।
 ବିଚିତ୍ର ପ୍ରେରଣା,
 ବିଭୁ ଆରାଧନା ।
 ହୋଇଲା ଜାତ୍ରାତ,
 ହେଲେ ପ୍ରକଟିତ ।
 ଏକ ପଥେ ଗତି,
 ଏକ ପରିଣତି ।
 ଦେଇ ପ୍ରାଣ ମନ,
 ବିଭୁ ଆରାଧନ ।
 କରମ ବନ୍ଧନ,
 କଟିଲେ ମଣ୍ଡନ ।

×

×

ଜୟ ଫୁଲ ନନ୍ଦବାଳ !

ଜୟ ଦଶଦୁର ଧନ !

ରଖାଅ ତୋ ପ୍ରେମ ବାରେ,

ଶୁଭ କର, ପ୍ରୀତି ତାଳି,

ଜୟ ଭକ୍ତସଖା,

ଶୁଭ ପ୍ରେମଚକ୍ରା !

ଉଠୁ ପ୍ରାଣ ମାତି,

କଳ୍ପସିତ ମତି ।

